

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ПРОЕКТНИЙ ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОГО БУДІВНИЦТВА»**

**СХЕМА ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ
СЛОБОЖАНСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

2020/0004 - ПЗ

Софіївська Борщагівка-2021

"Цей звіт став можливим завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є відповідальністю Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) і не обов'язково відображає точку зору USAID чи Уряду Сполучених Штатів."

Зам. інв. №

Підпис і дата

Інв. № ориг.

ЗМІСТ

ЗМІСТ.....	2
СКЛАД ПРОЕКТУ	4
КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ СЕРТИФІКАТ АРХІТЕКТОРА	7
АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ ТА УЧАСНИКИ РОЗРОБЛЕННЯ ПРОЕКТУ	8
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	9
ПЕРЕДМОВА.....	10
1. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЇ ГРОМАДИ	12
1.1. Загальні відомості про громаду	12
1.2. Аналіз містобудівної документації, розробленої раніше	12
1.3. Адміністративно-територіальний устрій	12
2. КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ТЕРИТОРІЇ ГРОМАДИ.....	13
2.1. Природно-кліматичні та інженерно-геологічні умови і ресурси	13
2.2. Земельні ресурси	13
2.3. Водні ресурси	13
2.4. Лісові ресурси	13
2.5. Мінерально - сировинні ресурси	13
2.6. Інженерно - будівельні умови	14
2.7. Геоекономічний потенціал та інвестиційна привабливість території	17
2.8. Демографічний потенціал, його використання, маятникова міграція	17
2.9. Виробничий потенціал	18
2.10. Науково-технічний потенціал	22
2.11. Рівень розвитку соціальної інфраструктури	22
2.12. Рекреаційний, оздоровчий, історико-культурний та туристичний потенціал, природно-заповідний фонд	26
2.13. Забезпеченість території транспортною інфраструктурою	33
2.14. Забезпеченість території інженерною інфраструктурою	39
3. ПЕРСПЕКТИВИ МІСТОБУДІВНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ ГРОМАДИ	44
3.1. Стратегія розвитку громади	44
3.2. Планувальна структура	49
3.3. Функціональне зонування території	50
3.4. Території спільних інтересів суміжних територіальних громад	52
4. ПРОГНОЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ГРОМАДИ.....	53
4.1. Чисельність та зайнятість населення	53
4.2. Обсяги будівництва об'єктів міжселенного обслуговування населення	53
4.3. Територіальна організація оздоровчо-рекреаційної та туристичної системи	54
4.4. Розвиток дорожньо - транспортної мережі	58
4.5. Напрями вдосконалення інженерної інфраструктури	61
4.6. Інженерна підготовка та захист території	71

5. ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	75
5.1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування.....	75
5.2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнози зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено 79	
5.3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	112
5.4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень).	115
5.5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	117
5.6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків.....	127
5.7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування.....	130
5.8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки).....	153
5.9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	154
5.10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності).....	156
5.11. Резюме	156
6. КОМПЛЕКС ЗАХОДІВ ІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ РІШЕНЬ СХЕМИ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ ГРОМАДИ	157
7. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ СХЕМИ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ СЛОБОЖАНСЬКОЇ ОТГ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	161

СКЛАД ПРОЕКТУ

4

№ тому	Позначення	Найменування	Примітка
1	2	3	4
1	2020/0004 - ПЗ	ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	
		ГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ	
	2020/0004 - СПТГ-1	Схема планування території Слобожанської об'єднаної територіальної громади Дніпропетровської області. Ситуаційна схема.	
	2020/0004 - СПТГ- 2	Схема планування території Слобожанської об'єднаної територіальної громади Дніпропетровської області. План існуючого використання території, суміщений зі схемою існуючих планувальних обмежень. М 1:50 000	
	2020/0004 - СПТГ- 3	Схема планування території Слобожанської об'єднаної територіальної громади Дніпропетровської області. Схема розповсюдження факторів природної та техногенної небезпеки. М 1: 50 000	
	2020/0004 - СПТГ- 4	Схема планування території Слобожанської об'єднаної територіальної громади Дніпропетровської області. Схема інженерної підготовки та захисту території від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру. М 1: 50 000	
	2020/0004 - СПТГ-5	Схема планування території Слобожанської об'єднаної територіальної громади Дніпропетровської області. Проектний план (основне креслення), суміщений зі схемою проектних планувальних обмежень. М 1: 50 000	
	2020/0004 - СПТГ-6	Схема планування території Слобожанської об'єднаної територіальної громади Дніпропетровської області. Схема просторової реалізації стратегії розвитку території. М 1: 50 000	
	2020/0004 - СПТГ- 7	Схема планування території Слобожанської об'єднаної територіальної громади Дніпропетровської області. Схема формування мережі первинної медичної допомоги. М 1: 50 000	
	2020/0004 - СПТГ- 8	Схема планування території Слобожанської об'єднаної територіальної громади Дніпропетровської області. Схема формування мережі освітніх закладів. М 1:50 000	
	2020/0004 - СПТГ- 9	Схема планування території	

МІСТОБУДІВНУ ДОКУМЕНТАЦІЮ РОЗРОБЛЕНО ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, БУДІВЕЛЬНИХ НОРМ, ДЕРЖАВНИХ СТАНДАРТІВ І ПРАВИЛ.

Головний архітектор проекту

Л.О.ЧИЖЕВСЬКА

2021 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ СЕРТИФІКАТ АРХІТЕКТОРА

НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА АРХІТЕКТОРІВ УКРАЇНИ АТЕСТАЦІЙНА АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНА КОМІСІЯ

Серія АА

№ 003822

КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ СЕРТИФІКАТ ВІДПОВІДАЛЬНОГО ВИКОНАВЦЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ РОБІТ (ПОСЛУГ), ПОВ'ЯЗАНИХ ЗІ СТВОРЕННЯМ ОБ'ЄКТІВ АРХІТЕКТУРИ

архітектор

(найменування професії)

Виданий про те, що

Чижевська Лідія Олександрівна*(прізвище, ім'я, по батькові)*

пройшов(ла) професійну атестацію, що підтверджує його (її) відповідність кваліфікаційним вимогам у сфері діяльності, пов'язаної із створенням об'єктів архітектури, професійну спеціалізацію, необхідний рівень кваліфікації і знань.

Категорія: **архітектор**

Кваліфікаційний сертифікат видано згідно з рішенням Атестаційної архітектурно-будівельної комісії (далі - Комісія) від **"22" травня 2017р.** № **4-5-05-17**

(рішенням _____ секції Комісії від _____ № _____, затвердженням президією Комісії _____).

Зареєстрований у реєстрі атестованих осіб **24 травня 2017** року за № **3822**.

Роботи (послуги), пов'язані із створенням об'єктів архітектури, спроможність виконання яких визначено кваліфікаційним сертифікатом: _____

Розроблення містобудівної документації

Дата видачі **26 травня 2017** Дана копія кваліфікаційного сертифікату

Голова (заступник Голови) Атестаційної архітектурно-будівельної комісії _____
 виготовлена для одноразового використання з метою підтвердження кваліфікаційних правових підстав виконання **ТОВ «УКРНІЦІВІЛЬБУД» робіт по договору №2020/0004 «СХЕМА ПЛАНУВАННЯ СЛОБОЖАНСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»**

М. П.

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ використання копії даного кваліфікаційного сертифікату для підтвердження кваліфікації виконання іншої роботи.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

ПЕРЕДМОВА

Відповідно до розпорядження КМУ № 333-р від 01.04.2014 р. об'єднана територіальна громада повинна розробити схему планування своєї території. Сьогодні дуже актуальним є комплексний підхід до просторового планування території, адже це ключ до сталого, планомірного та гармонійного розвитку громади.

Схема планування території громади – це містобудівна документація, яка визначає принципи вирішення розвитку, планування, забудови та іншого використання території громади. Ця документація має бути інструментом розумного управління для органів місцевого самоврядування. Завдяки застосуванню геопросторових даних з'являється можливість оперативно приймати рішення щодо забезпечення життєдіяльності громади в будь-якій сфері: освіті, медицині, інженерно-транспортній, санітарно-епідемічному благополуччі, пожежній безпеці тощо.

Завданнями схеми планування території громади є:

- обґрунтування майбутніх потреб і визначення переважних напрямів використання територій;
- урахування державних, громадських і приватних інтересів під час планування, забудови та іншого використання територій з дотриманням вимог містобудівного, санітарного, екологічного, природоохоронного, протипожежного та іншого законодавства;
- обґрунтування та визначення територій для містобудівних потреб;
- забезпечення раціонального розселення та визначення напрямів сталого розвитку населених пунктів;
- визначення територій, що мають особливу екологічну, рекреаційно-оздоровчу, наукову, естетичну, історико-культурну цінність, встановлення передбачених законодавством обмежень на їх планування, забудову та інше використання;
- розроблення містобудівних заходів щодо охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів;
- розроблення заходів щодо пожежної та техногенної безпеки.

Головна мета схеми планування території об'єднаної територіальної громади (далі – ОТГ) - обґрунтувати майбутні потреби та визначити переважні напрямки використання її території з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, визначити території, що мають особливу цінність, встановити передбачені законодавством обмеження на їх планування, забудову та інше використання.

Схема планування території ОТГ розроблена на підставі:

- завдання на проектування від 2020 року;
- вихідних матеріалів, наданих службами Дніпропетровської ОДА, Слобожанської РДА, сільських рад (що ввійшли до складу ОТГ), відомчими установами.

При розробленні проекту були враховані законодавчі та нормативні документи:

- Розпорядження КМУ №333-р від 01.04.2014 р.;
- Закон України "Про Генеральну схему планування території України";
- Земельний кодекс України;
- Водний кодекс України;
- Лісовий кодекс України;
- Закон України "Про основи містобудування";
- Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності";
- Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні";

- ДБН Б.1.1-13:2012 Склад та зміст містобудівної документації на державному та регіональному рівнях;
- ДБН Б.2.2-12:2019 Планування і забудова територій;
- Схема планування території Дніпропетровської області;
- Стратегія розвитку Слобожанської селищної ОТГ.

1. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЇ ГРОМАДИ

1.1. Загальні відомості про громаду

Слобожанська громада розташована в центральній частині Дніпропетровської області між автомобільними дорогами М04 (Е50) і Т 0410 та безпосередньо межує на півночі з обласним центром – містом Дніпро. Завдяки вдалому розміщенню між стратегічно важливими для м. Дніпро транспортними коридорами – Донецьким шосе та проспектом Слобожанський – селище Слобожанське географічно є лівобережними воротами міста. Незважаючи на близькість мегаполіса, селище знаходиться в його найбільш екологічно чистій зоні. Неподалік розміщуються Кільченський заповідник і Присамарська рекреаційна зона. Село Степове знаходиться на відстані 18 км від центру громади – смт Слобожанське та 20 км від обласного центру – м. Дніпро. Поруч із селом проходить автомобільна дорога Т 0405. Площа громади дорівнює 166,4 кв. км. (16639,2 га).

1.2. Аналіз містобудівної документації, розробленої раніше

Станом на 01.01.2020 року для населених пунктів громади розроблена така містобудівна документація:

Таблиця 1.2.1

Перелік розробленої містобудівної документації

Назва населеного пункту	Назва містобудівної документації	Рік затвердження
1	2	3
сел Слобожанське	Схема планування частини території Дніпропетровського району в межах Ювілейної селищної ради щодо визначення територіального розвитку селища Ювілейне	2014
сел Слобожанське	Генеральний план селища Ювілейне Дніпропетровського району Дніпропетровської області	2015
сел Слобожанське	План зонування селища Ювілейне Дніпропетровського району Дніпропетровської області	2015
с. Степове	Генеральний план с. Степове (Проект планування та забудови с. Степове)	1994

—

1.3. Адміністративно-територіальний устрій

Слобожанська селищна об'єднана територіальна громада утворена шляхом об'єднання Ювілейної селищної та Степнянської сільської рад та розташована на території Дніпровського району Дніпропетровської області. Рішенням 12 сесії депутатів VII скликання № 333 від 21 липня 2016 року змінено найменування юридичної особи орган місцевого самоврядування Ювілейна селищна рада Дніпропетровського району Дніпропетровської області на орган місцевого самоврядування Слобожанську селищну раду Дніпровського району Дніпропетровської області.

До складу об'єднаної громади увійшли 2 населених пункти: селище Слобожанське – адміністративний центр, та с. Степове.

2. КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ТЕРИТОРІЇ ГРОМАДИ

2.1. Природно-кліматичні та інженерно-геологічні умови і ресурси

Дніпропетровська область характеризується континентальним, дуже теплим, посушливим кліматом. За кількістю опадів та умовами випаровування північна та центральна частина області відноситься до зони недостатнього зволоження, південна – до посушливої. Середня річна температура повітря становить $+8 - +10^{\circ}\text{C}$, середня температура липня $+21,2 - +22,9^{\circ}\text{C}$; абсолютний максимум – $+38 - +39^{\circ}\text{C}$, абсолютний мінімум – $-29 - -33^{\circ}\text{C}$. Тривалість безморозного періоду 160 - 205 днів, вегетаційного періоду – 215 - 225 днів. Річна кількість опадів коливається в межах 400 – 450 мм.

2.2. Земельні ресурси

Основний фонд ґрунтового покриття Дніпропетровської області становлять чорноземи звичайні різної глибини гумусового шару та механічного складу від легкоуглинкових до легкоглинистих.

Для території с. Степове характерне переважання чорноземно-лучних та лучних ґрунтів. Чорноземно-лучні ґрунти сформувалися під лучно-степовою рослинністю в умовах атмосферного і ґрунтового зволоження у знижених ділянках вододілів з неглибоким (3-5 м) заляганням ґрунтових вод. Від чорноземів звичайних вони відрізняються потужним гумусовим горизонтом (від 70 до 150 см), більшим вмістом гумусу і слабкими ознаками процесів оглеєння в нижній частині профілю. Такі ґрунти формуються на лесгах, глинах, елювії різних метаморфічних і осадових порід. У с. Степове такі ґрунти використовуються під овочеві та зернові культури.

2.3. Водні ресурси

Територія Слобожанської ОТГ розташована у басейнах середньої річки Самара та великої річки Дніпро. Є кілька малих приток нижчого порядку, найбільша з яких річка Кільчень (належить до малих), а також ряд дренажних та зрошувальних каналів. Проекти водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водойм розроблялись протягом 2007-2015 років, але інформація щодо їх затвердження відсутня.

2.4. Лісові ресурси

Згідно з даними, наданими ДП «Дніпровське лісове господарство» Дніпровського обласного управління лісового та мисливського господарства Державного агентства лісових ресурсів України, відповідно до матеріалів лісовпорядкування 2014 року площа земель лісового фонду на території Слобожанської ОТГ складає 73,8 га (кв. 33 Обухівського (Кіровського) лісництва). Усі ці ліси належать до рекреаційно-оздоровчих та експлуатаційних. Радіаційного забруднення не виявлено. Заготівля деревини та рубки формування та оздоровлення лісів не передбачено, заплановані господарські заходи (агротехнічний догляд та уведення недостатніх порід) на площі 35,9 га. Мисливські угіддя закріплені за Дніпропетровською районною організацією УТМР.

Відповідно до даних, наданих громадою, загальна площа земель лісгосподарського призначення на території Слобожанської ОТГ станом на 1 січня 2020 року складає 276,5 га. Таким чином, рівень лісистості громади становить близько 1,7% за оптимального значення показника у Дніпропетровській області 8%.

2.5. Мінерально - сировинні ресурси

З мінерально-сировинних ресурсів в громаді розвідані запаси підземних вод в районі села Степове.

2.6. Інженерно - будівельні умови

Оцінка території по ухилах за придатністю для будівництва

Природні умови є однією з найважливіших передумов для створення здорового та зручного життя населення, що відповідає вимогам економіки будівництва та експлуатації. Ефективне використання природних умов може бути досягнуто лише на основі аналізу території: водних об'єктів (водойм та водотоків) та геоморфологічних даних.

Слобожанська громада розташована в центральній частині Дніпропетровської області. Територія Дніпропетровської ОТГ характеризується рівнинним рельєфом з незначними тальвегами та балками. Загальний ухил рельєфу направлений до водних поверхонь, що південній частині громади. Абсолютні відмітки території змінюються в межах від 3,00 м БС до 129,00 м БС.

По території громади присутня розвинена зарегульована мережа водотоків, до якої входять: р.Дніпро, р.Татарка, р.Самара, р.Кільчень, р.Мокра Сура та водойми.

Оцінка території виконуються по критеріям, що враховують природні і антропогенні процеси та явища, та розділяють території на: сприятливі, малосприятливі та несприятливі.

Сприятливі території

I категорія - придатні території, які в подальшому можливо потребуватимуть загальних заходів з інженерної підготовки. Рельєф виражений ухилами від 5 ‰ до 80 ‰, є рівнинним та сприятливим для забудови різного типу функціонального використання. Інженерно-будівельні умови територій сприятливі для промислового та житлово-громадського будівництва. Рівнинний рельєф характеризується незначною різницею висотних відміток, підвищених і знижених місць, відсутністю несприятливих природних та антропогенних геологічних процесів.

Малосприятливі території

II категорія - обмежено-придатні території, які в подальшому можливо потребуватимуть загальних та частково спеціальних заходів з інженерної підготовки. Рельєф виражений ухилами менше 5‰, та від 80 ‰ до 150 ‰. Середній рельєф характеризується поєднанням водорозділів, тальвегів, пагорбів, незначних балок.

З несприятливих процесів та явищ на цих територіях мають місце: заболочування території, ерозія ґрунтів.

Несприятливі території

III категорія - непридатні території, які в подальшому потребуватимуть загальних та спеціальних заходів з інженерної підготовки. Рельєф виражений ухилами більше 150 ‰. Складний рельєф визначається крутими схилами, глибокими балками. Круті схили є несприятливими для промислової та житлово-громадської забудови, але можливе використання цієї території під ландшафтно-рекреаційне призначення.

З несприятливих процесів та явищ на цих територіях мають місце: заболочування території, ерозія ґрунтів, яри.

Відповідно топографічній основі, яку виготовлено у 2020 році у цифровому вигляді для масштабу 1:10 000 на території громади мають прояв геологічні процеси: заболочування території, ерозія ґрунтів, присутність ярів.

Заболочування територій має поширення та спостерігаються по всій території громади, поряд з водними об'єктами. Для територій, що в північній частині ці процеси практично не мають розвитку.

Активним фактором, що впливає на заболочування територій в громаді є:

- атмосферні опади;
- ґрунтові води, що знаходяться на глибині від 1 до 7 м і відповідно впливають на процес ґрунтоутворення;

- замулення водних об'єктів;
- зменшення пропускну́ї спроможності водотоків, за рахунок заха́рещування русел.

Таблиця 2.6.1

Перелік територій з проявом заболочування

№ з/п	Найменування населеного пункту, поряд з яким характерний прояв процесу (явища)	Кількість місць	Примітка
1	2	3	4
1	сел. Слобожанське	36	Примітка 1
2	с. Степове	2	Примітка 1
	Всього	38	

Примітка 1. Показники приведені в проєктних межах території громади відповідно з наданою топографічною основою.

Ерозійні процеси мають поширення в південній та східній частині громади, поряд з територіями, де присутні тальвеги та балки. За рахунок розчленованого рельєфу, з наявністю схилів та балок по території утворилися території, де присутня ерозія ґрунту, що проявляються за рахунок неорганізованого упорядкування поверхні рельєфу, що призводить до розмивання та вимивання верхнього родючого шару ґрунту.

До природних чинників, що впливають на утворення ерозії (яружно́ї) належать:

- кліматичні фактори;
- рельєф місцевості;
- наявність рослинності;
- фізико-механічні властивості ґрунтів;
- геологічна будова схилів, ярів та балок.

Для територій, що в північній частині характерні рівнинні ділянки і тому ці процеси практично не мають розвитку.

Таблиця 2.6.2

Перелік територій з проявом ерозії ґрунту

№ п/п	Найменування населеного пункту, поряд з яким характерний прояв процесу (явища)	Кількість місць	Примітка
1	2	3	4
1	сел. Слобожанське	5	Примітка 1
2	с. Степове	1	Примітка 1
	Всього	6	

Примітка 1. Показники приведені в проєктних межах території громади відповідно з наданою топографічною основою.

Найбільш густа яружна мережа відмічається в центральній частині громади. При цьому, в залежності від складу і фізико-механічних властивостей основних та підстилаючих порід формуються різні генетичні типи прояву **яроутворення**. Для територій, що в північній частині характерні рівнинні ділянки і тому ці процеси практично не мають розвитку.

Таблиця 2.6.3

Перелік територій з присутністю ярів

№ п/п	Найменування населеного пункту, поряд з яким характерний прояв процесу (явища)	Кількість місць	Примітка
1	2	3	4
1	сел. Слобожанське	12	Примітка 1
2	с. Степове	1	Примітка 1
	Всього	13	

Примітка 1. Показники приведені в проектних межах території громади.

При опрацюванні даних топографічної основи, на території громади було виявлено місця порушені гірничими роботами, які розповсюджені в центральній, південній та західній частині території громади. Порушені гірничими роботами території представлені у вигляді:

- кар'єрів, які функціонують;
- недіючих кар'єрів.

Таблиця 2.6.4

Перелік територій порушених гірничими роботами

№ з/п	Найменування населеного пункту, поряд з яким характерний прояв процесу (явища)	Кількість місць	Тип родовища	Примітка
1	2	3	4	5
1	сел. Слобожанське	3	недіючий	Примітка 1
2	с. Степове	2	камінь-недіючий	Примітка 1
	Всього	5		

Примітка 1. Показники приведені в проектних межах території громади відповідно з наданою топографічною основою.

Висновок

Дані фактори природних умов незначною мірою впливають на утримання існуючих територій та перспективне освоєння нових територій, за рахунок незначних масштабів прояву процесів. Тому території в межах громади потребують спеціальних та загальних заходів інженерної підготовки та захисту території на етапі підготовчих робіт при освоєнні перспективних територій та утриманні існуючих.

Виконання заходів інженерної підготовки територій забезпечить:

- загальну стійкість об'єктів і територій при основному та аварійному сполученні навантажень;
- збереження існуючого рельєфу;
- нормативні санітарно-гігієнічні, соціальні, рекреаційні умови території, що захищається;
- надійне функціонування об'єктів, що розміщені на цих територіях;
- збереження природних ландшафтів, заповідних зон, об'єктів природної та культурної спадщини, зон відпочинку тощо;
- охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання земель і природних ресурсів, об'єктів, що захищаються;
- виконання будівельних робіт при застосуванні заходів з інженерного захисту повинно бути безаварійним і має виключати виникнення небезпечних нових і (або) активізацію діючих геологічних процесів на прилеглих територіях.

2.7. Геоекономічний потенціал та інвестиційна привабливість території

Громада примикає до північної околиці міста Дніпро. Селище розташоване на автошляху Дніпро – Луганськ – Изварине на відстані 1 км до м. Дніпро.

Слобожанська ОТГ має значний ресурс зростання інвестиційної привабливості. За рейтингом Фонду «Регіональний центр економічних досліджень і підтримки бізнесу» станом на 01 липня 2020 року Слобожанська територіальна громада ввійшла до переліку сотні кращих громад за інвестиційною привабливістю, посівши 42 місце серед громад України з населенням до 100 тисяч мешканців та І місце - по області (оцінювання здійснювалося за 40 критерійними показниками). З кожним роком Слобожанська ОТГ стає все більш інвестиційно привабливою для підприємців, які розглядають її як перспективну, прогресивну та сучасну громаду для ведення бізнесу.

2.8. Демографічний потенціал, його використання, маятникова міграція

Станом на 01.01.2019 року в громаді проживало 15282 особи. З них майже 91% проживають в смт Слобожанське, і 9% - у с. Степове. З 2016 року спостерігається зростання кількості населення у громаді в цілому, і в смт Слобожанське. А в селі Степове кількість населення зменшується, хоча це зменшення незначне і в цілому на громаді не відображається.

Вікова структура населення є сприятливою для розвитку громади, так як частка осіб у працездатному віці майже досягає 60%. Проте частка осіб у віці понад 60 років перевищує 20%, що говорить про старіння населення.

Однією з причин високої частки осіб у працездатному віці є суміжність з м. Дніпро, так як є можливість маятникових поїздок до міста на роботу.

Таблиця 2.8.1

Динаміка демографічного розвитку Слобожанської громади у розрізі населених пунктів

Ч.ч.	Населений пункт	2016	2017	2018	2019	2020
1.	сmt Слобожанське	13070	13221	13556	13889	
2.	с. Степове	1432	1414	1401	1393	
	Разом по громаді	14502	14635	14957	15282	

Таблиця 2.8.2

Вікова структура населення Слобожанської громади

Ч.ч.	Населений пункт	0 - 5 років		6 - 18 років		18-60 років		Пенсійного віку	
		осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
1.	сmt Слобожанське	798	5.7	1976	14.2	8242	59.3	2873	20.7
2.	с. Степове	94	6.7	219	15.7	797	57.2	283	20.3
	Разом по громаді	892	5.8	2195	14.4	9039	59.1	3156	20.7

За даними Дніпровської районної філії Дніпропетровського обласного центру зайнятості, станом на 01.07.2020 року в Слобожанській ОТГ статус зареєстрованого безробітного мали 328 осіб. Лише за січень-червень 2020 року зареєстровано безробітними 227 осіб. Тобто, з врахуванням залишку безробітних на 1 січня 2020 року (101 особа) – статус «безробітний» отримали 328 осіб. З метою створення умов для повної зайнятості населення, забезпечення необхідної професійної підготовки кадрів протягом січня–червня 2020 року службою зайнятості працевлаштовано 74 особи та знято з інших причин (письмова заява, вихід на пенсію, інвалідність, смерть тощо) – 44 особи. Таким чином, станом на 01.07.2020 року на обліку в центрі зайнятості перебуває 210 осіб.

2.9. Виробничий потенціал

Сучасна промислова структура громади представлена підприємствами харчової галузі (виробництво м'ясної продукції, хлібобулочних виробів тощо), хімічного та електротехнічного виробництва, виробництва керамічної плитки, машинобудування тощо. На території громади здійснюють господарську діяльність потужні промислові підприємства: ТОВ «М'ясокомбінат «Ювілейний», ТОВ «М'ясна фабрика «Фаворит», ПРАТ «Інтеркерама», ТОВ Кабельний завод «Енергопром», ПП «Дивосвіт», ТОВ «Дніпропромліт» та інші.

У квітні 2018 року створено консультативно-дорадчий орган при селищному голові – Координаційну раду місцевого економічного розвитку Слобожанської селищної територіальної громади (далі – Координаційна рада МЕР). Діяльність Координаційної ради МЕР спрямована на створення сприятливих умов для позитивних структурних змін в економіці та розвитку малого і середнього бізнесу, впровадження пріоритетних проектів МЕР, налагодження співпраці влади, місцевого бізнесу, громадських організацій, жителів громади щодо вирішення спільних проблем громади тощо. До складу Координаційної ради МЕР ввійшли представники місцевого бізнесу, молоді, громадських організацій, експерт з питань оподаткування, спеціалістів виконавчого комітету селищної ради. В Слобожанській ОТГ створено режим сприяння малому і середньому бізнесу та приватній ініціативі, діє лояльна податкова політика по встановленню ставок місцевих податків і зборів.

Підприємництво стало основною діяльністю для значної частини населення громади. Так, за оперативними даними ГУ ДПС у Дніпропетровській області станом на 01.01.2020 року на території Слобожанської ТГ зареєстровано 1 797 платників податків, з них 1 001 юридичних осіб та 593 фізичних осіб-підприємців. При цьому, на території громади здійснюють господарську діяльність та сплачують податки до місцевого бюджету 551 суб'єктів господарської діяльності, з них 348 юридичних осіб та 203 фізичних осіб-підприємців, що не зареєстровані на території громади. При цьому, частка суб'єктів малого та середнього підприємництва у загальній кількості суб'єктів господарювання, що зареєстровані на території громади, орієнтовно становить 84,5% (кількість суб'єктів малого та середнього підприємництва в громаді складає 1518 осіб, з яких: 16 – середні, 854 – малі підприємства, 648 - мікропідприємства). Більшість з них забезпечують зайнятість населення, створюючи робочі місця та сплачуючи значну частку надходжень до бюджету територіальної громади

Значний внесок в розвиток економіки громади забезпечили підприємства сфери торгівлі. Вздовж головних транспортних магістралей виникла потужна торгівельна агломерація з представників відомих національних мереж та світових компаній. Завдяки їм створена значна кількість нових робочих місць. Діяльність цих суб'єктів господарювання направлена на обслуговування мешканців та гостей обласного центру.

Громада має розвинутий аграрний сектор з унікальними земельними ресурсами - чорноземи одні з найкращих в Європі. Тут розвинене сільськогосподарське виробництво екологічно чистих продуктів та переробки сільгосппродукції, з великою базою складів, холодильників для зберігання свіжих овочів та картоплі цілорічно. Агропромисловий комплекс представлений переважно рослинництвом: Вирощування зернових культур, бобових культур і насіння олійних культур; Вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів. У тваринництві найбільш розвиненим є розведення свиней.

Значний економічний потенціал громади дає усі підстави для успішного розвитку, що є сільськогосподарським регіоном, з трудовими ресурсами з високою культурою

виробництва. Громада має стати відкритою для інвестування, зокрема, у фермерські господарства та переробну галузь з новими великими та малими підприємствами глибокої переробки сільськогосподарської продукції, широкого спектру харчових продуктів.

Таблиця 2.9.1

Характеристика промислових підприємств Слобожанської ОТГ, на

01.01.2020 р.

Назва підприємства	Місцезнаходження (фактична адреса)	Вид діяльності	Кількість робочих місць, осіб
1	2	4	6
ТОВ "НВП ДЖЕРЕЛО"	сел. Слобожанське	Виробництво тари з пластмас	91
ПП "ДИВОЦВІТ"	сел. Слобожанське	Виробництво клеїв	40
ПП ВФ "ДЖЕМІНІ"	сел. Слобожанське	Виробництво легких металевих пакувань	22
ТОВ "КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД "ЕНЕРГОПРОМ"	сел. Слобожанське	Виробництво інших видів електронних і електричних проводів і кабелів	203
ПП "ГАЛЕРА"	сел. Слобожанське	Виробництво взуття	5
ТОВ "УНІВЕРСАЛ-ЦЕНТР"	сел. Слобожанське	Виробництво плит, листів, труб і профілів із пластмас	61
ТОВ М'ЯСОКОМБІНАТ "ЮВІЛЕЙНИЙ"	сел. Слобожанське	Виробництво м'ясних продуктів	862
ТОВ "КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА "КВІТЕНЬ"	смт Слобожанське	Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання	
ТОВ "НВЦ "ДНІПРОТЕХНОЛОГІЇ"	смт Слобожанське	Виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах	14
ТОВ ФІРМА "ВИРОБНИЧА"	смт Слобожанське	Виробництво господарських і декоративних керамічних виробів	24
ТОВ "ПРОМІС"	смт Слобожанське	Виробництво господарських і декоративних керамічних виробів	8
ТОВ НВФ "ПТС"	смт Слобожанське	Виробництво машин і устаткування для металургії	22
ТОВ "НВП РЕММАШ"	смт Слобожанське	Виробництво іншого електричного устаткування	
ТОВ "ПРОМБУДКОНСТРУКЦІЯ"	смт Слобожанське,	Виробництво будівельних металевих конструкцій і частин конструкцій	5
ПРАТ "ІНТЕРКЕРАМА»	Дніпропетровська смт Слобожанське	Виробництво керамічних плиток і плит	
ТОВ "МІСТОБУДІВНИК-ДНІПРО"	смт Слобожанське	Виробництво бетонних розчинів, готових для використання	9

ТОВ "ФРАЙТ"	смт Слобожанське	Виробництво будівельних металевих конструкцій і частин конструкцій	28
ТОВ "СТРОЙІЗОЛЯЦІЯ"	смт Слобожанське	Виробництво іншої хімічної продукції, н. в. і. у.	2
ТОВ "ОЛСМА-БУД"	смт Слобожанське	Виробництво будівельних металевих конструкцій і частин конструкцій	9
ТОВ "М'ЯСНА ФАБРИКА "ФАВОРИТ ПЛЮС"	сел. Слобожанське	Виробництво м'ясних продуктів	
ТОВ "ІНДУСТРІЯ МЕБЛІВ"	смт Слобожанське	Виробництво інших меблів	-
ТОВ "ВЕСТА ТРАК БАТЕРИ"	смт Слобожанське	Виробництво батарей і акумуляторів	449
ТОВ "УКРАРОМА"	смт Слобожанське	Виробництво інших харчових продуктів, не віднесених до інших угруповань	0
ТОВ "АЛЬКОРПЛЮС"	смт Слобожанське	Виробництво господарських і декоративних керамічних виробів	15
ТОВ "СЛАЙТ ГРУП"	смт Слобожанське	Виробництво штучних і синтетичних волокон	22
ПП "ЮСОД"	смт Слобожанське	Виробництво військових транспортних засобів	33
ТОВ "ПРОМДРЕВ КОМПЛЕКС"	смт Слобожанське	Виробництво дерев'яної тари	6
ТОВ "ПАЛЕТ ГРУПП"	смт Слобожанське	Виробництво дерев'яної тари	2
ТОВ "РУНА ТЕХ"	смт Слобожанське	Виробництво підіймального та вантажно-розвантажувального устаткування	0
ТОВ "НВП "СОЮЗ-КОМПОЗИТ"	смт Слобожанське	Виробництво іншої хімічної продукції, н. в. і. у.	1
ТОВ "ДРЕВСНАБ"	смт Слобожанське	Виробництво дерев'яної тари	6
ТОВ "САВЕКС МІНЕРАЛС"	смт Слобожанське	Виробництво вогнетривких виробів	16
ТОВ "НОВЕ ЖИТТЯ-КОСМЕТИК"	смт Слобожанське	Виробництво парфумних і косметичних засобів	26
ТОВ "ХІМОТЕК"	смт Слобожанське	Виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик	4
ТОВ "АГРОАЛЬЯНСГРУП"	смт Слобожанське	Виробництво м'яса	1
ТОВ "ПРОТЕХМЕТАЛ"	смт Слобожанське	Виробництво міді	3

Таблиця 2.9.2

Характеристика сільськогосподарських підприємств Слобожанська ОТГ, на 01.01.2020р.

Назва підприємства	Місцезнаходження (фактична адреса)	Вид діяльності (тварини/птиця)
1	2	3
ФГ "ЛАВАНДА"	сел. Слобожанське	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
ТОВ "КОНТЕКС"	сел. Слобожанське	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
ФГ "САМАРА"	смт Слобожанське	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
СФГ "ДЖЕРЕЛО"	смт Слобожанське	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
ТОВ "ФГ СВІТАНОК"	смт Слобожанське	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
ТОВ "ФГ ПІДГІРНЕ"	смт Слобожанське	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
ТОВ "ФГ АГАТ"	смт Слобожанське	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
ФГ "СУЗІР'Я"	смт Слобожанське	Змішане сільське господарство
СВК "ЛАН"	село Степове	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
ПСП "ДЕМЕТРА"	село Степове	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
ПНВАП "ФЛОРА"	смт Слобожанське	Вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів
ПП "СІГМА"	село Степове	Розведення свиней
ТОВ "СПАСЬКИЙ ТЕПЛИЧНИЙ КОМБІНАТ"	село Степове	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
ТОВ "АГРО-КОМПАНІЦЯ"	село Степове	Вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів
ТОВ "ІК "ГАРАНТ ІНВЕСТ"	смт Слобожанське	Вирощування ягід, горіхів, інших плодових дерев і чагарників
ТОВ "БІОСТАНДАРТ"	смт Слобожанське	Розведення інших тварин
ПП "СОКІЛ ДНІПРО"	село Степове	Розведення свиней
ПП "АБЛА ЦЕНТР"	село Степове	Розведення свиней

ТОВ "ДНІПРОКРІЛЬ"	смт Слобожанське	Розведення інших тварин
ТОВ "РЕАЛТІ ІСТЕЙТ"	смт Слобожанське	Вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів
ТОВ "ЛЮБОМИРІВКА -АГРО"	смт Слобожанське	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
ФГ "ЖЕНЬШЕМ"	село Степове	Вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів

Громада має розвинутий аграрний сектор з унікальними земельними ресурсами - чорноземи одні з найкращих в Європі. Тут розвинене сільськогосподарське виробництво екологічно чистих продуктів та переробки сільгосппродукції, з великою базою складів, холодильників для зберігання свіжих овочів та картоплі цілорічно. Агропромисловий комплекс представлений переважно рослинництвом: Вирощування зернових культур, бобових культур і насіння олійних культур; Вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів. У тваринництві найбільш розвиненим є розведення свиней.

Значний економічний потенціал громади дає усі підстави для успішного розвитку, що є сільськогосподарським регіоном, з трудовими ресурсами з високою культурою виробництва. Громада має стати відкритою для інвестування, зокрема, у фермерські господарства та переробну галузь з новими великими та малими підприємствами глибокої переробки сільськогосподарської продукції, широкого спектру харчових продуктів.

2.10. Науково-технічний потенціал

Відповідно до наданої інформації на території Слобожанської ОТГ середні професійні та вищі навчальні заклади відсутні.

Проектні установи представлені:

- ТОВ «Науково-виробнича фірма «ГЕОІНФО» - Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах;
- ТОВ «ДНІПРОПРОДПРОМТЕСТ» - Технічні випробування та дослідження (основний);
- ТОВ «Науково-виробниче об'єднання «Орбіта-Н» - Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук.

2.11. Рівень розвитку соціальної інфраструктури

Соціальна сфера забезпечує задоволення життєвих (фізичних, духовних, соціальних тощо) потреб населення. До неї відносяться житлово-комунальне господарство, заклади освіти, культури, медицини, побутового обслуговування тощо. Стан соціальної сфери будь-якої території є одним з головних показників ступеня економічного розвитку та рівня життя населення. Тому фінансування і розвиток цих галузей є одним з провідних завдань органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Житловий фонд. Житловий фонд включає в себе багатоквартирні будинки, садибного та секційного типу. Існуючий житловий фонд Слобожанської ОТГ складає 375,277 тис. м².

Таблиця 2.11.1

**Житловий фонд Слобожанської ОТГ
(станом на 01.01.2020)**

п/п	Назва населеного пункту	Кількість будинків/квартир	Кількість пустуючих (покинутих) будинків (квартир)/з них придатних для проживання	Всього тис. кв.м житлової площі	у т.ч. у багато-квартирних будинках, тис. кв.м	у т.ч. у блокованих будинках, тис. кв.м	у т.ч. у садибних будинках, тис. кв.м
1	сел Слобожанське	4678		323,237	174,852		148,385
2	с. Степове	311		52,04	26	8,64	17,4
	Всього по ОТГ:	4989		375,277	200,852	8,64	165,785

Культурно-освітні заклади (Будинки культури та клуби, музеї тощо)

На території Слобожанської ОТГ функціонують Центр культури та дозвілля «Слобожанський» у селищі Слобожанське та Будинок культури у с. Степове (див. Табл. 2.11.2.)

У КЗ «Центр культури та дозвілля «Слобожанський» Слобожанської селищної ради» функціонує 13 клубних формувань: 3 дорослі колективи та 10 дитячих колективи.

При Будинку культури у с.Степове функціонує 4 дитячі клубні формування.

Таблиця 2.11.2

Мережа закладів культури Слобожанської ОТГ, станом на 01.01.2020 р.

№ з/п	Назва населеного пункту, тип закладу	Проектна місткість, місць	Які населені пункти обслуговує
1	КЗ «Центр культури та дозвілля «Слобожанський» Слобожанської Селищної ради	250	селище Слобожанське
	Будинок культури с. Степове	158	с. Степове
	РАЗОМ:	408	

Мережа дошкільних навчальних закладів (закладів дошкільної освіти - ЗДО)

У Слобожанській ОТГ функціонують 4 дитячих дошкільних закладів загальною місткістю **600** місць, які розташовані у селищі Слобожанка (3 об'єкти) і один у селі Новокрасне, Степове – див. Таблицю 2.11.3.

Необхідно зазначити, що заповненість закладів перевищує їх потужність, загальна наповнюваність становить 140%.

Таблиця 2.11.2

**Мережа дошкільних навчальних закладів (закладів дошкільної освіти)
Слобожанської ОТГ, станом на 01.01.2020 р.**

№ з/п	Назва ДНЗ, місцезнаходження	Кількість місць	Кількість дітей	Наповнення	Технічний стан будівлі, рік побудови	Які населені пункти обслуговує, скільки дітей підвозиться
1	КЗ «ДНЗ (ясла-садок) комбінованого типу №1 «Червона шапочка»»	200	285	142%	1978 р. (хороший)	селище Слобожанське
2	КЗ «ДНЗ (ясла-садок) комбінованого типу №2 «Берізка»»	140	210	150%	1970 (Хороший)	селище Слобожанське
3	КЗ «ДНЗ (ясла-садок) комбінованого типу №4 «Дивосвіт»»	220	284	129%	2016 (Хороший)	селище Слобожанське
4	КЗ «ДНЗ Ясла-садок загального розвитку №3 «Сонечко»»	40	58	145%	1970 (Хороший)	с. Степове
	ВСЬОГО:	600	837	140%		

Шкільні заклади (заклади загальної середньої освіти - ЗЗСО)

В Слобожанській ОТГ функціонує 3 заклади освіти, з них у смт Слобожанське – 2 школи (I ступеня та II-III ступеня), в селі Степове – 1 школа (I-III ступеня), в яких навчаються 1877 учні.

У селище Слобожанське відбувається підвіз учнів з ж/м Молодіжний. Станом на 01.01.2020 р. кількість учнів, які підвозилися шкільними автобусами, складає 88 осіб.

Таблиця 2.11.4

**Мережа загально-освітніх шкіл (закладів загальної середньої освіти)
Слобожанської ОТГ (станом на 01.01.2020 р.)**

№ з/п	Назва школи, місцезнаходження	Проектна місткість	Кількість учнів	Наповнення	Наповнення	Технічний стан	Які населені пункти обслуговує і скільки школярів підвозиться з інших населених пунктів
1	КЗ «Слобожанський НВК №1 «Загальноосвітня багатопрофільна школа II-III ст. –	920	910	99%	45 учнів (ж/м Молодіжний)	1982 р. (хороший)	сел Слобожанське ; підвозиться 45 учнів

	Центр позашкільної освіти»						
2	КЗ «Слобожанська загальноосвітня школа І ступеня №2»	750	801	107%	43 учні (ж/м Молодіжний)	1995 р. (хороший)	сел Слобожанське ; підвозиться 43 учнів
3	КЗ «Степнянська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів»	350	166	47%		1993 р. (Хороший)	с. Степове
	УСЬОГО:	2020	1877	93%	88		підвезення: 88 учнів

У Слобожанській ОТГ функціонують такі позашкільні навчальні заклади:

КЗ «Слобожанська школа естетичного виховання Слобожанської селищної ради», кількість вчителів – 27 осіб; кількість дітей – 246 учнів.

В школі естетичного виховання налічується 10 класів та 2 філії, які знаходяться в загальноосвітніх школах м. Підгородне Дніпровського району. Приміщення школи та філій орендовані. В школі навчається 246 учнів, працює 27 викладачів, із них 4 сумісника. При школі естетичного виховання працюють творчі дитячі колективи: хор учнів молодших класів, хор учнів старших класів, оркестр народних інструментів, камерний ансамбль «Менестрелі», вокальні ансамблі «Нотка», «Анти», «Ліра»

Медичні установи

Охорона здоров'я в Слобожанській ОТГ представлена первинною ланкою:

1. Комунальне підприємство «Слобожанська центральна лікарня» Слобожанської селищної ради; амбулаторія загальної практики сімейної медицини (АЗПСМ) в смт Слобожанське

2. Слобожанська амбулаторія загальної практики сімейної медицини (АЗПСМ) в смт Слобожанське;

3. Степнянська АЗПСМ в селі Степове;

4. Нижньодніпровський ФП на Молодіжному смт Слобожанське.

Мережа медичних установ громади є розвиненою і рівномірно розміщеною. Показники, що стосуються медичного обслуговування Слобожанської ОТГ, близькі до нормативних вимог.

Спортивно-оздоровча база Слобожанської ОТГ

На території Слобожанської селищної громади розташований комунальний заклад Слобожанський селищний центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» зі штатною чисельністю персоналу 38,5 одиниць, з яких 24 одиниці – адміністративно-господарчого персоналу, 13,5 одиниць – обслуговуючого персоналу та 1 одиниця – медичного персоналу. Комунальний заклад спеціалізується в наданні послуг у галузі спорту. В оперативному управлінні комунального закладу заходиться спортивний комплекс «Слобожанський» на базі якого розвивають такі спортивні напрямки, як футбол, баскетбол, волейбол, настільний теніс, фітнес, хортінг, тхеквондо та кіокушинкайкан карате. Інформація про об'єкти спортивної інфраструктури та їх використання представлено в таблиці 2.11.5.

Таблиця 2.11.5

Інформація про заклади спорту та фізичної культури Слобожанської ОТГ

Показник	Разом
Кількість спортивних майданчиків, одиниць, у т.ч.	9
- тенісний корт	6
- комплексний спортивний майданчик	1
- майданчик Workout	1
- тренажерний майданчик	4
- майданчик для пляжного волейболу	1
- кількість тренажерних залів, одиниць	4
- пристосованих приміщень для занять фізичною культурою та спортом	5
- футбольне поле	2
- тренажерний та спортивний зал	7
- споруда зі штучним льодом	1
- стрілецький тир	1

Крім того, активно розвивається приватна спортивна інфраструктура, а саме: тенісний клуб «Максимус» на території якого розташовані три тенісні корти, тренажерний зал, фітнес зал, басейн, дитяча кімната. Також клуб спорту та і розвитку «Платан» в якому розміщені тренажерний зал, фітнес-студія, дитячий клуб, танцювальна студія.

Пожежні депо Слобожанської ОТГ

У Слобожанській ОТГ створено КЗ «Місцева пожежна команда Слобожанської селищної ради» в с. Степове, функціонування якого спрямоване на підвищення рівня захисту мешканців громади та території від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, запобігання виникнення можливих надзвичайних ситуацій та мінімізації їх наслідків, проведення рятувальних та інших невідкладних робіт по ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; зменшення матеріальних збитків власності громади та її мешканців.

Відповідно до норм забезпечення, радіус обслуговування по дорогах загального користування має складати 3 км, а кількість автомашин при кількості жителів до 1000 чол. має бути 1 авто, від 1 до 7 тис. чол. – 2 авто. Виходячи з цього, на території Слобожанської ОТГ треба створити ще декілька пожежних депо (підрозділів) і забезпечити їх відповідною кількістю спецавтотранспорту.

Позитивним вбачається створення в громаді т.зв. Центру кризового управління (або Центрів громадської безпеки), де б одному місці зосереджувались пожежне депо (підрозділ), поліція та пункт невідкладної медичної допомоги.

Висновки. Розрахунок сучасних нормативних потреб населення та співставлення їх з існуючими показниками місткості об'єктів констатує переважно відповідність потужностей об'єктів соціально-побутової інфраструктури нормативним вимогам. Але вирішення такого питання, як відсутність достатньої кількості пожежних депо (підрозділів) на території Слобожанської ОТГ, вимагає негайних дій – див. пропозиції у розділі 4.2 Розвиток соціальної інфраструктури Слобожанської ОТГ на перспективу.

2.12. Рекреаційний, оздоровчий, історико-культурний та туристичний потенціал, природно-заповідний фонд

Сприятливі кліматичні умови, рекреаційні ресурси, зокрема, наявність лісів, водних ресурсів та історико-архітектурних пам'яток дають можливість сформувати в громаді

рекреаційний комплекс, що складається з територій для короткочасного відпочинку, довготривалого відпочинку та туризму.

Згідно з даними, наданими громадою, площа земель рекреаційного призначення на території Слобожанської ОТГ становить 2,3121 га.

Рекреаційний потенціал

Рекреаційний комплекс Слобожанської ОТГ – це соціально-економічний комплекс, який складається із взаємопов'язаних компонентів: відпочиваючих (рекреанти і туристи), природних та культурно-історичних комплексів, рекреаційних, туристичних підприємств і допоміжних установ, а також елементів інфраструктури і органів управління, об'єднаних спільною рекреаційною діяльністю по використанню природно- і суспільно-рекреаційного потенціалу території.

Згідно з даними, наданими громадою, рекреаційний комплекс Слобожанської ОТГ включає в себе 4 об'єкти, два з яких – це організовані дитячі пляжі з благоустроєм, база відпочинку «Профілакторій ТОВ ЮА «Актіо» на березі р. Дніпро та територія для рекреаційного призначення, розташована біля оз. Леніна.

Аналіз ринку рекреаційних послуг регіону виявив ряд проблемних аспектів, основними з яких є:

- нецільове використання рекреаційних, заповідних та водоохоронних земель;
- нерівномірність освоєння зон масового відпочинку у громаді, стихійність та нерегульованість їх використання;
- відсутність проектів організації сільського та екологічного туризму (хоча територія громади має необхідні ресурси);
- відсутність інвестиційної програми розвитку туристичної галузі, незначні обсяги інвестицій в розвиток рекреаційно-туристичної галузі;
- недостатній рівень інформаційно-рекламного забезпечення на внутрішньому й, особливо, на зовнішньому ринках;
- незначний набір туристично-рекреаційних послуг та видів дозвілля, нерозвиненість туристичних маршрутів, відсутність розвинутої інфраструктури;
- незадовільний стан доріг і дорожнього покриття на основних туристичних магістралях.

Розвиток рекреаційної галузі сприяє оптимальному функціонуванню різних сфер економіки: легкої та харчової промисловості, агропромислового комплексу, будівництва, інженерно-транспортної та соціальної інфраструктур, банківсько-фінансової сфери, тощо. Світовий досвід засвідчує важливу роль рекреаційної галузі і туристичної інфраструктури у зростанні валового внутрішнього продукту, збільшенні надходжень до місцевого бюджету, створенні нових робочих місць.

Стратегічним напрямком розвитку рекреаційної галузі у громаді повинно стати створення конкурентоздатного рекреаційного продукту за рахунок ефективного використання природного та культурно-історичного потенціалу, модернізації та реконструкції існуючої матеріально-технічної бази рекреаційного господарства.

При визначенні перспектив розвитку рекреаційної галузі повинна враховуватися необхідність збереження рівноваги між масштабами використання природно-ресурсного потенціалу та параметрами розвитку мережі рекреаційних закладів.

Сумарна кількість усіх категорій відпочиваючих (у рекреаційних закладах, у житловому фонді населення, короткочасно відпочиваючі у вихідні дні) не повинна перевищувати максимальну (порогову) рекреаційну ємність територій рекреаційного призначення.

Основним природно-рекреаційним ресурсом Слобожанської ОТГ є внутрішній ландшафтний ресурс: ліс, озера, річки. Землі лісогосподарського призначення займають площу 276,5 га.

У проекті проведений розрахунок порогового значення максимально допустимої рекреаційної ємності лісів в розрізі адміністративно-територіальних одиниць. Згідно розрахунків перспективна порогова рекреаційна ємність лісів громади складає 0,6 тис. осіб.

Нижче у таблиці (Табл. 2.12.1) наведені показники існуючого стану лісових ресурсів громади та їх рекреаційна ємність.

Таблиця 2.12.1.

Розрахунок порогових значень рекреаційної ємності короткочасного відпочинку на базі лісового фонду Слобожанської ОТГ

№ п/п	Адміністративно-територіальні одиниці	Площа громади, км ²	Площа лісів (вкриті землі), га	Лісистість, (%)	Допустиме рекреаційне навантаження (чол./га)	Коефіцієнт кореляції*	Порогова рекреаційна ємність, тис. чол
1.	сmt. Слобожанське	122,8	191,2	1,6	2,7	0,8	0,4
2.	с. Степове	43,86	85,3	1,9	2,7	0,8	0,2
	Разом по громаді	166,66	276,5	1,7			0,6

***Примітка:** коефіцієнт кореляції враховує стан лісів, їх вік, породний склад, доступність, пожежебезпеку, розрахунок виконано відповідно вимог ДБН Б.2.2-12:2019 (п. 8.4.7 з урахуванням примітки)*

Визначальним чинником територіальної організації рекреаційної діяльності, формування рекреаційних районів, центрів, їх спеціалізації та підвищення економічної ефективності функціонування є рекреаційні ресурси. Вони поділяються на природні, природно-антропогенні та суспільно-історичні.

Історико-культурний потенціал

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року №878 на території Слобожанської громади відсутні населені пункти, які мають статус міста, занесеного до Списку історичних населених місць України.

Пам'ятки культурної спадщини несуть в собі культурно-просвітницьке навантаження. Втілюючи досвід та цінності поколінь пам'ятки відтворюють історію розвитку суспільства регіону. Стан довкілля та культурної спадщини, що формує його неповторний соціокультурний образ, є важливим обов'язком кожного. Досліджуючи історію пам'яток, зосереджених на території громади, їх значення у минулому, громадяни навчаються розуміти історичну цінність об'єктів культурної спадщини, їх роль у майбутньому, необхідність збереження чи відновлення.

Згідно з державним реєстром нерухомих пам'яток України Міністерства культури України нерухомі об'єкти культурної спадщини (пам'ятки архітектури, археології, історії та мистецтва) національного та місцевого значення на території Слобожанської громади відсутні.

Згідно з даними, наданими Управлінням культури, національностей і релігій Дніпропетровської обласної державної адміністрації, на території Слобожанської ОТГ на державному обліку знаходяться 8 об'єктів культурної спадщини: 2 пам'ятки історії та 6 археологічних об'єктів культурної спадщини – кургани. Перелік об'єктів історико-культурної спадщини громади наведений нижче у таблиці (Табл. 2.12.2).

Таблиця 2.12.2.

Характеристика об'єктів історико-культурної спадщини Слобожанської ОТГ

№	Найменування об'єкта	Тип пам'ятки	Місце знаходження об'єкта	Охоронний № пам'ятки	Площа, га
1.	Курганний могильник (2 кургани)	пам'ятка археології	смт Слобожанське, 7 км на південний схід від центру селища; 1 км на північ-північний захід від кладовища; у заплаві р. Кільчень	8502	0,1018 та 0,0531
2.	Курган	пам'ятка археології	смт Слобожанське, 5 км на північний схід від центру селища; о-в Самарський; на території садово-дачного товариства; на узбіччі центральної вулиці	8503	0,0887

Туристичний потенціал

Туризм – це одна з унікальних галузей сучасної економіки, націлена на задоволення потреб людей, поліпшення якості життя населення, захист довкілля та культурної спадщини.

Попри те, що чимало туристичних напрямів досить успішно розвиваються, регіон лише частково розкрив свій потенціал. Причиною такої ситуації є з одного боку відсутність системи формування позитивного іміджу регіону у сфері туризму на зовнішньому та внутрішньому туристичному ринку, з іншого – недостатньо розвинута туристична інфраструктура.

Проте Слобожанська ОТГ володіє історико-культурною спадщиною, природно-ресурсним потенціалом та має сприятливі кліматичні умови для розвитку туризму.

На території Слобожанської ОТГ діють 4 православні храми:

- Храм Ікони Божої Матері «Прізрі на сміреніє» (смт. Слобожанське);
- Українська православна церква «Антонія і Феодосія Києво-Печерських» (смт. Слобожанське);
- Храм на честь Святителя Іоанна Златоуста (смт. Слобожанське);
- Українська православна церква Київського патріархату «Первомученика архідиякона Стефана парафія» (с. Степове).

Під особливим захистом перебувають об'єкти культурної спадщини, що належать територіальній громаді:

- «Група могил радянських воїнів» (знаходиться на відстані 4 км на південь від с. Степове);
- Пам'ятний знак героям Чорнобиля (смт. Слобожанське). Кожного року вшановується пам'ять ліквідаторам аварії на ЧАЕС проведенням мітингу-реквієму біля пам'ятного знаку;
- Пам'ятний знак з нагоди 60-річчя Перемоги (смт. Слобожанське). Кожного року біля пам'ятного знаку проводяться урочистості з нагоди Дня пам'яті та примирення, річниці Перемоги над нацизмом у Європі та річниці завершення Другої Світової війни;
- Пам'ятник Шевченко Т.Г. (смт. Слобожанське). Щороку громада видзначає річницю з дня народження великого українського поета Тараса Шевченко покладанням квітів до пам'ятного знаку.

Згідно з Проектом схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області, в районі розташування громади знаходяться території, що резервуються для створення

(розширення) об'єктів природно-заповідного фонду, а саме: «Кільченський», «Самарські плавні» та «Чумацький шлях». Природоохоронні території мають наукове і рекреаційно-пізнавальне значення.

Завдяки визначеним ресурсам туристична сфера Слобожанської ОТГ має перспективи розвитку та можливість створення сучасних об'єктів туристичної та рекреаційної інфраструктури в межах територій з високою концентрацією природних та історико-культурних туристичних і рекреаційних ресурсів.

Природно-заповідний фонд

У наш час території набувають охоронного статусу переважно для збереження рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин, рідкісних рослинних угруповань та екосистем. Незважаючи на те, що в ХХ сторіччі виникли й інші механізми охорони природи – червоні книги, плани дій по збереженню окремих видів, екологічна мережа та багато іншого, природно-заповідні території лишаються головним і найбільш ефективним інструментом збереження біоти.

Незважаючи на довгу історію створення сучасної мережі ПЗФ, її розвиток ще далеко не завершено, функціонування заповідних територій зіштовхується з багатьма проблемами і потребує докорінного вдосконалення. По-перше, загальна площа природно-заповідного фонду регіону складає незначний відсоток його території. По-друге, інформація щодо багатьох об'єктів ПЗФ дуже застаріла та неповна. Для деяких об'єктів навіть відсутні відомості про їх точне розташування. По-третє, більшість територій ПЗФ взагалі не відображено у державному земельному кадастрі, тобто з точки зору земельних відносин, вони не існують. Важливою проблемою також є те, що населення, як правило, не має доступної інформації щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду, і не розуміє з якою метою вони створюються. Широко поширене хибне уявлення, що території ПЗФ цілком заборонені для відвідування та будь-якої діяльності, нерідко стають причиною опору місцевого населення заповіданню виявлених цінних природних територій. Особливо ці проблеми загострилися в умовах приватизації землі, і ймовірно стануть ще гострішими, коли земля стане ринковим товаром. Нажаль, держава не має відповідних механізмів для ефективного розвитку природно-заповідного фонду України в умовах ринкових відносин, і, більше того, не розвиває їх належним чином.

Як відомо, ПЗФ включає ділянки й окремі об'єкти, що «мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність і виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного та рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу, забезпечення фонових моніторингу» довкілля. Згідно із Законом України «Про природно-заповідний фонд України» ПЗФ включає такі категорії, як заказники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, біосферні резервати, природні заповідники, заповідні урочища, пам'ятки природи, парки – пам'ятки садово-паркового мистецтва, ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки. Всі об'єкти ПЗФ, за винятком заповідників, є складовими рекреаційного потенціалу території, на яких встановлюється диференційований режим щодо їх використання згідно з функціональним зонуванням.

Згідно з даними, наданими Департаментом екології та природних ресурсів Дніпропетровської ОДА, у межах Слобожанської ОТГ відсутні створені (оголошені) об'єкти природно-заповідного фонду. Натомість відповідно до топографічної зйомки на території Слобожанської ОТГ розташована геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Гранітні скелі» з площею 0,11 га, що належить до об'єктів природно-заповідного фонду Дніпропетровської області. Крім того, згідно з Проектом схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області в районі розташування громади знаходяться території, що резервуються для створення (розширення) об'єктів природно-заповідного фонду, а саме: «Кільченський», «Самарські плавні» та «Чумацький шлях» (Рис. 2.12.1).

Власне проект схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області затверджений рішенням обласної ради від 24.03.2017 року №176-8/VII з метою розширення

площі території природоохоронного призначення, поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, а також збереження ландшафтного і біологічного різноманіття. Основною метою Програми є формування територіально-функціональної системи екологічної мережі в області, яка забезпечить збільшення відсотку заповідності, а також збереження усього різноманіття природних і напівприродних типів ландшафтів, геологічних пам'яток, ґрунтів, популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни регіону, можливість природних шляхів міграції та поширення видів рослин і тварин. Таким чином об'єкти «Кільченський» та «Самарські плавні» належать до ключових територій регіональної екомережі Дніпропетровської області національного значення. Об'єкт «Чумацький шлях» є одним із нововиділених ключових територій екомережі.

Кільченський ландшафтний заказник створений Постановою РМ УРСР від 28.10.1974 року №500, і розташований у Лівобережному степовому Придніпров'ї поблизу смт. Підгороднє. Загальна площа заказника складає близько 100 га. Тут охороняється унікальний природний комплекс у долині річки Кільчень з мальовничими плесами та прилеглими байраками. Заплавна частина заказника вкрита переважно болотно-лучною рослинністю. Флора заказника налічує близько 700 видів судинних рослин, у тому числі раритетні види: тюльпан змієлистий, ковила найкрасивіша, астрагал Генінга, брандушка різнокольорова, зозулинець болотний та інші. Заказник має наукове і рекреаційно-пізнавальне значення.

Регіональний ландшафтний парк «Самарські плавні» створений Рішенням обласної ради від 03.02.2012 року №247-11/VI. Територія займає площу близько 2800,7 га, і являє собою унікальний природний комплекс, що сформувався у пониззі долини р. Самара. Переважна більшість просторів території парку вкрита водною поверхнею Самарської затоки та системи з її додаткових водойм, у яких формуються донні субстрати різних типів – переважно мулісті та мулісто-піщані відклади різної потужності. У Самарських плавнях існує низка вузькоендемичних та реліктових видів організмів.

Також, згідно з даними публічної кадастрової карти України та сайту Бернської конвенції, територія Слобожанської ОТГ знаходиться в районі розташування території Смарагдової мережі Dnirovskie Reservoir – UA0000093, що входить до складу території Смарагдової мережі Європи і підлягає збереженню відповідно до Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції). Таким чином, цій території надається міжнародний статус особливого природоохоронного значення й потребує заходів для збереження в рамках виконання вимог Бернської конвенції.

Ключові території регіональної екомережі Дніпропетровської області.
ДНІПРОВСЬКИЙ РАЙОН

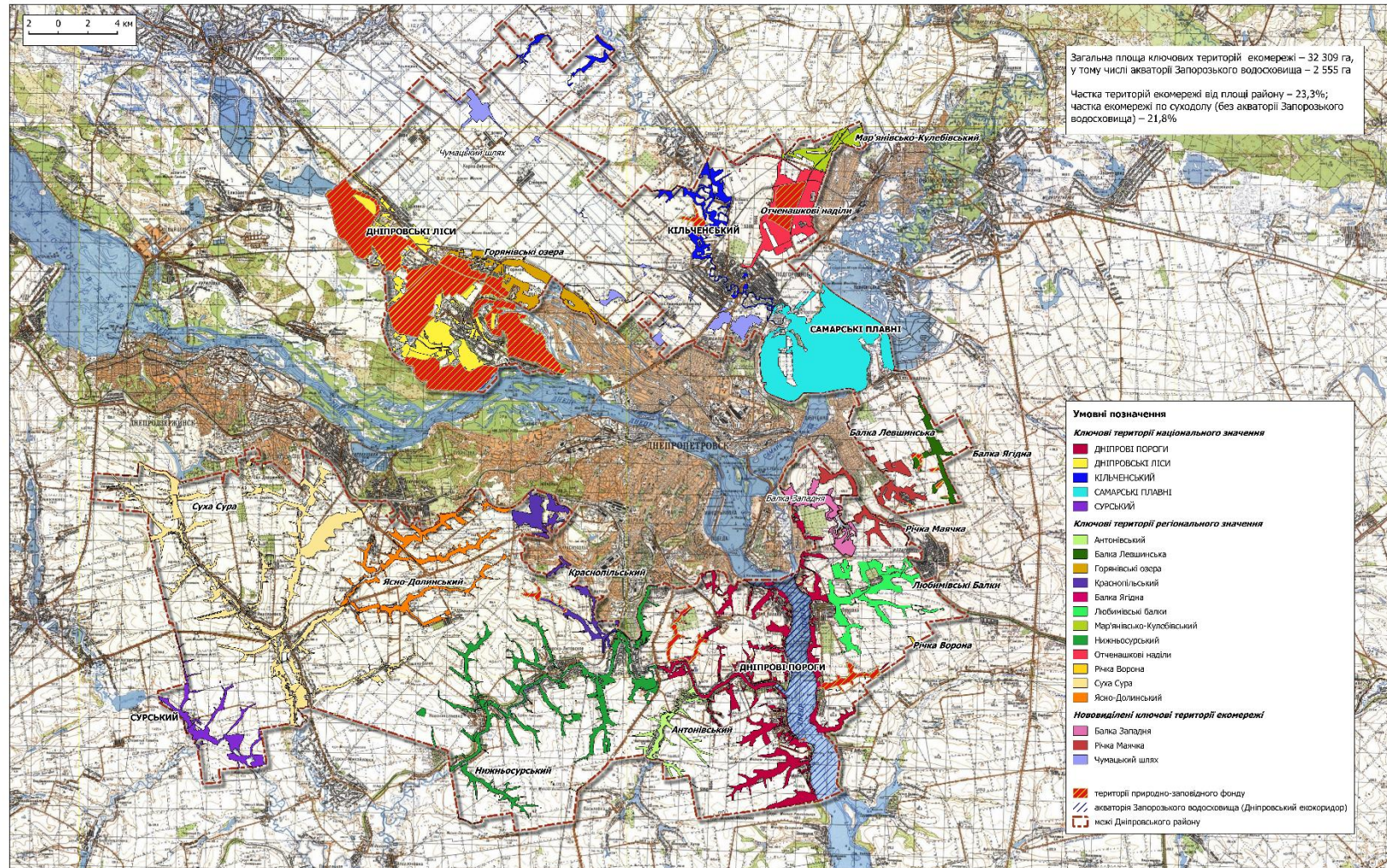

Рис. 2.12.1. Проект схеми формування екологічної мережі Дніпровського району Дніпропетровської області.

2.13. Забезпеченість території транспортною інфраструктурою

Транспортна галузь є важливою складовою у структурі господарського комплексу громади. Її діяльність спрямована на задоволення потреб населення і виробничого комплексу у якісному та безпечному обслуговуванні транспортними засобами.

Пасажирські та вантажні перевезення Слобожанської громади у всіх видах сполучень забезпечує транспортна система, інфраструктура якої складається із мережі автомобільних доріг, залізничного транспорту, транспортних підприємств різного профілю та різних форм власності.

Зовнішні перевезення громади здійснюються по мережі державних шляхів, до яких відносяться:

- дільниця автодороги міжнародного значення - М-04 /Знам'янка-Луганськ-Ізварине (на м. Волгоград через мм.Дніпро, Донецьк)/ - **Т-04-04** Дніпро - Обухівка - /Т-04-05/, **Т-04-05** /Дніпро – Хутірське/;

- дільниці залізничних магістральних ліній - /Новомосковськ-Дніпровський - Балівка/ та /Самарівка – Новомосковськ-Дніпровський/ регіональної філії Придніпровської залізниці.

Дільниці сполучають територію громади з адміністративними центрами вищого рівня та з більш потужними магістральними шляхами Дніпропетрівської області та України.

Мережу доповнюють місцеві автодороги загального користування.

Повітряний транспорт представлений не діючим аеродромом "Підгородне".

Річковий транспорт на території громади – відсутній.

При аналізі транспортної інфраструктури використовувались офіційні документи служб Слобожанської ОТГ, офіційні довідки Служби автодоріг у Дніпропетрівській області, матеріали генеральних планів м. Дніпра, сел.Слобожанське, с.Степове, матеріали обстежень, інш.

Автомобільні дороги

Сучасна мережа автошляхів громади представлена дорогами загального користування державного та місцевого значення.

Транспортно-планувальний каркас території громади формують автомобільні дороги державного значення, які є радіальними підходами до м.Дніпра і відрізняються значними машинопотоками, в основному транзитними по відношенню до території ОТГ.

Автодорога М-04 перетинає територію ОТГ в меридіональному напрямку у східній частині громади. В районі північної частини ОТГ дорога розділяється на два стратегічних напрямки, які спрямовані у бік м.Дніпра. Донецьке шосе, основний напрямок М-04, прямує мережею магістральних вулиць м.Дніпра у напрямку Кайдацького мосту і далі – на Криворізьке шосе. Тут переважають вантажні автомобілі, у т.ч. транзитні. Напрямок М-04 на Слобожанський проспект спрямовує автомобільний транспорт до центру м.Дніпра на Центральний міст з перерозподілом потоків на магістральну і місцеву мережу на межі і власне в центрі міста.

Т-04-04 Дніпро - Обухівка - /Т-04-05/,

Т-04-05 Дніпро – Хутірське,

Т-04-10 /Дніпро – Магдалинівка - Котовка/;

Населені пункти ОТГ забезпечені під'їзними дорогами з твердим покриттям.

		населени й пункт					
Автомобільні дороги державного значення							
Знам'янка- Луганськ- Ізварине	М-04	транспорт ний вузол Т-04-05	км 217+718	43,4	9,0	залізобетон	3
		транспо ртний вузол	км 221+247	67,9	11,0	залізобетон	3
		канал	км 221+795	18,6	9,0	залізобетон	3

Залізничний транспорт

Територію ОТГ перетинають електрифіковані дільниці залізничних магістральних ліній - /Новомосковськ-Дніпровський - Балівка/ та /Самарівка – Новомосковськ-Дніпровський/ регіональної філії Придніпровської залізниці.

Характеристику роботи по дільницях відповідно офіційної довідки Придніпровської залізниці наведено в таблиці.

Таблиця 2.13.3

Назва магістралі, найменування ділянок	Протяжність в межах громади км	Колійність	Розміри руху поїздів, пар/добу		
			вантажних	пасажирських	приміських
<i>Самарівка – Новомосковськ- Дніпровський</i>	6,07	двоколійна	30	0	4
<i>Новомосковськ- Дніпровський - Балівка</i>	4,99	одноколійна	5	0	0

На дільниці *Самарівка – Новомосковськ-Дніпровський* безпосередньо в межах території громади розташовано станція Самарівка та залізнична платформа "Олександрівка". Від станції Самарівка відгалужується під'їзна колія на ПАТ "Дніпропетровськгаз" довжиною в межах ОТГ – 0,6км. Інформація щодо решти під'їзних колій – відсутня.

Станція Самарівка – проміжна залізнична станція, має 8 колій, одну берегову і одну острівну пасажирські платформи. На станції зупиняються приміські поїзди. Інформація щодо вантажної роботи на станції не надана.

Найближчі станції, що обслуговують пасажироперевезення далекого сполучення для мешканців ОТГ розташовані в м.Дніпро.

На дільниці *Новомосковськ-Дніпровський – Балівка* в межах території ОТГ розташована недобудована залізнична платформа *Березанівка*. В західній частині ОТГ поза межами ОТГ розташована залізнична станція *Балівка*.

Автомобільний транспорт

Автомобільним транспортом виконуються вантажні та пасажирські перевезення.

Перевезення пасажирів в приміському та міжміському сполученнях здійснюються від автостанції, що розташована в м.Дніпрі.

Пасажирські перевезення безпосередньо в громаді забезпечує один маршрут (№1).

Таблиця 2.13.4

**Характеристика автобусних маршрутів Слобожанської ОТГ,
на 01.01.2020 р.**

№ маршруту	Найменування маршруту (кінцевих пунктів)	Траса слідування (найменування зупинок)	Довжина маршруту, км		Кількість оборотних рейсів за добу (розклад руху)	Тривалість оборотного рейсу, хвил.	Рухомий склад на маршруті		Перевізник
			в прямому напрямку	в зворотньому напрямку			тип	кількість	
1	ж/м Молодіжний, центр Слобожанської громади, ЦРЛ та ТРЦ "Караван"	вул. 8 Марта; Слобожанська селищна рада; вул. Калинова; вул. Мічуріна; м'ясокомбінат "Ювілейний"; вул. Мічуріна; вул. Калинова; ТРЦ "Караван"; Слобожанська центральна лікарня; Слобожанська селищна рада; вул. 8 Марта	18,9	18,9	11	35		1	ТОВ "Дніпропетровське автотранспортне підприємство 11205"

Окрім громадського транспорту перевезення пасажирів виконуються приватним легковим транспортом, який є альтернативним та більш комфортним видом транспорту для поїздок і частка якого буде постійно зростати від показника у загального об'єму перевезень пасажирів.

За відсутністю інформації щодо обсягів та структури автомобільного парку Слобожанської ОТГ – розрахунок проведено згідно показників Схеми планування території Дніпропетрівської області з урахуванням зростання за період 2007-2020 роки.

Існуючий рівень забезпеченості автотранспортом для Слобожанівської ОТГ прийнято – 223 авт. на 1000 мешк (із розрахунку 15,3 населення), в т.ч. по видах:

Таблиця 2.13.5

Структура парку автомобільного транспорту Слобожанівської ОТГ

№	Види транспорту	Рівень автомобілізації Од./1000 мешканців	Кількість автомобілів – од.
1	Вантажні	28	428
2	Легкові	180	2754
3	Інші спеціальні	7	108
3	Автобуси та мікроавтобуси	8	122

4	Мотоцикли	20	306
	Всього автомобілів	223	3412
	Всього транспортних засобів	243	3718

Для обслуговування автомобілів в межах ОТГ функціонують 24 АЗС. Практично всі вони знаходяться в зоні центрального ядра ОТГ. Потужність АЗС(кількість колонок) та технічний стан в складі вихідних даних не надана.

Таблиця 2.13.6

**Характеристика підприємств автотранспорту
Слобожанської громади на 01.01.2020 р.**

№ зп	Назва суб'єкта господарювання	Різновид об'єкту (АЗС, АЗК, АГЗП, АГНКС)	Адреса назва вулиці № будинку	Кількість колонок	Технічний стан
1.	№ 1 ТОВ "Восток"	АЗС	вул. Бабенко, 1	н.д.	н.д.
2.	№ 2 ТОВ "Восток"	АЗС	вул. Кримська, 111	н.д.	н.д.
3.	№ 3 ТОВ "Восток"	АЗС	вул. Дружби, 6	н.д.	н.д.
4.	№16 ТОВ "Юкон Сервіс Плюс"	АЗС	вул. Донецьке шосе, 182	н.д.	н.д.
5.	№ 1 ТОВ "Східна нафтогазова компанія"	АЗС	вул. Нижньодніпровська, 3	н.д.	н.д.
6.	№ 18 ТОВ "ТОВ Магнат груп"	АЗС	вул. Дружби, 17	н.д.	н.д.
7.	№ 1 ТОВ "Нефтек Оіл"	АЗС	вул. В. Сухомлинського, 70а	н.д.	н.д.
8.	№ 2 ТОВ "Нефтек Оіл"	АЗС	вул Паркова, 1а	н.д.	н.д.
9.	Газонавлювальна станція Самарівського виробничого управління газового господарства «ВАТ Дніпропетровськгаз»	АГЗП	вул. Виробнича, 23	н.д.	н.д.
10.	Газонавлювальна станція Самарівського	АЗГП	вул. Дружби, 10	н.д.	н.д.

	виробничого управління газового господарства «ВАТ Дніпропетровськгаз»				
11.	№ 2 ПП "Компанія Укрлікнафта"	АЗС	вул. Виробнича, 14а	н.д.	н.д.
12.	№ 1 ПП "Лукойл-Україна"	АЗС	вул. Нова, 60	н.д.	н.д.
13.	№ 2 ПП "Лукойл-Україна"	АЗС	вул. Нова, 61	н.д.	н.д.
14.	№ 3 ТОВ "ТЕМП Ойл"	АЗС	вул. Дружби, 4	н.д.	н.д.
15.	Автомобільний газозаправочний пункт ТОВ "Євроавтогаз"	АГЗП	вул. Дружби, 6	н.д.	н.д.
16.	№ 1 ТОВ "Золотий екватор"	АЗС	вул. Кримська, 17	н.д.	н.д.
17.	№ 2 ТОВ "Золотий екватор"	АЗС	вул. Бабенко, 8	н.д.	н.д.
18.	№ 1 ТОВ "АНП-Схід"	АЗС	вул. Дружби, 5	н.д.	н.д.
19.	№ 2 ТОВ "АНП-Схід"	АЗС	вул. Нижньодніпровська, 5	н.д.	н.д.
20.	№ 5 ТОВ Принц	АЗС	вул. Нижньодніпровська, 15	н.д.	н.д.
21.	№ 3 ТОВ "Золотий екватор"	АЗС	Автодорога Знаменівка-Луганськ-Ізварино 222-246 км	н.д.	н.д.
22.	ТОВ "Магнат груп"	АЗС	вул. Магістральна, 35	н.д.	н.д.
23.	№ 11 ТОВ "Онїка плюс"	АЗС	пров. Джерельний, 12	н.д.	н.д.
24.	№ 1 ТОВ "ДАГ"	АГМКС	вул. В. Сухомлинського 78	н.д.	н.д.

Підприємства для обслуговування автомобільного транспорту – станції технічного обслуговування (СТО), та АТП в межах території громади – відсутні.

Існуюча потреба в забезпеченні потужностями об'єктів технічного обслуговування автотранспорту становить (з урахуванням транзитного транспорту, $3718 \cdot 1,2 = 4660$ од.) становить:

– станції технічного обслуговування - 24 поста (при нормі обслуговування 200 автомобілів на 1 пост - :200).

– автозаправних станцій – 8 паливно-роздавальних колонок (із розрахунку 600 автомобілів на 1 паливно-роздавальну колонку на добу).

Повітряний транспорт

До об'єктів повітряного транспорту Слобожанської ОТГ відноситься аеродром "Підгородне", який на даний час не працює.

На південно-західній межі ОТГ (на території м.Дніпра) розташовано аеродром малої авіації "Кам"янка" під"їзд до якого здійснюється від вул.Магістральної (Т-04-05) сел.Слобожанське.

2.14. Забезпеченість території інженерною інфраструктурою

Водопостачання

Централізованим водопостачанням забезпечена лише частина населених пунктів Слобожанської ОТГ, зокрема централізоване водопостачання діє в сел. Слобожанське. В с.Степове де відсутнє централізовані водопостачання для господарчо-питного питних потреб населення використовуються шахтні колодязі та індивідуальні свердловини, розташовані переважно на присадибних ділянках.

Основними джерелами централізованого господарчо-питного водопостачання смт Слобожанське здійснюються від магістральних кільцевих мереж господарсько-питного водопроводу м .Дніпро

Джерелом централізованого господарчо-питного водопостачання в с. Степове є підземні водоносні горизонти.

Характеристика існуючих систем водопостачання населених пунктів громади наведена в таблицях 2.14.1.

Водовідведення

Системи централізованого каналізування діють лише у одному населеному пункті ОТГ, в с. Слобожанське до яких підключені споживачі води як централізованих так і індивідуальних систем водопостачання. Відведенням стоків здійснюється централізовано мережа каналізації до мереж господарсько-побутової каналізації м Дніпра

Населення с. Степове житлової забудови користуються дворовими вбиральнями, а частина з водопроводом уведеним у будинки – вигрібними ямами та індивідуальними очисними спорудами.

Характеристика існуючих систем водовідведення населених пунктів району наведена в таблицях 2.14.2

Електропостачання

Населені пункти Слобожанської ОТГ забезпечуються електроенергією від повітряних та кабельних електричних мереж напругою 154 кВ, 35 кВ, 10 кВ.

Існуючі електричні мережі громади забезпечують потреби споживачів на сьогоднішній день, але потребують реконструкції на перспективу. Крім того не всі споживачі I та II категорії надійності електропостачання мають відповідну для цієї категорії споживачів схему аварійного резервування. Інформація щодо річного споживання електроенергії в цілому по громаді відсутня.

Характеристика існуючої системи електропостачання громади наведена у таблиці 2.14.3.

Таблиця 2.14.3

Характеристика існуючої трансформаторних підстанцій ОТГ

Пор. №	Назва трансформаторної підстанції	Розташування	Потужність, кВт	Стан	Обслуговує кількість будинків, шт.	Обслуговує кількість населення, тис. осіб
1	2	3	4	5	6	7
1.	ПС "Тепличний комбінат" 35/10 кВ	В межах Слобожанської ОТГ				
2.	35/10 ГНС-2	сел. Слобожанське				
3.	ПС "Балівка-тягова" 35/10кВ	За межами Слобожанської ОТГ				
4.	ПС "Ізобильне" 35/6 кВ	В межах Слобожанської ОТГ				
5.	ПС ФВЗ 35/0,4кВ	За межами Слобожанської ОТГ				
6.	ПС ГНС-1 35кВ	За межами Слобожанської ОТГ				
7.	ПС «КЛ» 150/35/6 кВ	За межами Слобожанської ОТГ				
8.	ПС «ЛБ-1» 150/35/6 кВ	За межами Слобожанської ОТГ				
9.	ПС 35/0,4кВ	За межами Слобожанської ОТГ				
10.	ПС "Майовка" 150/35/10 кВ	с. Степове				
11.	ПС "Очисні споруди" 150/35/6 кВ	За межами Слобожанської ОТГ				
12.	ПС "Чаплі" 35/6 кВ	В межах Слобожанської ОТГ				

13.	ПС 35 кВ	В межах Слобожанської ОТГ				
14.	ПС 35 кВ	В межах Слобожанської ОТГ				
15.	ПС 35 кВ	В межах Слобожанської ОТГ				
16.	ПС 35 кВ	В межах Слобожанської ОТГ				
17.	ПС 35/10 кВ	В межах Слобожанської ОТГ				
18.	ПС	В межах Слобожанської ОТГ				
19.	ПС	В межах Слобожанської ОТГ				

Телефонізація

Система телефонізації Слобожанської ОТГ охоплює майже всі населені пункти. У деяких населених пунктах стаціонарні телефони мають лише окремі мешканці. Загальна ємність АТС по всіх сільських радах перевищує кількість наявних телефонів. Телефонна мережа в районі передбачається кабельною в телефонній каналізації по одноступеневій шафовій системі. Також на території громади діють оператор зв'язку «МТС», (UMC/КІЇВСТАР/Life/мобі) та CDMA "Інтертелеком".

Теплопостачання

У Слобожанській ОТГ лише в сел. Слобожанське забезпечено централізованим теплопостачанням від КП "Теплоенерго" Дніпровської міської ради яка забезпечує потреби теплопостачання об'єктів житлового фонду, соціально-культурної та виробничої сфери. В с. Степове житлової забудови населених пунктів використовують автономні системи опалення з місцевими та індивідуальними котлами.

Довідок по характеристику систем теплопостачання населених пунктів громади не було надано.

Газопостачання

Газопостачання споживачів Званівської ОТГ здійснюється природним газом. Територією ОТГ проходить значна кількість магістральних газопроводів. Довідок систем газопостачання не було надано.

У Слобожанській ОТГ існує розвинута система мереж газопостачання. У Слобожанській ОТГ газифіковано 2 села. На території громади проходять газопроводи високого тиску 55 атм. діаметром 400 мм та розташована газорозподільча станція ГРС- 9а. Від ГРС природний газ мережами високого тиску 2-ї та 1-ї категорії (тиском до 6 кг/см² та до 12 кг/см²) транспортується по території ОТГ та надходить до ГРП і ШРП, розташованих поблизу споживачів.

3. ПЕРСПЕКТИВИ МІСТОБУДІВНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ ГРОМАДИ

3.1. Стратегія розвитку громади

Державна регіональна політика є важливим елементом політики держави, спрямованої на посилення конкурентоспроможності економіки, підвищення рівня добробуту населення та сприяння інтегрованості її простору.

Метою розвитку території є, використовуючи сильні сторони і можливості, сприяти збереженню та відродженню існуючих підприємств, розвитку малого та середнього бізнесу, що дасть нові робочі місця, розширити базу оподаткування та наповнити бюджет і, як наслідок, дозволить вдосконалити систему освіти, охорони здоров'я, культури, соціального захисту, підвищити якісний рівень життя людей, покращити екологічний стан території.

Аналіз Схеми планування території Дніпропетровської області

Схема планування території Дніпропетровської області (внесення змін) виконана ДП Українським державним науково-дослідним інститутом проектування міст «Діпромисто» імені Ю.М. Білокозя у 2017 році.

Схемою визначено пріоритетні напрями розвитку господарства Дніпропетровської області:

- а) комплексне оновлення виробництва на сучасній науково-технологічній основі:
 - здійснення переходу на енергозберігаючі та ресурсозберігаючі технології, насамперед в машинобудуванні, електроенергетиці, харчовій промисловості, на транспорті, які є найбільшими споживачами енергоресурсів;
 - підвищення конкурентоспроможності виробництва і відповідно покращення результативності та структури експортного потенціалу області;
- б) створення сучасної виробничої, транспортної та фінансової інфраструктури – як основи перспективного розвитку господарства Дніпропетровської області;
- в) посилення соціальної спрямованості економічного зростання, як стратегічної мети трансформаційних процесів в регіоні;
- г) зменшення існуючих територіальних диспропорцій у рівні соціально-економічного розвитку Дніпропетровської області. Як показало проведене дослідження, більшість малих міст та сільських районів відзначаються низьким та дуже низьким рівнем соціально-економічного розвитку.

Відповідно до Схеми становлення перспективної моделі господарства Дніпропетровської області мало б бути спрямованим на:

1. Ефективне використання існуючого природно-ресурсного потенціалу території області. Воно, зокрема, передбачає такі напрями:
 - технічна модернізація матеріально-технічної бази та впровадження сучасних та безпечних технологічних процесів у харчовій промисловості, машинобудуванні, електроенергетиці, виробництві будівельних матеріалів, деревообробці, що повинно забезпечити високопродуктивну роботу галузей і, як результат, збалансований соціально-економічний розвиток регіону;
 - відновлення на новій технічній базі центрів з видобування сировини та виробництва будівельних матеріалів, сільськогосподарської сировини тощо;

2. Покращення екологічної ситуації у регіоні, зокрема шляхом будівництва станцій та заводів з переробки твердих побутових відходів у найбільших господарських центрах Тернопільської області, впровадження на виробництві екофільних технологій тощо.

3. Максимальне використання сприятливого транспортно-географічного положення Тернопільської області та високої транзитивності її території. Зокрема, воно передбачає:

- певні заходи у контексті участі у будівництві та подальшому обслуговування системи автошляхів, що планується прокласти через територію Тернопільської області;
- використання переваг транзитного розміщення Тернопільщини з метою об'єднання економічних та інвестиційних ресурсів та міжнародної співпраці при розробці масштабних інноваційних проектів та вирішенні соціально-економічних та екологічних проблем.

4. Зменшення територіальних диспропорцій у рівні соціально-економічного розвитку внутрішньо обласних регіонів шляхом:

- розбудови соціальної інфраструктури у сільській місцевості, особливо в периферійних зонах регіону, та комунальної інфраструктури у невеликих міських поселеннях;
- створення у перспективі спеціальних інноваційно-територіальних утворень в центральній та північній частині області, спрямованих на вирішення місцевих, міжрегіональних та міждержавних науково-технічних завдань і одночасно як інструменту соціально-економічного розвитку периферійних територій тощо.

Стратегія розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 розроблялась спільними зусиллями представників місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, бізнес-середовища, науковців та громадських організацій, за участю науковців Інституту державного управління Чорноморського національного університету імені Петра Могили, за підтримки експертів групи радників з впровадження державної регіональної політики Програми „U-LEAD з Європою”, регіонального координатора ПРООН з досягнення цілей сталого розвитку в Миколаївській області, міжнародного експерта JRC Єврокомісії.

Стратегічним баченням даної стратегії є: перетворення Миколаївщини на регіон, де є всі умови для комфортного та безпечного проживання і всебічного розвитку людини, досягнення сталого економічного зростання на основі інноваційної промисловості, розвинутого транспортно-логістичного комплексу, високоефективного сільського господарства, туристично-оздоровчого, продовольчого потенціалу.

Місія Дніпропетровської області – забезпечення економічного зростання та високої якості життя населення, формування конкурентоспроможного, соціально справедливого регіону з безпечним довкіллям.

Стратегічна ціль 1: Стійке економічне зростання багатогалузевої економіки

Операційні цілі:

1. Створення нових та модернізація існуючих підприємств реального сектору економіки;
2. Розвиток міжнародного співробітництва;
3. Створення умов для пріоритетного розвитку малого та середнього підприємництва;

4. Розвиток туристичної та курортної індустрії.

Стратегічна ціль 2: Висока якість життя людини

Операційні цілі:

1. Підготовка населення до життя та діяльності в умовах економіки, що змінюється;
2. Підвищення тривалості життя людини;
3. Забезпечення населення якісними послугами;
4. Розвиток культурного духовного середовища;

Стратегічна ціль 3: Збереження та розвиток територій

Операційні цілі:

1. Підсилення регіональної згуртованості та просторовий розвиток;
2. Збереження навколишнього природного середовища;
3. Підвищення рівня громадської безпеки.

Стратегічна ціль 4: Конкурентоспроможна економіка на основі інноваційного та високотехнологічного розвитку, зокрема високотехнологічного розвитку, зокрема у сферах, визначених смарт спеціалізацією

Операційні цілі:

1. Інноваційний розвиток економіки, зокрема у сферах визначених смарт-спеціалізацією;
2. Створення нових наукоємних виробництв та продуктів;
3. Забезпечення потреби у висококваліфікованих кадрах для розвитку інноваційних виробництв.

Стратегія сталого розвитку Слобожанської селищної об'єднаної територіальної громади Підготовлено у рамках програми міжнародного фонду «Відродження» Проект «Підготовка Стратегії розвитку Слобожанської селищної територіальної громади та інституційне забезпечення її реалізації», у 2017 році.

Місія громади:

Слобожанська селищна об'єднана територіальна громада - східні «ворота міста» Дніпро, розташована на перехресті торговельних шляхів, у екологічно чистій місцині природи, з унікальними земельними ресурсами та великими запасами прісної води, де живуть та працюють майстри з меліорації, овочева "житниця" міста зі сприятливими умовами для ведення бізнесу; громада з надзвичайним людським потенціалом, здатним брати на себе відповідальність і будувати майбутнє.

Бачення майбутнього громади у 2027 році:

Слобожанська селищна об'єднана територіальна громада – конкурентоспроможна, фінансово незалежна громада з розвинутою промисловою зоною, сучасними логістичними центрами, з інвестиційними можливостями, що ефективно використовує природні ресурси для розвитку фермерства та агропромислового комплексу.

Слобожанська селищна об'єднана територіальна громада - комфортна та безпечна для проживання громадян територія, тихий спокійний район з розвинутою енергозберігаючою інфраструктурою, гарним житлом, дорогами та транспортним сполученням, з місцями для відпочинку, занять фізкультурою та спортом.

Слобожанська селищна об'єднана територіальна громада – ініціативна, активна громада, яка забезпечує власний розвиток та місцеве самоврядування, це сучасні дошкільні

заклади і школи з використанням інноваційних освітніх технологій, що сприяють культурному розвитку особистості, служать людям духовним центром.

Щоб досягнути бажаного бачення на основі конкурентних переваг громади, члени робочої групи визначили чотири напрями розвитку громади:

- A. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ГРОМАДИ;
- B. СТВОРЕННЯ КОМФОРТНИХ УМОВ НА ТЕРИТОРІЇ ГРОМАДИ;
- C. ФОРМУВАННЯ СВДОМОЇ ТА АКТИВНОЇ ГРОМАДИ;
- D. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИСОКОЇ ЯКОСТІ ЖИТТЯ ГРОМАДЯН.

В кожному з напрямів визначено низку необхідних стратегічних та оперативних цілей.

A. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ГРОМАДИ

Стратегічна ціль A1. Диверсифікація структури місцевої економіки.

Операційні цілі:

- Створення привабливого інвестиційного клімату;
- Створення промислово-торгівельної зони для оптового аграрного ринку та сучасного логістичного центру;
- Розвиток агропромислового комплексу;
- Створення умов для інвесторів житла, будівництво соціального житла;
- Будівництво міжнародного «Наукограду».

Стратегічна ціль A2. Розвиток підприємництва.

Операційні цілі:

- Створення сприятливих умов для розвитку бізнесу;
- Маркетингові дослідження для підприємців щодо потреб громади у товарах та послугах.

Стратегічна ціль A3. Створення позитивного іміджу громади.

Операційні цілі:

- Маркетинг та брендинг території громади;
- Розробка інвестиційного паспорту громади.

B. СТВОРЕННЯ КОМФОРТНИХ УМОВ НА ТЕРИТОРІЇ ГРОМАДИ

Стратегічна ціль B1. Створення системи збору та утилізації відходів.

Операційні цілі:

- Організація збирання та вивезення ТПВ;
- Забезпечити екологічний стан території громади.

Стратегічна ціль B2. Ремонт доріг та придорожньої інфраструктури.

Операційні цілі:

- Відновлення та реконструкція об'їзної дороги в с. Степовому;
- Ремонт й будівництво доріг, вело доріжок та тротуарів на території громади.

Стратегічна ціль B3. Модернізація інфраструктури та благоустрій громади.

Операційні цілі:

- Збільшення кількості зелених насаджень;

- Облаштування місць громадського відпочинку;
- Збільшення кількості спортивних об'єктів.

Стратегічна ціль В4. Створення енерго- та ресурсоощадливої системи енергопостачання громади.

Операційні цілі:

- Енергомодернізація будинків;
- Забезпечення належного водопостачання та водовідведення;
- Нічне освітлення вулиць;

С. ФОРМУВАННЯ СВІДОМОЇ ТА АКТИВНОЇ ГРОМАДИ

Стратегічна ціль С1. Удосконалення відносин у громаді.

Операційні цілі:

- Розробка та впровадження системи комунікації з громадою;
- Системне інформування та навчання членів громади.

Стратегічна ціль С2. Розвиток громадських структур об'єднаної громади.

Операційні цілі:

- Підтримка громадських ініціатив;
- Розвиток органів самоорганізації населення та інших громадських об'єднань;
- Створення Фонду громади.

Стратегічна ціль С3. Розвиток безпечної громади.

Операційні цілі:

- Охорона прав жителів громади;
- Нейтралізація бродячих собак;
- Пожежна та техногенна безпека.

D. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИСОКОЇ ЯКОСТІ ЖИТТЯ ГРОМАДЯН

Стратегічна ціль D1. Створення сучасної освітянської інфраструктури.

Операційні цілі:

- Комфортний заклад освіти;
- Конкурентноспроможний заклад освіти.

Стратегічна ціль D2. Формування високої культури поведінки громадян.

Операційні цілі:

- Екологічне виховання мешканців;
- Сприяння духовному зростанню громадян.

Стратегічна ціль D3. Удосконалення системи соціальних послуг, соціального захисту населення та медичної допомоги.

Операційні цілі:

- Провести моніторинг потреб у соціальних послугах;
- Створити мережу (інфраструктуру) закладів з надання соціальних послуг.
- Створити систему якісної медичної допомоги.

3.2. Планувальна структура

В розробці планувальної структури громади передував аналіз природних умов і сформованої структури господарства і розселення. Природно-ландшафтні передумови, транспортні та інженерні комунікації дозволяють визначити основні елементи планувальної структури у вигляді планувальних вісей і центрів.

Слобожанська ОТГ має досить гарне географічне розташування. Відстань між Слобожанське та Дніпро - 1 км. Територією громади проходить автошлях державного значення М-04, та проектна національна дорога.

На території громади виділяються головні і другорядні основні планувальні елементи. Головні планувальні осі громади сформувалися вздовж природних об'єктів та транспортних коридорів. Головні планувальні осі перетинають громаду з заходу на схід та з півночі на південь. В перетині цих осей розташовані головні планувальні центри громади.

Другорядні планувальні осі громади формуються в основному вздовж мережі автомобільних доріг місцевого значення (обласних та районних) та малих річок.

Схемою планування території пропонується розвиток ОТГ. На реалізацію даної мети пропонується створення:

територій виробничих:

- на північний схід від с. Степове передбачено розміщення підприємства по переробці медової продукції;
- на північний схід від с. Степове запроектовано пункт переробки фруктів, ягід;
- на схід від сел. Слобожанське передбачено територію для рибогосподарських потреб;
- в с.Степове запроектовано будівництво підприємства по переробці сільськогосподарської продукції;
- в с. Степове передбачено розміщення міні пекарні;
- на південь від сел. Слобожанське передбачено територію Під виробництво V класу шкідливості;

територій та об'єктів громадської забудови:

- в сел. Слобожанське передбачено будівництво торгівельно-розважального комплексу;
- в сел. Слобожанське передбачено території під магазини;
- в сел. Слобожанське передбачено територію під аптеку;
- в сел. Слобожанське передбачено території під спортивні та дитячі майданчики;
- в сел. Слобожанське передбачено будівництво басейну;
- в сел. Слобожанське передбачено будівництво дитячих садочків;
- в сел. Слобожанське передбачено реконструкцію під амбулаторію;
- в сел. Слобожанське передбачено будівництво центрального ринку;
- в сел. Слобожанське передбачено будівництво загальноосвітньої середньої школи;
- в сел. Слобожанське передбачено будівництво спортивного клубу;
- в сел. Слобожанське передбачено будівництво центру громадської активності;
- в сел. Слобожанське передбачено будівництво амфітеатру;
- в сел. Слобожанське передбачено будівництво Перукарні;
- в сел. Слобожанське передбачено будівництво непродовольчого магазину;

територій житлової забудови:

- в сел. Степове передбачено розміщення території садибної житлової забудови;
- в сел. Слобожанське передбачено будівництво багатоквартирної житлової забудови;

територій та об'єктів рекреації та туризму:

- на південь від сел. Слобожанське передбачено територію для зеленого туризму;
- в сел. Слобожанське передбачено відпочинкову зону;

територій комунальних:

- в с. Степове запроектовано будівництво сміттесортувальної, переробної станції;
- в с. Степове запроектовано овочесховище;
- в сел. Слобожанське передбачено логістичний центр "Нова пошта";
- в с. Степове запроектовано ринок сільсько-господарської продукції;
- в с. Степове запроектовано пожежну частину;

територій транспортної інфраструктури:

- на південь від сел. Слобожанське передбачено території під розміщення мотелів, місць харчування, шиномонтажів, АЗС.

територій інженерної інфраструктури:

- на схід від с. Степове запроектовано сонячну електростанція;
- на південь від с. Степове запроектовано біологічний ставок;
- в с. Степове передбачено станцію водопідготовки;
- на південь від с. Степове передбачено очисні споруди;

3.3. Функціональне зонування територій

Функціональне зонування територій виконано на основі комплексної оцінки територій з врахуванням державних та регіональних інтересів, а також проєктних рішень схеми планування територій області, що передбачає раціональне та взаємопов'язане розміщення зон різного функціонального призначення.

Для кожної функціональної зони проєктом передбачається встановлення спеціального режиму використання територій.

Проєктним рішенням передбачені наступні види переважного функціонального використання територій:

1. Сельбищна зона - для розміщення житлового фонду, громадських будівель та споруд, установ соціального, культурного та побутового призначення, внутрішньосельбищної вулично-дорожньої та транспортної мереж, зелених насаджень, окремих комунальних та промислових об'єктів, будівництво яких допускається поблизу житлової забудови.

Зона житлової забудови.

Пропонується збільшення зони житлової забудови на **202,85 га**.

Зона громадської забудови. Проєктом передбачається збільшити територію громадської забудови на **11,06 га**.

2. Виробничі (промислові) зони включають зони і ділянки підприємств по виробництву і переробці сільськогосподарської продукції, підприємств харчової промисловості, ремонту, технічному обслуговуванню і зберіганню сільськогосподарських машин і автомашин, підприємства деревообробної промисловості, ділянки складських та інших об'єктів та інші виробничі території. Промисловий комплекс ОТГ представлений різними галузями.

Схемою планування території громади передбачається реконструкція існуючих виробничих територій (недіючі господарські двори) під території підприємств з класом санітарної шкідливості V, а в деяких випадках пропонується реорганізація під підприємства з відсутніми шкідливих викидів.

Містобудівною документацією передбачені нові промислові території площею **54,46 га**.

3. Комунальна зона – призначена для розміщення підприємств, які забезпечують обслуговування об'єктів та систем соціальної, транспортної, інженерної інфраструктури, а також житлово-комунального господарства і надають послуги мешканцям населеного пункту. В межах комунальної зони допускається розміщення: підприємств транспорту (автобусних та таксомоторних парків, гаражів, станцій технічного обслуговування автомашин, автозаправних станцій); підприємств побутового обслуговування (фабрик-пралень, хімічного чищення одягу, ремонту побутової техніки, одягу, меблів); підприємств житлово-комунального господарства; об'єктів та мереж інженерно-технічного забезпечення (інженерних мереж, систем або комунікацій, які безпосередньо використовуються в процесі тепло-, газо-, електро-, водопостачання та водовідведення; підприємств поводження з побутовими відходами; територій місць поховання; пожежних частин. Проектом передбачається збільшення території на **12,80 га**.

Існуючі кладовища, в яких не дотримуються нормативні санітарно-захисні зони до житлової та громадської забудови, залишаються без розвитку і проектом рішенням пропонується закрити. На перспективу в громаді передбачається розміщення нових кладовищ, які були передбачені раніше розробленою містобудівною документацією, з дотриманням 300 м санітарно-захисної зони, загальною площею **2,94 га**.

4. Зона ландшафтно-рекреаційна (території лісів, водного фонду, заболочення).

Проектом передбачаються нові території для відпочинку населення площею **111,48 га**.

У рекреаційній зоні пропонується розвивати короткочасний відпочинок місцевого населення та «зелений туризм».

В ландшафтно-рекреаційній зоні встановлюється режим обмежено-господарського освоєння, що не допускає розвиток і розміщення будь-яких виробництв, а також інших видів використання природних ресурсів.

Природоохоронна зона представлена водоохоронними зонами, прибережними смугами річок і водойм, полезахисними лісосмугами та лісами.

5. Зона зовнішнього транспорту та зв'язку. Транспортна галузь є важливою складовою у структурі господарського комплексу громади. Її діяльність спрямована на задоволення потреб населення і підприємств громади у якісному та безпечному обслуговуванні транспортними засобами.

Проектні пропозиції щодо розвитку транспортної системи громади направлені на вирішення трьох рівнів задач – державного, районного та місцевого.

Заходи щодо розвитку загальнодержавних мереж прийняті відповідно до державних програм розвитку та «Схеми планування території Тернопільської області». Проектом передбачено збільшення транспортної території на **99,56 га**.

6. Зона сільськогосподарського використання. Пропонується зберегти в межах охоронних зон газопроводів, нафтопроводів, ЛЕП та лісів землі сільськогосподарського призначення. На території сільськогосподарського використання обмежена всяка діяльність, не пов'язана з сільськогосподарським виробництвом, не допускається відчуження сільськогосподарських земель та руйнування ґрунтового покриву, забруднення ґрунту, підґрунтових вод та повітря.

3.4. Території спільних інтересів суміжних територіальних громад

Відповідно розпорядження КБУ Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Тернопільської області від 12 червня 2020 р. № 709-р до територія Слобожанської ОТГ додаються Балівська сільська рада, Олександрівська сільська рада, Партизанська сільська рада що передбачає розроблення містобудівної документації та розгляду території укрупненої ТГ вцілому.

4. ПРОГНОЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ГРОМАДИ

4.1. Чисельність та зайнятість населення

Прогноз демографічного розвитку населення розроблено екстраполяційним методом, за яким висновки про значення прогнозних показників у майбутніх періодах робляться на основі вивчення їх динаміки у попередніх періодах. Відповідно до нього кількість населення громади збільшується. На перспективу у 2040 році кількість населення становитиме 17310 осіб, що на 13,2% більше, ніж у 2019 році. Проте кількість населення зростає тільки в смт Слобожанське, в с. Степове кількість населення продовжує зменшуватись. Тому місцева влада має звернути увагу саме на с. Степове, створити тут сприятливу інфраструктуру та робочі місця, щоб даний населений пункт також розвивався.

Таблиця 4.1.1.

Прогноз демографічного розвитку Слобожанської громади у розрізі населених пунктів

Ч.ч.	Населений пункт	2025	2030	2035	2040
1.	смт Слобожанське	14380	14920	15480	16050
2.	с. Степове	1360	1330	1290	1260
	Разом по громаді	15740	16250	16770	17310

Проектом приймається перспективна кількість населення громади станом на 2040 рік становитиме 17310 осіб.

Відповідно до загальносвітових тенденцій передбачається, що буде зростати частка зайнятих у сфері обслуговування.

4.2. Обсяги будівництва об'єктів міжселенного обслуговування населення

Відповідно до Стратегії розвитку ОТГ передбачено створення сучасної освітянської інфраструктури. Ціль передбачає, що буде створено сучасну освітню інфраструктуру з найширшим використанням інноваційних, переважно інформаційних технологій, передового досвіду навчання та виховання дітей та учнівської молоді, налагоджено змістовне дозвілля і здоровий спосіб життя зазначеної категорії населення. Показники (індикатори) досягнення цілі: рівень відповідності освіти сучасним стандартам; задоволеність населення; доступність освіти і якість освітніх послуг.

Для досягнення даної цілі проектом передбачено на нових житлових територіях передбачено створення 1 ЗДО в с. Степове, 4 ЗДО на території смт. Слобожанське. На нових житлових територіях передбачено створення ЗЗСО I-III ступенів, школи I ступеня, ЗЗСО I-II ступенів на території смт. Степове.

Також Стратегією передбачено удосконалення системи соціальних послуг, соціального захисту населення та медичної допомоги. Для цього передбачено виконати моніторинг потреб і створення мережі закладів з надання соціальних послуг та створення системи якісної медичної допомоги, а саме створення центру первинної медико-санітарної допомоги та амбулаторії.

Також проектом передбачається створення 1 пожедепо на території с. Степове, та 1 пожедепо на території житлової забудови смт Слобожанське.

4.3. Територіальна організація оздоровчо-рекреаційної та туристичної системи

Даним проектом території лісових масивів та береги водойм, перспективні об'єкти природно-заповідного фонду, визначені як придатні для організації оздоровчо-рекреаційної діяльності.

Згідно зі ст. 48 та 52 Земельного кодексу України на землях оздоровчого та рекреаційного призначення забороняється діяльність, яка суперечить їх цільовому призначенню або може негативно вплинути на природні лікувальні властивості цих земель.

Землі оздоровчого призначення з їх природними ресурсами та землі рекреаційного призначення, які використовуються для організації масового відпочинку населення і туризму, проведення спортивних заходів, включаються до складових структурних елементів екомережі (ст. 5 Закону України «Про екологічну мережу України»).

Короткочасний відпочинок

Розрахунок потреби населення Слобожанської ОТГ в місцях короткочасного відпочинку (пляжі, лісопарки, ліси, колективні сади та дачі) згідно з існуючими методичними матеріалами приймаються диференційовано в залежності від розмірів населених пунктів та їх господарського профілю. Питома вага потенційних короткочасно відпочиваючих в літній день «пік» для малих міст і селищ міського типу складає 15% та для сіл – 7%.

Нижче у таблиці (Табл. 4.3.1) наведено розрахунок потреби населення Слобожанської ОТГ у короткочасному відпочинку.

Таблиця 4.3.1.

Потреба населення Слобожанської ОТГ у короткочасному відпочинку на розрахунковий період

Перспективне населення 2040 р. (тис. чол.)			Потреби у короткочасному відпочинку населення 2040 р. (тис. місць)		
Всього	міське	сільське	Всього	міське	сільське
17,31	16,05	1,26	2,49	2,4	0,09

Розрахунок потреби у територіях для організації зон короткочасного відпочинку здійснений з врахуванням норми території на одного відпочиваючого 500-1000 м² (ДБН Б.2.2-12:2019, п. 8.4.2), у тому числі, площа території, яка інтенсивно використовується для активних видів відпочинку, – не менше 100 м² на 1 відвідувача.

Загальна потреба у територіях короткочасного відпочинку для населення Слобожанської ОТГ становить не менше 124,5 га, з них територій для активних видів відпочинку – 24,9 га для населення.

У зонах короткочасного відпочинку передбачається проведення заходів із благоустрою території з прокладанням доріг, створенням велосипедних, кінних, пішохідних стежок, організацією облаштованих місць для проведення пікніків, сезонної торгівлі та громадського харчування, тощо. Необхідно організувати прибирання території відповідно до вимог пп. 4.2-4.12 Державних санітарних норм та правил утримання територій населених місць, затверджених наказом МОЗ України від 17.03.2011 р. №145.

При проведенні рекреаційного районування Слобожанської ОТГ, виділенні рекреаційних зон враховувалась природна складова. Вибір територій для виділення таких територіальних одиниць зумовлений пейзажними та ландшафтними особливостями, які повинні характеризуватися мальовничістю та естетичним різноманіттям. Найбільш

привабливими є долини річок, їх схили, тераси, береги водойм, ліси, об'єкти природно-заповідного фонду.

Концептуальні пропозиції щодо розвитку сфери рекреації та туризму району та його місце в обласній мережі установ цієї галузі визначені у «Схемі планування території Дніпропетровської області» (УДНДПМ «Діпромісто», 2009 р.), згідно з проектними пропозиціями якої Дніпропетровський район входить до Нижньодніпровської рекреаційної зони.

Шляхом створення рекреаційно-туристських зон планується впорядкувати потоки туристів та рекреантів в межах громади, створити території, обладнані інфраструктурними елементами у достатньому обсязі, в межах яких рекреанти зможуть проводити свій вільний час, якнайменше шкодячи іншим територіям, не призначеним для цього. Таке впорядкування сприятиме кращому збереженню природоохоронних територій, на яких рекреація шкодить природному стану ландшафтів.

Розвиток туризму

Туризм – це одна з унікальних галузей сучасної економіки, націлена на задоволення потреб людей, поліпшення якості життя населення, захист довкілля та культурної спадщини. Історико-культурна спадщина належить до найцінніших надбань людства. Вона зосереджує в собі кращі здобутки, є золотим скарбом народу. Велику роль у процесі залучення кожної людини та суспільства в цілому до системи загальнолюдських цінностей, колективної історичної пам'яті, соціального досвіду попередніх поколінь відіграють екскурсії.

Базуючись на Законі України «Про туризм» за функціональними особливостями місць перебування туристів визначені наступні основні види туризму для Слобожанської ОТГ:

- **культурно-пізнавальний** – здійснюється переважно на територіях розташування пам'яток історико-культурної спадщини, етнографічних об'єктів, народних традицій та інших об'єктів пізнання;

- **рекреаційно-оздоровчий** – в місцях розміщення рекреаційно-оздоровчих установ, а також в місцях масового короткочасного відпочинку в зелених зонах та на природних територіях;

- **екологічний** (зелений) – на територіях природно-заповідного фонду;

- **сільський** (в тому числі агротуризм) – у сільській місцевості;

- **аматорський** (рибальство, мисливство, збиральництво) – у природному середовищі з відповідними ресурсами.

Розвиток туристичної галузі області регламентований Програмою розвитку туризму у Дніпропетровській області на 2014-2022 роки, Програмою соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2020 рік та Стратегією розвитку Дніпропетровської області на період до 2020 року.

Основною метою Програми розвитку туризму в області є формування виняткового і різноманітного туристичного продукту регіону, просування його на внутрішньому та міжнародному ринках шляхом рекламно-інформаційної кампанії, створення туристичної інфраструктури, яка б відповідала європейським стандартам.

Основними напрямками розвитку туризму згідно з Програмою є:

- просування Дніпропетровської області на внутрішньому та міжнародному ринку як туристичного регіону;

- проведення інформаційно-рекламної роботи з популяризації туристичного продукту регіону;

- удосконалення механізмів взаємодії органів державної влади, громадських організацій, суб'єктів туристичної діяльності, наукових і освітніх установ сфери туризму;

- збереження національної культури, відродження народних ремесел;
- збереження і відновлення унікальних природних та історико-культурних ресурсів та історичних місць Дніпропетровської області;
- вдосконалення різних видів туризму: дитячого, молодіжного, спортивного, ділового, сільського, промислового, релігійного та інших;
- створення цікавих конкурентоспроможних продуктів.

Виконання Програми дасть змогу забезпечити збільшення чисельності туристів, які подорожують у межах України, сприятиме створенню нових робочих місць, збільшенню обсягу наданих туристичних послуг, та надходжень до бюджетів усіх рівнів.

Головною метою Програми соціально-економічного та культурного розвитку області у сфері туризму є створення умов для забезпечення сталого розвитку сфери туризму та курортів у Дніпропетровській області, що стане вагомим чинником формування привабливого інвестиційного клімату для розвитку туристичної галузі, прискорення економічного зростання, підвищення якості життя населення, консолідації суспільства, підтримки зайнятості, структурної модернізації економіки та інноваційного розвитку, наповнення бюджетів усіх рівнів.

У Стратегії розвитку Дніпропетровської області однією з операційних цілей зазначається розвиток закордонного та внутрішнього туризму. Відповідними завданнями є: створення сприятливих умов для розвитку туристичної індустрії, розвиток подієвого та тематичного туризму, а також забезпечення маркетингового просування Дніпропетровської області.

Аналіз природних та історико-культурних ресурсів громади свідчить про можливість розвитку рекреаційно-туристичної діяльності.

В організації відпочинку і туризму в межах Слобожанської ОТГ особлива роль належить лісам та водним об'єктам. Більшість рекреаційних закладів розміщується безпосередньо серед лісів, на берегах водойм або поблизу них завдяки мікрокліматичному комфорту, мальовничому ландшафту берегів, можливості займатися різноманітними видами спорту.

Варто ширше використовувати потенціал водних об'єктів шляхом обладнання відповідних територій як для короткочасного, так і для тривалого відпочинку. Для цього необхідне вивчення берегових смуг водних об'єктів, аналіз наявних річкових пляжів, забезпечення транспортної доступності, наявності інженерної інфраструктури та їх санітарно-гігієнічний стан.

Розміщення стаціонарних рекреаційних об'єктів на прибережних територіях водойм можливе тільки після розробки проектів та винесення в натуру меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг.

Цікавими для розвитку екологічного, наукового та пізнавального туризму є деякі об'єкти природно-заповідного фонду. Як показує світовий досвід, хоча туризм певною мірою суперечить цілям і завданням охорони природи, у регіональних ландшафтних парках, належним чином розвинених і раціонально керованих, він не представляє серйозної загрози їх природним комплексам. Більше того, він сприяє кращому розумінню суспільством завдань, що стоять перед об'єктами природно-заповідного фонду. Сьогоднішній день ставить перед національними та регіональними парками два важливі завдання – створення умов для розвитку регульованого туризму і відпочинку та мінімізацію негативного впливу рекреаційної та господарської діяльності на природні комплекси та об'єкти.

Розвиток туризму на території об'єктів природно-заповідного фонду вимагає ретельно продуманого підходу до використання цінних та вразливих природних ресурсів. Розвиток туризму та відпочинку на цих територіях має бути стійким, тобто будь-які форми освоєння

територій мають забезпечувати тривале збереження природних ресурсів і культури, бути соціально та економічно прийнятними і справедливими.

Під регульованим туризмом і відпочинком розуміються обмежені (за допомогою різних регулюючих механізмів і заходів) переміщення туристів, а також створення сфери обслуговування відвідувачів парку на його території і поблизу його кордонів, що відповідає допустимим антропогенним навантаженням і не завдає шкоди навколишньому середовищу та історико-культурним об'єктам.

Екотуризм можна визначити як природний туризм, який сприяє збереженню природи. На територіях із належним управлінням, де процвітає екотуризм, існує правильний баланс між використанням та збереженням.

Для успішного розвитку екотуризму у довгостроковій перспективі потрібно слідувати наступним принципам:

- Екотуризм повинен бути спрямований на збереження природи.
- Необхідним є розвиток культурно та економічно чутливого суспільства.
- Екотуризм має бути організований таким чином, щоб місцеві громади стали менш залежними від незбалансованих форм землекористування. Це також підвищить обізнаність щодо важливості збереження природи.
- Екотуристичні компанії, як у державному, так і у приватному секторах, повинні мати екологічну стратегію, при цьому необхідна наявність кваліфікованого персоналу.
- Туроператори та туристи мають вимагати підвищення екологічних стандартів до їхніх партнерів, готелів і транспортних організацій.
- Необхідно надавати достовірну інформацію та високоякісні послуги.
- Планування та належне управління є важливими для довгострокового успіху.
- Захист довкілля ґрунтується на фінансовій спроможності управління як у державному, так і в приватному секторах.

Для організації на запропонованих територіях рекреаційних зон короткочасного відпочинку необхідно виконати заходи з благоустрою та інженерно-транспортного облаштування: організувати систему дорожньої мережі, провести маркування трас, визначити місця для розпалювання вогнищ та збирання побутових відходів, встановлення питних фонтанчиків, туалетів, навісів від дощу.

Перспективною є також організація сільського туризму в ОТГ, що останнім часом набуває поширення і продовжує активно розвиватися у багатьох європейських країнах. Це потребує менших капіталовкладень з боку органів влади та інвесторів, і в першу чергу вимагає ініціативи місцевого населення, оскільки передбачає використання вже існуючої інфраструктури сільських населених пунктів, наявних помешкань сільських господарів, залучення до роботи у цій сфері пенсіонерів, безробітних. Завдяки даному виду туризму можна поліпшувати життя сільського населення, воно може одержувати додаткові доходи, задовольняючи потреби бажаючих відпочивати в екологічно чистій сільській місцевості. Одночасно село підніматиметься до нового вищого ступеня розвитку.

Сільський туризм – це форма проведення вільного часу у вигляді стаціонарного відпочинку, основною послугою якого є надання туристам тимчасового проживання в сільських будівлях (агросадибах). Агросадиба – це житлове приміщення, що знаходиться у сільській місцевості, пристосоване для проживання туристів і належить на правах приватної власності господарю, який займається сільськогосподарською діяльністю або зайнятий у сфері обслуговування чи соціальній сфері села. До додаткових послуг можна віднести пішохідні прогулянки, кінні прогулянки, спортивні та оздоровчі подорожі, полювання та рибальство, збір ягід і грибів тощо.

Цей вид туризму, сприяючи розвитку малого бізнесу в аграрних регіонах, дає можливість міським жителям відпочити у сільській місцевості на природі, позбутися

стресів, відвідати місцеві пам'ятки, ознайомитися з побутом сучасних сільських мешканців та народними традиціями, які вони зберігають, а за бажанням – взяти участь у сільськогосподарських роботах.

Сільський туризм може розвиватися при тісній співпраці зацікавлених селян, які надають туристичні послуги, з органами місцевого самоврядування. Саме місцева влада повинна забезпечити високу якість туристичних послуг та відповідну комунальну інфраструктуру (дороги, стоянки, централізоване водопостачання та водовідведення, телефонізацію, безпеку тощо). ОТГ, розвиваючи сільський туризм, повинна запропонувати широкий вибір приватних садиб, магазинів, спортивних і рекреаційних об'єктів і супутніх послуг.

У цілому, завдяки розвитку туризму формується інвестиційна привабливість сел та малих міст, забезпечується популяризація та збереження нематеріальної культурної спадщини й етно-культури територій, підтримується національно-патріотичне виховання та умови для повернення молоді до громад після навчання, створюються нові робочі місця, що в цілому формує умови для сталого розвитку об'єднаних територіальних громад.

4.4. Розвиток дорожньо - транспортної мережі

Проектні пропозиції щодо розвитку транспортної системи Слобожанської ОТГ включають два рівні задач – державного та місцевого.

Заходи щодо розвитку загальнодержавних мереж прийняті відповідно до державних програм розвитку, «Схеми планування території Дніпропетровської області», «Генерального плану м.Дніпра». Програма розвитку місцевих мереж розробляється з урахуванням проектних пропозицій щодо адміністративно-територіального устрою, соціально-економічних показників громади, функціонального зонування території, пропозицій адміністрації тощо.

Також враховуються рішення Генеральних планів населених пунктів ОТГ, пропозицій громади, а також чинників з розвитку адміністративно-територіального устрою, соціально-економічних показників, функціонального зонування тощо.

Автомобільні дороги

Пропозиції щодо реконструкції та будівництва мережі автодоріг загального користування включають - **будівництво Північного обходу м.Дніпра**. Траса автодороги передбачається у відповідності до Схеми планування території Дніпропетровської області, Генерального плану м.Дніпра. Протяжність ділянки в межах території ОТГ – 5,081 км, за статусом – національна автодорога, технічна категорія – 1-б.

В межах громади траса обходу проходить паралельно залізничної лінії Новомосковськ-Дніпровський – Балівка з північного боку на відстані 350м від залізничної лінії.

Перетин автодороги з Т-04-04 передбачено в різних рівнях.

Перетин автодороги з залізничними коліями передбачається в одному рівні, з можливістю в подальшому будівництва шляхопроводу.

Мережа місцевих автодоріг розвивається у відповідності з розвитком планувальної інфраструктури.

До кінця розрахункового строку схемою районного планування території ОТГ передбачено:

- будівництво автодоріг державного значення - 5,08 км (національної);

На кінець розрахункового строку загальна протяжність автомобільних доріг по території 29,99 ОТГ зміниться з 24,91 км до 29,99 км (100% з твердим покриттям), з них державного значення км (8,634 км міжнародна, 5,081 км національна, 15,498 км територіальна), місцевого – 1,72 км (обласні – 0 км , районні – 1,72 км).

Залізничний транспорт

Проектом враховано подальше функціонування залізничного транспорту на території громади. В разі налагодження приміського руху по напрямку Балівка - Новомосковськ-Дніпровський проектом пропонується облаштування зупинного пункту "Березанівка" на території ОТГ.

Відповідно до Схеми планування території Дніпропетрівської області на позарозрахунковий строк планується будівництво другої колії по магістральному напрямку Балівка - Новомосковськ-Дніпровський.

Довжина та щільність залізничної мережі залишаться на існуючому рівні.

Автомобільний транспорт

При розробці місцевих програм розвитку мереж вантажного та пасажирського транспорту слід передбачати такі важливі заходи:

- удосконалення маршрутної автобусної мережі, подальшу оптимізацію мережі автобусних маршрутів у всіх видах сполучення;
- розширення мережі приміських, міжміських автобусних маршрутів для забезпечення транспортного зв'язку сільських населених пунктів із адмінцентрами;
- будівництво підприємств для обслуговування та зберігання рухомого складу;
- оновлення транспортних засобів, придбання сучасного рухомого складу, переважно автобусів великої та середньої місткості;
- переведення автобусів і мікроавтобусів на альтернативні палива;
- поліпшення якості обслуговування населення у перевезеннях автобусним транспортом;
- благоустрій існуючих зупинок та будівництво нових сучасних зупиночних пунктів на зовнішній мережі магістральних доріг;
- розвиток мережі комплексів автосервісу, АЗС, СТО;
- розміщення охороняємих автостоянок біля стаціонарних постів ДАІ та на підходах до зон масового відпочинку;
- комплексів автосервісу різного рівня на автомобільних дорогах;
- облаштування велосипедних доріжок на автодорогах загального користування;
- створення мережі нових автостоянок, мотелів і кемпінгів на головних автомобільних магістралях, у функціональних зонах та центрах відпочинку.
- Розвиток існуючих автотранспортних підприємств - розширення території, модернізація ремонтно-технічної бази, ремонт і поступова заміна амортизованого рухомого складу та інше.

За відсутністю вихідних даних загальний рівень автомобілізації по Слобожанській ОТГ прийнято як для Дніпропетровської області, з урахуванням темпів росту рівня автомобілізації та нормативних рекомендацій - 318 одиниць на тисячу мешканців, в т.ч.

- легкові – 260 авт/1000 мешк;
- вантажні – 32 авт/1000 мешк;
- автобуси - 8 авт/1000 мешк;
- спеціальні - 18 авт/1000 мешк.

Рівень автомобілізації легковими індивідуальними автомобілями – 250 авт. на 1000 мешканців, рівень моторизації – 40 авт. на 1000 мешканців.

Виходячи з цих показників та проектної чисельності населення 17310 мешк. розраховано парк автомобілів та потужність об'єктів обслуговування автотранспорту.

Таблиця 4.4.1

Структура парку автотранспортних засобів Слобожанської ОТГ

№	Види транспорту	Рівень автомобілізації <u>Маш.</u> 1000чол.	Розрахункова кількість автотранспорту од.
1	Вантажні (в т.ч. спеціальні)	40	692
2	Легкові (в т.ч. спеціальні)	270	4674
3	Автобуси та мікроавтобуси	8	138
4	Мотоцикли	20	346
	Всього транспортних засобів	-	5850
	- у т.ч. автомобілів	318	5504

Згідно цих показників - розрахункова кількість автомобілів на період до 2040 року складає 5504 од., в т.ч. – 4328 – приватні легкові автомобілі.

Таблиця 4.4.2

Розрахунок парку приватних легкових автомобілів

№/№	Найменування населених пунктів	Населення на 2040 р.	Орієнтовна кількість приватних легкових автомобілів (од.)
1.	смт Слобожанське	16050	4013
2.	с. Степове	1260	315
	Разом по громаді	17310	4328

Для технічного обслуговування автотранспорту громади заплановано розвиток мережі АЗС та СТО. В разі потреби – в комунальній зоні можливе розміщення автотранспортного підприємства (АТП).

Для обслуговування загального парку автотранспорту з урахуванням транзиту (5504 * 1,2 = 6600 авт., Ктр-1,2) потрібно:

- **11 постів АЗС**, при нормі обслуговування 600 автомобілів на 1 паливно-роздавальну колонку на добу;

- **33 поста технічного обслуговування**, при нормі обслуговування 200 автомобілів на 1 пост.

Потужності існуючих АЗС – достатньо.

Нові СТО загальною потужністю 33 поста заплановані пропорційно чисельності населення по населених пунктах ОТГ – в смт.Слобожанське - 30 постів, с.Степове - 3 поста.

Вантажний транспорт і автобуси повинні зберігатися, в основному, у базових автотранспортних підприємствах, і частково – у господарствах суб'єктів різних форм господарської діяльності. Легковий автотранспорт державного призначення буде утримуватися в спеціалізованих автотранспортних підприємствах, а індивідуальний – за місцем проживання власників, у кооперативних гаражах і на обладнаних автостоянках.

4.5. Напрями вдосконалення інженерної інфраструктури

Водопостачання

Відповідно до регіональної програми «Питна вода Дніпропетровщини» на 2006 – 2020 роки, затвердженої рішенням обласної ради від 16 вересня 2005 року № 657-28/IV. Основною метою програми є забезпечення населення області питною водою в необхідному обсязі та відповідної якості.

Основними заходами програми є:

1. Будівництво систем централізованого водопостачання до населених пунктів, мешканці яких забезпечуються привізною водою.
2. Реконструкція магістральних водоводів, втрати води в яких перевищують 25 – 30%.
3. Установлення станцій доочищення питної води в закладах соціальної сфери.
4. Модернізація насосних станцій із впровадженням енергозберіжних технологій.
5. Технічне переоснащення підприємств водопровідно-каналізаційного господарства спільної власності територіальних громад області.

Пропозиції цього розділу щодо перспективного розвитку систем водопостачання та каналізація розраховані на період до 2040 року.

На перспективний період у Слобожанській ОТГ прогнозується зростання благоустрою житлового фонду. Прогнозується також збільшення забезпеченості населення загальною та житловою площею. У зв'язку з цим очікується також суттєве зростання обсягів водоспоживання.

Виходячи з необхідності стовідсоткового забезпечення населення водопостачанням прогнозовані обсяги води питної якості на потреби населення громади мають скласти 5,95 тис. м³/добу.

Прогнозовані обсяги води на господарсько-побутові потреби громади розраховані згідно з ДБН В.2.5-74:2013 Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди та табл. А.1, ДБН В.2.5-64:2012. На промислові потреби – за заявками інвесторів та за аналогічними проектами.

Норматив водопостачання для населених пунктів сільської місцевості прийнято 235 літрів на людину відповідно до ДБН В.2.5-74:2013 Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди та табл. А.1, ДБН В.2.5-64:2012.

Невраховані витрати прийнято для сільських населених пунктів – 10%. Коефіцієнт годинної нерівномірності водоспоживання прийнято для сільських населених пунктів – 1,1.

Обсяги водопостачання та водовідведення для потреби населення на перспективний період по кожній з сільських рад району наведено у таблиці 4.5.1.

Таблиця 4.5.1

Обсяги водопостачання та водовідведення для потреби населення

№ з/п	Назви місцевих рад, населених пунктів	Перспективна кількість населення, осіб	Обсяг водоспоживання, тис. м ³ /добу	Обсяг водовідведення, тис. м ³ /добу
1	2	3	4	5
1	сmt. Слобожанське	16050	5,39	5,39

2	с. Степове	1260	0,36	0,36
	Разом по ОТГ	17310	5,75	5,75

Прогнозовані об'єми водопостачання на промислові потреби наведено в таблиці 4.5.2 Норма водопостачання взята з розрахунку 4,5 м³/добу на 1 га площі (розрахована за заявками інвесторів та за аналогічними проектами). Коефіцієнт добової нерівномірності - 1,3 (п.6.1.2 ДБН В.2.5-74:2013).

Таблиця 4.5.2

Прогнозовані об'єми водопостачання на промислові потреби

№ п/п	Назва	Площа території під пром. підприємства, га	Обсяг водоспоживання тис. м ³ /добу	Обсяг водовідведення, тис. м ³ /добу
1	Вода питної якості	44,15	0,20	0,20
	Разом по ОТГ		0,20	0,20

Проектом передбачається подавання води до смт. Слобожанське від магістральних кільцевих мереж господарсько-питного водопроводу м. Дніпро.

Для с. Степове передбачається подавання води від артезіанських свердловин до споруд водопідготовки яка проектується в межах с. Степове, на території яких розташовано насосну станцію другого підйому, блок водопідготовки, котельню та резервуари чистої води для зберігання регульовального, протипожежного запасів води зі зберіганням у кожному 50% об'єму води для цілей пожежогасіння (п.13.3.3,13.1.5 ДБН В.2.5-74:2013) та інших. Після очищення вода подається по двом водоводам в об'єднану господарсько-питну та протипожежну систем водопостачання з будівництвом кільцевих водопровідних мереж.

Площа території споруд водопідготовки складе 1,0 га (ДБН В.2.2-12:2019, таб.11.1).

Для забору підземних вод передбачається влаштування водозабірних артезіанських свердловин. Кількість таких свердловин передбачається визначати розрахунком враховуючи фактичне та нормативне водоспоживання в населеному пункті, та можливий дебіт однієї свердловини в районі розташування населеного пункту.

Артезіанські свердловини передбачається виконувати з дотриманням зон санітарної охорони першого, другого та третього поясів. Вода, що має подаватися споживачам, повинна відповідати вимогам ДержСанПіН 2.2.4-171-10 Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною.

Вибір джерела, трасування мереж вирішується на подальших стадіях проектування з урахуванням техніко - економічного обґрунтування, екологічного аналізу, інвестиційних пропозицій, технологічних даних пром підприємств та відповідних технічних умов. Технології очистки води та її знезараження передбачається вибирати з врахуванням останніх досягнень науки і техніки.

Інформація щодо осередків і ділянок забруднення підземних вод на території Слобожанської ОТГ до Департаменту екології не надходила. У зв'язку з цим проектом передбачено проведення моніторингу якості питної води відповідно до вимог ДержСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною». Для систем водопостачання з джерелами, в яких вода не буде відповідати цим вимогам

передбачено станції водопідготовки, на території яких передбачено розміщення водоочисних споруд (ВОС) та пунктів постійного контролю якості води, що подається у мережу. Склад ВОС передбачено визначати на наступних стадіях проектування залежно від відхилення якості води у джерелі водопостачання від вимог ДержСанПіН 2.2.4-171-10. Проектом передбачено, що станції водопідготовки розміщуватимуться у межах населених пунктів.

Для сталого функціонування джерел водопостачання необхідно проведення заходів захисту водозабірних споруд та водоносних горизонтів.

Охорона та раціональне використання джерел питного водо-постачання включає:

- очищення поверхневого стоку з селитебних територій, будівництво систем водовідведення в населених пунктах;
- поліпшення стану зон санітарної охорони джерел водопостачання;
- захист джерел питного водопостачання від шкідливого впливу тваринницьких і птахівничих підприємств та інших сільськогосподарських об'єктів, що створюють загрозу забруднення вод;
- проведення обстеження стану першого поясу зон санітарної охорони, їх відновлення, здійснення робіт з попередження міграції забруднюючих речовин у другому і третьому поясах зон санітарної охорони;
- винесення за межі другої зони санітарної охорони особливо небезпечних забруднювачів, таких як звалища, полігони твердих побутових відходів, скотомогильники тощо;
- проведення інвентаризації існуючих водозаборів підземних вод з визначенням техніко-економічних, санітарно-епідеміологічних та екологічних показників водозаборів, здійснення робіт із вдосконалення конструкцій водозабірних свердловин, фільтрів, підйомного обладнання, контрольної-вимірювальної апаратури, вдосконалення методів і засобів фізико-хімічного та біологічного очищення води шляхом використання процесів ультрафільтрації, інтенсифікації реагентної обробки тощо;
- відновлення систем питного водопостачання, які знаходяться у непрацюючому стані.

В населених пунктах передбачається також влаштування окремих систем поливального водопостачання для зрошування зелених насаджень, поливання та миття удосконалених покриттів у громадських центрах. Джерелами поливального водопостачання потрібно приймати поверхневі води, а також ґрунтові води першого водоносного горизонту (верховодку), для забору якої передбачається влаштувати технічні свердловини.

Каналізування

Розрахункову максимальну добову кількість стічних вод від житлових та громадських будівель Слобожанської ОТГ прийнято рівною розрахунковій максимальній витраті води на господарсько-питні потреби.

$$5,75 + 0,20 = 5,95 \text{ (тис. м}^3\text{/добу),}$$

Проектом передбачається повне забезпечення централізованою системою каналізування усіх населених пунктів, включно з об'єктами соціальної сфери та промисловості. На промислових об'єктах, які скидають в господарсько-побутову каналізацію стічні води з підвищеним вмістом шкідливих речовин, передбачається облаштування локальних очисних споруд попереднього очищення для забезпечення допустимої концентрації стоків перед скиданням в централізовану мережу.

Каналізування смт. Слобожанське здійснюється централізовано мережа каналізації до мереж господарсько-побутової каналізації м Дніпра

Для каналізування с. Степове передбачається будівництво каналізаційних очисних споруд для очищення стоків перед скиданням, за межами с. Степове. Проектом передбачається будівництво нових, окремих каналізаційних очисних споруд, площею території 0,5 га (ДБН В.2.2-12:2019, таб.11.1). Місця розташування очисних споруд передбачається визначати генеральними планами населених пунктів. Продуктивність очисних споруд має відповідати продуктивності систем водопостачання для забезпечення очищенням усіх каналізаційних стоків, що утворюються.

Проектом передбачається виведення з експлуатації усіх очисних споруд, виконаних у вигляді відкритих полів фільтрації з рекультивацією території. Передбачається будівництво очисних споруд з повною біологічною очисткою стічних вод з обробленням осадів у закритих приміщеннях. Пропонується також передбачати доочищення стічних вод за допомогою установок типу біоплато, або біоставки. Місце випусків очищених господарсько-побутових вод вирішується на подальших стадіях проектування та з врахуванням вимог Головного управління Держсанепідслужби у Дніпропетровській області та управління екології та природних ресурсів Дніпропетровської області.

Для забезпечення безпечної утилізації осаду стічних вод на очисних спорудах проектом пропонується передбачати стабілізацію цього осаду за допомогою установок типу «метантенк» з отриманням біогазу. Пропонується також передбачати відбирання надлишкової низькопотенційної теплої енергії стічних вод за допомогою установок типу «тепловий насос» для зменшення теплового забруднення водойм при їх скиданні та отримання додаткових енергетичних ресурсів. Вибір методів обробки осадів необхідно здійснювати на підставі техніко-економічного обґрунтування.

Збільшення продуктивності очисних споруд пропонується здійснювати за рахунок впровадження новітніх технологій по очищенню, доочищенню та знезараженню стічних вод. Після чого пропонується використання глибокоочищених стічних вод (за умови наявності споживачів) в системах повторного технічного водопостачання промислових підприємств (за умови наявності позитивного висновку місцевих органів санітарного нагляду).

У відповідності з пунктом п.5.1 ДБН В.2.5-75:2013 відведення поверхневих стічних вод, а також надлишкових вод від поливання з території благоустрою і доріг у межах населених пунктів району проектом пропонується здійснювати закритою системою каналізації поверхневих стічних вод, з відведенням найбільш забрудненої частини стоку на очисні споруди поверхневих вод. Схему каналізування дощових та снігових вод закритою системою пропонується приймати таку. Дощові води та води, що утворюються при таненні снігів, а також води від поливання вулиць, проїздів та площ надходять до очисних споруд. Найбільш забруднену частину стоку, відповідно до вимог ДБН В.2.5-75:2013, ДСТУ-Н Б.2.5-71:2013 пропонується очищувати на цих очисних спорудах. Умовно чисті дощові та снігові води, а також води після очищення пропонується скидати у відкриті водойми, або подавати у накопичувальні резервуари. З накопичувальних резервуарів воду пропонується використовувати для поливання територій в період відсутності дощів. Надлишок поверхневих вод (за наявності) насосними станціями поверхневих вод за допомогою напірних колекторів пропонується відводити на скидання у відкриті водойми.

Теплопостачання

Пропозиції цього розділу щодо перспективного розвитку систем теплопостачання розраховані на період до 2040 року.

Для розрахунку теплових навантажень будівель, а також розрахунку обсягів споживання енергоносіїв проектом передбачається приймати відповідно до ДСТУ-Н Б В.1.1-27:2010 «Будівельна кліматологія» середню температуру зовнішнього повітря найбільш холодної п'ятиденки рівною – 24 °С. Середню температуру найхолоднішого місяця опалювального сезону передбачається приймати рівною – 4,7 °С. Середню температуру за опалювальний період приймати – 0,2 °С. Тривалість опалювального періоду приймати 172 доби.

Проектом передбачається адміністративні, громадсько-культурні будівлі, що проектується, забезпечувати тепловою енергією на потреби опалення, вентиляції та гарячого водопостачання від автономних вбудовано-прибудованих чи дахових котелень, садибну забудову та багатоповерхові житлові будівлі – від індивідуальних котлів та індивідуальних водонагрівачів.

Прогнозовані сумарні обсяги теплоспоживання на опалення та гаряче водопостачання населених пунктів району розраховані за укрупненими питомими показниками теплоспоживання (таблиця IX-15 «Справочник проектировщика. Районная планировка» та таблиця 10.5 «Містобудування. Довідник проектувальника»), а також ДБН В.2.5-39:2008 «Теплові мережі».

Обсяги теплоспоживання на потреби сільського господарства – за ДБН В.2.5-20:2018 «Газопостачання», таблиця 3. Результати розрахунку у різних одиницях вимірювання наведено у таблицях 4.5.3, 4.5.4.

Таблиця 4.5.3

Прогнозовані об'єми теплоспоживання для потреб населення на перспективний період (у Гкал)

№ п/п	Назви місцевих рад, населених пунктів	Насел.	Теплоспоживання годинне, Гкал/год			Розрахункова потреба в теплоспоживанні, МВт		
			Опал.	ГВП	Разом	Опал.	ГВП	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	с/мт Слобожанське	16050	31,78	8,63	40,41	36,96	10,04	47,00
2	с. Степове	1260	2,49	0,89	3,39	2,90	1,04	3,94
	Всього по ОТГ	17310	34,27	9,53	43,80	39,86	11,08	50,94

Таблиця 4.5.4

Прогнозовані об'єми теплоспоживання для потреб населення на перспективний період (у МВт та МДж)

№ п/п	Назви місцевих рад, населених пунктів	Насел.	Тепло споживання річне, Гкал/рік			Теплоспоживання річне, 10 ⁶ МДж/рік		
			Опал.	ГВП	Разом	Опал.	ГВП	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	с/мт Слобожанське	16050	56856,51	24687,48	81543,98	237,89	103,29	341,18

2	с. Степове	1260	4463,50	2557,268	7020,77	18,68	10,70	29,37
	Всього по ОТГ	17310	61320,01	27244,74	88564,75	256,56	113,99	370,55

Прогнозовані об'єми теплоспоживання на промислові потреби наведено в таблиці 4.5.5. Норма теплоспоживання взята з розрахунку 0,67 МВт на 1 га площі (розрахована за заявками інвесторів та за аналогічними проектами).

Таблиця 4.5.5

**Прогнозовані об'єми промислового теплоспоживання на перспективний період
(у МВт)**

№ п/п	Назва	Площа території, га	Теплове навантаження, МВт
	Разом по району	44,15	29,58

Сумарні об'єми теплоспоживання Слобожанської ОТГ включаючи потреби населення, рекреаційно-оздоровчих закладів, та промислових підприємств складуть.

$$50,94 + 29,58 = 80,52 \text{ МВт.}$$

Для зменшення непродуктивних втрат теплової енергії та більш економного використання місцевих енергетичних ресурсів передбачається проводити роботи з модернізації існуючих котелень та теплових мереж.

Газопостачання

Пропозиції цього розділу щодо перспективного розвитку систем газопостачання розраховані на період до 2040 року.

Газопостачання споживачів району відбувається природним газом через мережу розвинену газотранспортну систему. Проектом пропонується на перспективний період як енергоносіє використовувати природний газ.

Розглядається використання природного газу для таких основних потреб району: як паливо для отримання теплової енергії (опалення, гаряче водопостачання), на господарсько-побутові потреби житлової забудови (приготування їжі тощо), на технологічні та комунальні потреби промислових та сільськогосподарських та інших підприємств.

Прогнозовані сумарні обсяги споживання природного газу на господарські потреби населення району розраховані за прогнозованими обсягами тепло споживання на опалення та гаряче водопостачання, а також за укрупненими питомими нормами витрати теплоти для різних видів споживачів (таблиця 2 ДБН В.2.5-20-2018 Газопостачання). Враховано також 5% витрати на потреби підприємств торгівлі та побутового обслуговування невиробничого характеру.

Таблиця 4.5.6

Прогнозовані об'єми газопостачання для потреб населення на перспективний період

№ п/п	Назви місцевих рад, населених пунктів	Річний обсяг газоспоживання				Разом, млн. м ³ /рік
		Опалення.		Госп-побутові потреби та ГВП		
		Теплоспоживання, 10 ⁶ МДж/рік	млн. м ³ /рік	Насел., чол.	млн. м ³ /рік	

1	2	3	4	5	6	7
1	сmt. Слобожанське	56856,51	7,85	24687,48	3,41	11,26
2	с. Степове	4463,50	0,62	2557,27	0,35	0,97
	Всього по ОТГ	61320,01	8,46	27244,74	3,76	12,22

Прогнозовані об'єми газоспоживання на промислові потреби наведено в таблиці 4.5.7. При цьому питоме газоспоживання прийнято з розрахунку з розрахунку $77,52 \text{ м}^3/\text{годину}$ на 1 га площі (розрахована за заявками інвесторів та за аналогічними проектами). Коефіцієнт годинного максимуму витрат газу прийнято $1/3000$.

Таблиця 4.5.7

Прогнозовані об'єми промислового газоспоживання на перспективний період

№ п/п	Назва	Площа території, га	Газоспоживання	
			м3/год	млн. м3/рік
	Разом по району	44,15	3422,51	9,86

Сумарні витрати газу Слобожанської ОТГ включаючи потреби населення, рекреаційно-оздоровчих закладів, та промислових підприємств складуть

$$12,22 + 9,86 = 22,08 \text{ (млн. м}^3/\text{рік)}.$$

Для перспективної забудови проектом пропонується така схема газопостачання. Від головних газорегуляторних пунктів (ГРП) прокладати газопроводи середнього тиску вулицями населених пунктів до житлової забудови, об'єктів громадсько-культурного призначення. До газопроводів середнього тиску приєднувати комбіновані будинкові регулятори тиску (КБРТ) для індивідуальних житлових будинків, шафові газорегуляторні пункти (ШРП) для дахових котелень та вбудовано-прибудованих котелень об'єктів культурно-побутового призначення. Від ШРП і КБРТ прокладати газопроводи низького тиску безпосередньо до споживачів природного газу. В існуючих кварталах з існуючими газорегуляторними пунктами (ГРП) чи ШРП групового регулювання, від яких мережами низького тиску природний газ вулицями населених пунктів подається до споживачів, нову забудову пропонується підключати до існуючих мереж низького тиску при умові наявних резервів пропускної здатності цих мереж та резервів потужності ГРП (ШРП). При відсутності резервів пропонується проводити реконструкцію ГРП (ШРП) та мереж низького тиску або переходити на газопостачання від мереж середнього тиску з використанням КБРТ (ШРП). Варіант схеми газопостачання пропонується вибирати шляхом техніко-економічного розрахунку.

Подальший розвиток систем газопостачання району передбачає будівництво нових газопроводів, ГРП, ШРП. Нове будівництво пропонується здійснювати на підставі техніко-економічного обґрунтування та вирішення питань фінансування відповідних проектів, з урахуванням існуючих замовлень і темпів їх реалізації, а також з урахуванням всіх напрямків запропонованого територіального, соціально-економічного розвитку і потенціалу регіону.

Заходи з енергозбереження

Енергозбереження безпосередньо пов'язане із реалізацією концепції сталого розвитку. Важливим результатом, який досягається за рахунок енергозбереження, є скорочення викидів парникових газів, зокрема CO_2 . Використання деревини як палива має переваги порівняно з газом і вугіллям оскільки деревина є вуглецево-нейтральна. Тобто,

при спалюванні деревини викидається стільки ж вуглекислого газу, скільки дерево поглинуло його за життя. Використання пелет та трісок дозволяє повніше використовувати деревні ресурси та зменшувати обсяги відходів деревообробки майже до нуля.

На території району передбачається впроваджувати заходи щодо використання альтернативних видів палива та застосування нетрадиційних джерел теплопостачання. Насамперед це теплопостачання від твердопаливних котлів, що працюють на місцевих видах палива. В цілому, за екологічними характеристиками, використання твердопаливних котлів, що працюють на пелетах з деревини, трісках або соломі не погіршує загальну екологічну ситуацію в місцях масової забудови. Передбачається розвиток теплопостачання від теплових насосів, що використовують низькотемпературне тепло від ґрунтів, поверхневих водойм, підземних вод та повітря.

Одним зі шляхів впровадження альтернативних джерел теплопостачання щодо вирішення проблем енергозбереження є використання систем утилізації тепла стічних вод на очисних спорудах каналізації, використання їх тепла як джерела низькопотенційного тепла для теплонасосних установок.

З метою економії паливно-енергетичних ресурсів та подальшого підвищення коефіцієнту ефективності перетворення інших видів енергії в теплову проектом пропонується відмова (по можливості) від будівництва нових зовнішніх теплових мереж. Для організації теплопостачання об'єктів нового житлового фонду, громадських та інших об'єктів передбачається розширбвати застосування місцевих, локальних та індивідуальних теплових установок сучасного типу, таких як: твердопаливні котли, конденсаційні котли, теплові насоси тощо.

Для зменшення витрат тепла на потреби опалення при проектуванні та будівництві необхідно передбачати обладнання всіх приміщень громадських будівель автономними чи централізованими рекуператорами тепла, що дозволить зменшити витрати тепла на потреби вентиляції.

Скорочення викидів CO₂ відбувається не лише при переході з традиційних видів палива на альтернативні, але й при простому утепленні споруд. Утеплення дозволяє зменшити споживання теплової енергії, яка виробляється шляхом спалювання різних палив.

Проектом передбачається проведення поступового енергоаудиту усіх будівель та розроблення заходів щодо зниження їх енергоспоживання.

Одним з основних напрямків розвитку теплоенергетики району має бути впровадження заходів у напрямку енергозбереження. Як першочергові заходи проектом передбачається:

- впровадження комплексу заходів з реконструкції існуючих систем теплозабезпечення для підвищення їх ефективності;

- комплекс робіт по впровадженню нових енергозберігаючих технологій та обладнання; автоматизація процесів горіння в котлах з метою підвищення повноти згорання палива;

- автоматизація процесу підтримування температури теплоносія пропорційно температурі зовнішнього повітря;

- впровадження автономних установок виробництва теплової та електричної енергії, комбінованого виробництва електроенергії та тепла на когенераційних установках, тощо;

- диспетчеризація господарства з впровадженням системи обліку та контролю за споживанням паливно-енергетичних ресурсів;

- впровадження засобів обліку та регулювання споживання води та теплової енергії у житловому фонді.

Для реалізації державної політики з енергозбереження пропонується використовувати теплогенеруюче устаткування з ККД не менше ніж 92 %.

Проектом передбачається поступова заміна вікон на енергоефективні склопакети та заміна дверей у будівлях, які опалюються. Часто заміна старих дерев'яних вікон на сучасні дерев'яні чи металопластикові з метою утеплення спричиняє різке підвищення вологості в приміщенні. Це пояснюється тим, що основним шляхом надходження повітря на заміну видаленого вентиляцією є саме вікна. Тому при заміні вікон на герметичні різко сповільнюються процеси руху повітря, що викликає порушення роботи вентиляції і перезволоження приміщення. Висока вологість призводить до утворення грибка, зниження терміну служби споруди, поширення легеневих захворювань тощо. З метою уникнення цього потрібно проектом передбачається при реконструкції існуючих будівель використання негерметичних вікон (що зменшить їх утеплювальні характеристики), або передбачення реконструкції системи вентиляції приміщень де замінюють вікна.

Проектом передбачається утеплення зовнішніх стін будівель. Є два способи післябудівельного утеплення стін: зовнішнє (фасадне) та внутрішнє. Утеплення зсередини головним недоліком має зменшення корисної площі, а перевагою – можливість знехтувати погодостійкими властивостями ізоляційних матеріалів. Фасадне утеплення буває трьох типів: легкі штукатурні системи, важкі штукатурні системи та колодцева кладка. Проектом передбачається віддавати перевагу легким штукатурним системам, через їх простоту та невисоку вартість. Передбачається використання переважно полістирольних плит та мінеральної вати, які після монтажу обтягуються сіткою та покриваються штукатуркою.

Поширеною помилкою при виконанні заходів з підвищення енергоефективності будівель є неправильний розрахунок потужності нового котла. Часто у будівлі встановлюють новий котел, після чого проводять утеплення стін, вікон тощо. В результаті котел використовується не на повну потужність через нижче споживання тепла будівлею. Проектом передбачається спочатку проведення реновації будівель, а після неї робити розрахунок необхідної потужності котла.

Електропостачання

Пропозиції цього розділу щодо перспективного розвитку систем електропостачання розраховані на період до 2040 року.

Усі населені пункти Слобожанської ОТГ забезпечуються електричною енергією. Збільшення благоустрою житла на перспективний період дає підстави очікувати суттєвого зростання електроспоживання на господарсько-побутові та комунальні потреби населення. Це в свою чергу вимагає збільшення потужностей трансформаторних підстанцій.

Прогнозовані витрати електроенергії на господарсько побутові та комунальні потреби, а також необхідна потужність трансформаторних підстанцій, розраховано за укрупненими показниками споживання за рік на одну людину за таблицею 11.4 ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій» наведено у таблиці 4.5.8. При цьому прийнято норматив електроспоживання для сільських поселень, не обладнаних стаціонарними електроплитами прийнято 950 квт год/люд на рік., для міського населення не обладнаних стаціонарними електроплитами та кондиціонерами прийнято 1700 квт год/люд. на рік (для малих міст коефіцієнт – 0.8). Річна кількість годин використання максимуму електричного навантаження для сільського населення прийнято 4100 годин, для міського населення прийнято 5200 годин.

Таблиця 4.5.8

Прогнозовані об'єми господарсько-побутового та комунального електроспоживання для потреб населення на перспективний період

№ п/п	Назви місцевих рад, населених пунктів	Населення, чол.	Електроспоживання за рік, тис. кВт год.	Потужність підстанції, кВт
1	2	3	4	5
1	смт Слобожанське	16050	15247,5	3718,90
2	с. Степове	1260	1197	291,95
	Всього по ОТГ	17310	16444,50	4010,85

Прогнозовані об'єми електроспоживання на промислові потреби проектних територій наведено в таблиці 4.5.8. При цьому питоме електричне навантаження прийнято з розрахунку 0,16 МВт на 1 га площі (розрахована за заявками інвесторів та за аналогічними проектами). Річна кількість годин використання максимуму електричного навантаження прийнято 4700 годин.

Таблиця 4.5.8

Прогнозовані об'єми промислового електроспоживання на перспективний період

№ п/п	Назва	Прогнозована площа виробничого використання, га	Електроспоживання за рік, тис. кВт год.	Потужність підстанції, кВт
	Разом по району	44,15	33200,8	7064

Проектом пропонується суттєва реконструкція існуючих та будівництво нових трансформаторних підстанцій. Місця розташування трансформаторних підстанцій пропонується визначити на подальших стадіях проектування.

Електропостачання житлових будинків та промислових зон, що проектується, пропонується здійснювати за допомогою повітряних ліній електропередач з витриманням усіх охоронних і санітарно-захисних зон. При цьому повітряні лінії напругою 35 кВ і більше розташовувати за межами житлових територій.

Проектом пропонується суттєва реконструкція існуючих та будівництво нових трансформаторних підстанцій напругою 10/0,4 кВ. Місця розташування трансформаторних підстанцій пропонується визначити на подальших стадіях проектування.

Електропостачання житлових будинків та промислових зон, що проектується, пропонується здійснювати за допомогою повітряних ліній електропередач з витриманням усіх охоронних і санітарно-захисних зон. При цьому повітряні лінії напругою 35 кВ і більше необхідно розташовувати за межами житлових територій.

Проектом передбачається врахувати нормативні охоронні зони повітряних ліній. В межах сельбищних територій з висотою будівель 4 поверхи та вище електричні мережі слід виконувати кабельними (п. 11.3.4 ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій»). Нові понижуючі трансформаторні підстанції потужністю 16 МВА і більше необхідно передбачати закритого типу.

Для забезпечення надійного електропостачання протягом всього розрахункового етапу необхідно проводити модернізацію, ремонт та заміну зношеного устаткування на електропідстанціях та лініях електропередачі всіх рівнів напруг.

Для оптимізації систем електропостачання необхідно проводити заходи по удосконаленню й оптимізації системи обліку та контролю електроспоживання, заходи по удосконаленню систем автоматизації, телемеханізації та засобів диспетчерсько-технологічного управління.

4.6. Інженерна підготовка та захист території

Інженерний захист території від небезпечних геологічних процесів повинен виключити виникнення аварійно-небезпечних ситуацій і забезпечити:

- загальну стійкість об'єктів і територій при основному та аварійному сполученні навантажень;
- нормативні медико-санітарні умови проживання населення, санітарно-гігієнічні, соціальні, рекреаційні умови території, що захищається;
- надійне функціонування об'єктів, що розміщені на цих територіях;
- збереження природних ландшафтів, заповідних зон, об'єктів природної та культурної спадщини, зон відпочинку тощо;
- належне архітектурне оформлення об'єктів захисту;
- охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання земель і природних ресурсів, об'єктів, що захищаються;
- найбільш повне використання місцевих будівельних матеріалів і природних ресурсів;
- виконання будівельних робіт при вжитті заходів з інженерного захисту повинно бути безаварійним, безпечним і має виключати виникнення небезпечних нових і (або) активізацію діючих геологічних процесів на прилеглих територіях.

Пропозиції, щодо покращення стану водогосподарського комплексу

Систему потрібно регулярно відновлювати, виконуючи комплекс робіт щодо покращення стану прибережних земель та захисту території від прояву та активізації процесу підтоплення.

Першочерговими інженерними заходами є:

- регулювання рівня поверхневих вод водойм та водотоків;
- розчищення від заростання та замулення;
- вирубування чагарників;
- благоустрій прибережних територій (в межах санітарно-захисних смуг).

До першочергових водних об'єктів відносяться: р.Дніпро, р.Татарка, р.Самара, р.Кільчень, р.Мокра Сура та водойми.

Також необхідно передбачити проведення поточних та планових ремонтних робіт гідротехнічних споруд.

Вийнятий ґрунт, при розчищенні водних об'єктів можливо використовувати для влаштування укосів берегів, підсипання території. Також вийнятий ґрунт, який містить велику кількість гумусу та торфу можливо використовувати для влаштування зелених насаджень.

Берегоукріплення водойм та водотоків у межах громади представлені у вигляді благоустрою прибережних територій, що включає влаштування укосів берегів та їхнього озеленення. При інженерному захисті берегів в межах громади можливе застосування:

1. Укісні споруди:

- покриття з гнучких підстилок і сітчастих блоків заповнених каменем (габійні конструкції);
- покриття з синтетичних матеріалів (геотекстиля).

На прибережних ділянках передбачається влаштування зелених насаджень спеціального призначення. Благоустрій водних об'єктів приведе до покращення санітарно-гігієнічного стану прибережних територій.

Потрібно виконувати постійний контроль та нагляд за станом водних об'єктів, поліпшуючи екологічний стан. Виконуючи вище перераховані заходи можна уникнути прояву та активізації процесу підтоплення та створити сприятливі умови для перспективного розвитку населених пунктів на території громади.

Пропозиції, щодо проведення протиерозійних заходів

Для покращення природного стану територій з проявом ерозії та на територіях, де рельєф виражений ухилами більше 150 % потрібно використовувати протиерозійні заходи. Протиерозійні заходи повинні забезпечити: припинення площинного змиву ґрунтів; стабілізацію схилів; зниження активного розмивання тальвегів, а в окремих випадках і ліквідування процесу яроутворення.

Першочерговими протиерозійними заходами є:

- регулювання стоку дощових і сніготалих вод (влаштування водоутримувальних споруд, водонапрямних споруд, водоскидних споруд);
- регулювання поздовжніх ухилів тальвегів ярів;
- агролісомеліорація;
- повне або часткове засипання ярів ґрунтом.

Завершальним етапом планувальних робіт є виконання агролісомеліоративних заходів, що забезпечать стійкість схилів (укосів) при освоєнні та захист від ерозії ґрунтів та перероблення берегів.

Агролісомеліорація повинна забезпечити:

- припинення площинного змиву ґрунтів;
- стабілізацію схилів;
- зниження розмивання тальвегів та балок.

Заходи агролісомеліорації включають:

- вітрозахисні, снігозатримувальні і водопоглинальні лісонасадження на відкритих територіях, що прилягають до схилів;
- декоративно-захисні посадки дерев і чагарників;
- берегозахисні деревно-чагарникові насадження по берегах рік та навколо водойм;
- посів багаторічних трав або обдернування.

За необхідності можливе застосування:

- покриття з гнучких підстилок і сітчастих блоків заповнених каменем (габійні конструкції);
- покриття з синтетичних матеріалів (геотекстиля).

Посів багаторічних трав без інших допоміжних засобів захисту допускається на схилах (укосах) крутістю до 35. Посадка дерев допускається на схилах (укосах) крутизою до 15°.

Пропозиції, щодо підготовки території складена ярами та балками

При виборі комплексу заходів необхідно визначити стадію розвитку яру. Визначають наступні стадії яроутворення: перша – формування промоїн і ритвин; друга – врзання яру вершиною, заглиблення; третя – вироблення профілю рівноваги; четверта – затухання ерозійних процесів і перетворення яру у балку.

Першочерговими заходами при освоєнні територій, що складені ярами та балками є:

- часткове чи повне засипання ярів;
- влаштування водовідвідних лотків;
- агролісомеліомеліорація.

Часткове або повне засипання ярів або їх намівання застосовують з іншими видами агролісомеліорації.

Засипання ярів, їх верхових ділянок ґрунтом передбачається при глибині ярів до 15 м. Замивання ярів із застосування засобів гідромеханізації передбачається при їх глибині до 25 м.

При розробленні проекту ліквідування ярів слід передбачати прогноз зміни рівня підземних вод.

При засипанні ярів необхідно передбачати споруди з відведення поверхневих (нагортні канали, тощо) та підземних вод (горизонтальні дренажі) як профілактичні заходи, що знижують імовірність розвитку підтоплення.

Для закріплення ярів з ерозійним процесами рекомендується застосовувати протиерозійних гідротехнічних споруд відповідного типу, з тим щоб відвести поверхневі води з недопустимих фільтрацій. При закріпленні ярів з ерозійним генетичним типом верхів'я застосовуються як агролісомеліоративні (переважно), так і гідротехнічні заходи.

Пропозиції, щодо підготовки заболочених територій

На основі аналізу факторів, які активізують та впливають на процес заболочування можливе застосування першочергових заходів інженерної підготовки:

- відведення дощових і сніготалих вод;
- улаштування ґрунтових подушок з подальшим ущільненням;
- часткова чи повна заміна заболочених та заторфованих ґрунтів;
- агролісомеліорація;
- влаштування дренажів (осушення територій).

Пропозиції, щодо підготовки територій порушені гірничими роботами

Розробка кар'єрів є одним з видів діяльності, який призводить до порушення земель. У зв'язку з цим, рішення по рекультивації ділянки входять до складу проекту розробки родовища або виконується окремим проектом рекультивації кар'єру.

Комплекс заходів з рекультивації територій, що порушені гірничими роботами:

- вертикальне планування територій;
- повне чи часткове засипання ґрунтом не санкціоновано зритих територій;
- агролісомеліорація.

Висновок

При проектуванні інженерного захисту територій, будівель і споруд необхідно в подальшому виконувати більш детальні дослідження фізико-механічних властивостей основних та підстилаючих порід, що формують різні генетичні типи ґрунтів.

З метою запобігання та стабілізації процесів рекомендується виконувати інженерно-геологічні вишукування, що забезпечить доцільність застосування першочергових заходів інженерної підготовки.

Застосування спеціальних заходів інженерної підготовки та захисту територій залежить від типу та масштабів прояву процесу. Відповідно, конкретне місце розташування інженерних споруд, розрахунок стійкості та тип конструкцій захисних споруд вирішуються на подальшій стадії проектування («Проект» та «Робоча документація»).

5. ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка (далі – СЕО) дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку (розділ «Охорона навколишнього природного середовища») містобудівної документації «Схема планування території Слобожанської ОТГ Дніпропетровської області» виконано відповідно до Законів України «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про регулювання містобудівної діяльності», Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 року №296, «Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування» надані Міністерством енергетики та захисту довкілля України від 03.03.2020 року №26/1.4-11.3-5650 та інших нормативно-правових актів.

5.1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування.

Зміст та основні цілі схеми планування території громади

Схема планування території громади є містобудівною документацією регіонального рівня, яка призначена для обґрунтування довгострокової стратегії планування, забудови та іншого використання території, на якій реалізуються повноваження Слобожанської селищної ради. Схема планування території визначає основні принципи і напрямки планувальної організації та функціонального призначення території, формування системи громадського обслуговування населення, організації інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки і благоустрою, захисту території від небезпечних природних і техногенних процесів, охорони навколишнього природного середовища, охорони та збереження нерухомих об'єктів культурної спадщини та пам'яток археології, традиційного характеру середовища історичних населених пунктів.

Завданнями схеми планування території громади є:

- обґрунтування майбутніх потреб і визначення переважних напрямів використання території;
- урахування державних, громадських і приватних інтересів під час планування, забудови та іншого використання територій з дотриманням вимог містобудівного, санітарного, екологічного, природоохоронного, протипожежного та іншого законодавства;
- обґрунтування та визначення територій для містобудівних потреб;
- забезпечення раціонального розселення та визначення напрямів сталого розвитку населених пунктів;
- визначення територій, що мають особливу екологічну, рекреаційно-оздоровчу, наукову, естетичну, історико-культурну цінність, встановлення передбачених законодавством обмежень на їх планування, забудову та інше використання;
- розроблення містобудівних заходів щодо охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів;
- розроблення заходів щодо пожежної та техногенної безпеки.

Зв'язок з іншими документами державного планування

При розробленні схеми планування території враховані Генеральна схема планування території України, Схема планування території Дніпропетровської області, стратегії та програми економічного, демографічного, екологічного, соціального розвитку відповідної території, програми розвитку інженерно-транспортної інфраструктури, охорони навколишнього природного середовища, охорони та збереження нерухомих об'єктів культурної спадщини та пам'яток археології, чинна містобудівна документація на місцевому рівні та проектна документація, інформація містобудівного, земельного та інших кадастрів, заяви щодо забудови та іншого використання території.

Умови для реалізації видів діяльності та об'єктів, які матимуть значний вплив на довкілля, визначаються відповідно до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності». Згідно зі ст. 24 регулюється вибір, надання земельних ділянок, зміна функціонального та цільового призначення територій. Також на підставі Схеми планування території будуть розроблені за межами населених пунктів – детальні плани, а в межах – генеральні та детальні плани, які згідно зі ст. 19, зокрема, визначають:

- функціональне призначення, режим та параметри забудови однієї чи декількох земельних ділянок, розподіл територій згідно з будівельними нормами, державними стандартами і правилами;
- містобудівні умови та обмеження;
- потребу в підприємствах і закладах обслуговування населення, місце їх розташування;
- доцільність, обсяги, послідовність реконструкції забудови;
- черговість та обсяги інженерної підготовки території;
- систему інженерних мереж;
- порядок організації транспортного і пішохідного руху;
- порядок комплексного благоустрою та озеленення, потребу у формуванні екомережі;
- межі прибережних захисних смуг і пляжних зон водних об'єктів.

Містобудівні умови та обмеження згідно зі ст. 29 включають, зокрема:

- відповідність цільового та функціонального призначення земельної ділянки містобудівній документації на місцевому рівні;
- планувальні обмеження (охоронні зони пам'яток культурної спадщини, межі історичних ареалів, зони регулювання забудови, зони охоронюваного ландшафту, зони охорони археологічного культурного шару, в межах яких діє спеціальний режим їх використання, охоронні зони об'єктів природно-заповідного фонду, прибережні захисні смуги, зони санітарної охорони);
- охоронні зони об'єктів транспорту, зв'язку, інженерних комунікацій, відстані від об'єкта, що проектується, до існуючих інженерних мереж.

Для об'єктів господарської діяльності важливим є визначення класу небезпеки та встановлення розміру санітарно-захисної зони.

Положення та завдання стратегічних документів, що мають відношення до проекту Схеми планування території Слобожанської громади Дніпропетровської області, є передумовою для прийняття проектних рішень в даній містобудівній документації, а саме:

1. Стратегія розвитку Слобожанської селищної об'єднаної територіальної громади.

Стратегію затверджено рішенням Слобожанської селищної ради від 16.03.2017 року №717-17/VII. Мета розробки Стратегії полягає у вирішенні проблем соціально-економічного розвитку та підвищенні конкурентоспроможності об'єднаної громади, що

сприятиме покращенню життя громадян і є завданням селищної ради відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Стратегія окреслює напрямки і пріоритети розвитку громади у сфері економічної, соціальної та екологічної політики, а також визначає способи та інструменти для досягнення стійких результатів.

2. План соціально-економічного розвитку Слобожанської селищної територіальної громади на 2018-2020 роки (у новій редакції).

План затверджено рішенням Слобожанської селищної ради від 06.12.2017 року №1104-25/VII і включає зміни, внесені рішенням селищної ради від 06.12.2018 року №1744-34/VII. Головною метою Плану є створення умов для повноцінного функціонування об'єднаної громади, зокрема, зростання добробуту та підвищення якості життя населення, забезпечення позитивних структурних зрушень в економіці, підвищення конкурентоспроможності, як основи для збалансованого зростання стандартів та показників економічного розвитку, забезпечення сталого розвитку території об'єднаної громади, підвищення ефективності використання внутрішнього природно-ресурсного потенціалу, розв'язання соціально-економічних проблем тощо. Виходячи з оцінки ресурсного потенціалу території населених пунктів громади, існуючих конкурентних переваг, проблем і зовнішніх викликів, План визначає цілі, завдання та основні заходи економічного і соціального розвитку Слобожанської ОТГ на 2018-2020 роки.

3. Комплексна програма розвитку земельних відносин, містобудівної діяльності та охорони навколишнього природного середовища Слобожанської селищної територіальної громади на 2020-2025 роки.

Програма затверджена Рішенням Слобожанської селищної ради №2/VII від 26.11.2020 року. Метою реалізації Комплексної програми є збалансований розвиток, раціоналізація та економія трудових і матеріальних ресурсів громади, збільшення надходжень до бюджету, поліпшення якості проживання для мешканців, створення комфортного середовища на території громади.

4. Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства Слобожанської селищної територіальної громади на 2016-2020 роки.

Нинішній стан житлово-комунального господарства на території Слобожанської селищної ради свідчить про необхідність реформування цієї галузі. Програма розроблена на виконання Закону України «Про житлово-комунальні послуги», «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» та «Про місцеве самоврядування в Україні». Мета Програми полягає у визначенні засад реалізації державної політики реформування житлово-комунального господарства, здійснення заходів щодо підвищення ефективності та надійності його функціонування, забезпечення сталого розвитку для задоволення потреб населення і господарського комплексу в житлово-комунальних послугах відповідно до встановлених нормативів і національних стандартів.

5. Дніпропетровська обласна комплексна програма (стратегія) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016-2025 роки.

Програма затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 21.10.2015 №680-34/VI. Головною метою Програми є створення екологічно безпечних та комфортних умов для життя населення Дніпропетровської області шляхом зменшення антропогенного навантаження та відновлення довкілля за рахунок упровадження інноваційних технологій виробництва, зменшення викидів парникових газів та підвищення рівня екологічної культури і свідомості суспільства. В рамках даної Програми передбачається реалізація комплексу заходів, спрямованих на збереження та відтворення біорізноманіття Дніпропетровської області, формування територіально-функціональної системи екологічної мережі.

6. *Дніпропетровська обласна стратегія поводження з твердими побутовими відходами.*

Стратегія розроблена у рамках реалізації Дніпропетровської обласної комплексної програми (стратегії) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016-2025 роки. Метою Стратегії є запровадження організаційних заходів, спрямованих на досягнення основних цільових показників Програми у сфері поводження з ТПВ на основі вивчення існуючого стану полігонів та несанкціонованих сміттєзвалищ з урахуванням щільності населення та нормативів утворення ТПВ у кожному районі Дніпропетровської області. Кінцева мета Стратегії – це досягнення максимальної переробки ТПВ та зменшення їх захоронення.

7. *Проект схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області.*

Документ затверджений Рішенням обласної ради №176-8/VII від 24.03.2017 року з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, збереження ландшафтного та біологічного різноманіття.

Більш детальний рівень зв'язку програмних документів державного планування з проектом Схеми планування території відображені у розділі 5.5 (Табл. 5.5.1).

Забезпечення доступу та врахування думки громадськості під час розроблення схеми планування території та здійснення СЕО

В рамках проведення процедури СЕО проекту Схеми планування території Слобожанської громади Дніпропетровської області було складено Заяву про визначення обсягу СЕО та опубліковано Повідомлення про оприлюднення Заяви у засобах масової інформації, а саме:

- газеті «Вісті Придніпров'я»;
- газеті «Дніпровська зоря».

Також Повідомлення про оприлюднення Заяви та власне Заяву про визначення обсягу СЕО розміщено на офіційному сайті Слобожанської селищної територіальної громади: <http://slobozhanska.gromada.site/>.

Протягом громадського обговорення Заяви про визначення обсягу СЕО (15 календарних днів) надійшли зауваження та пропозиції від Департаменту охорони здоров'я Дніпропетровської обласної державної адміністрації спільно з Головним управлінням Держпродспоживслужби Дніпропетровської області та від Департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації. Детальний перелік питань наведено у довідці про консультації щодо Заяви про визначення обсягу СЕО (Додаток 5.1).

5.2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностичні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено.

Стан довкілля обумовлюється впливом на нього усіх суб'єктів природокористування. Першочергова увага до охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності населення – невід'ємна умова сталого розвитку регіону.

При аналізі та оцінці поточного стану навколишнього середовища Слобожанської ОТГ були використані статистичні дані та офіційні дані обласних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та охорони здоров'я. У процесі роботи були проаналізовані доступні дані моніторингових спостережень, що здійснюються суб'єктами в рамках програм державного моніторингу навколишнього середовища регіону.

До основних джерел інформації належать:

1. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Дніпропетровській області за 2019 рік.
2. Стратегія розвитку Слобожанської селищної об'єднаної територіальної громади.
3. План соціально-економічного розвитку Слобожанської селищної територіальної громади на 2018-2020 роки (у новій редакції).
4. Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства Слобожанської селищної територіальної громади на 2016-2020 роки.
5. Екологічна карта Дніпропетровської області.
6. Генеральний план з планом зонування території с. Степове Слобожанської селищної ради Дніпровського району Дніпропетровської області.
7. Генеральний план селища Ювілейне Дніпропетровського району Дніпропетровської області.
8. Звіт про стратегічну екологічну оцінку проекту державного планування – генерального плану с. Степове Слобожанської селищної ради Дніпровського району Дніпропетровської області.
9. Дніпропетровська обласна комплексна програма (стратегія) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016-2025 роки.
10. Головне управління статистики у Дніпропетровській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dnprstat.gov.ua/>.
11. Екологічний чат-бот SaveEcoBot [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.saveecobot.com/>.
12. Комплексна програма розвитку земельних відносин, містобудівної діяльності та охорони навколишнього природного середовища Слобожанської селищної територіальної громади на 2020-2025 роки.

Стан атмосферного повітря

Атмосферне повітря є одним з основних життєво важливих елементів навколишнього природного середовища. Як природний об'єкт воно являє собою природну суміш газів, що знаходиться за межами жилих, виробничих та інших приміщень. Критерієм розподілу атмосферного повітря як природного об'єкта є природний, непорушний зв'язок повітря з довкіллям. Правові і організаційні основи та екологічні вимоги в галузі охорони атмосферного повітря визначає Закон України «Про охорону атмосферного повітря».

Аналізуючи показники забруднення повітряного басейну, що включає обсяг викидів шкідливих речовин від стаціонарних джерел забруднення [1], потрібно відмітити суттєві зменшення загальної кількості викидів в атмосферне повітря у 2018 році у порівнянні з 2017 роком, а також у 2019 році проти 2018 року (Табл. 5.2.1).

Таблиця 5.2.1.

Обсяги викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами на території Дніпропетровської області

Обсяги викидів, тис. т			Збільшення/ зменшення викидів у 2018 році проти 2017 року, тис. т	Обсяги викидів 2018 року до 2017 року, %	Збільшення/ зменшення викидів у 2019 році проти 2018 року, тис. т	Обсяги викидів 2019 року до 2018 року, %
2017 рік	2018 рік	2019 рік				
657,3	614,3	576,9	-43,0	93,5	-37,4	93,9

Аналізуючи показники забруднення повітряного басейну за останні 5 років, можна зробити висновок, що існує загальна тенденція до зменшення кількості викидів (Табл. 5.2.2) [1].

Таблиця 5.2.2.

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на території Дніпропетровської області

Рік	Викиди в атмосферне повітря, тис. т			Щільність викидів у розрахунку на 1 км ² , т	Обсяги викидів у розрахунку на 1 особу, кг
	Всього	у тому числі			
		стаціонарними джерелами	пересувними джерелами		
2015	876,6	723,9	152,6	22,68	221,7
2016	833,0*	833,0	–	26,09	256,9
2017	657,3*	657,3	–	20,6	203,5
2018	614,3*	614,3	–	19,2	191,6
2019	576,9*	576,9*	–	18,1	180,8

* – дані наведені без урахування викидів від пересувних джерел.

Крім того, відповідно до даних, наведених у таблиці нижче (Табл. 5.2.3), протягом останніх 5 років у Дніпропетровській області у цілому спостерігається зниження обсягів викидів пилу, діоксиду сірки, діоксиду азоту та оксиду вуглецю [1].

Таблиця 5.2.3.

Динаміка викидів найпоширеніших забруднюючих речовин на території Дніпропетровської області

Рік	Пил, тис. т	Діоксид сірки, тис. т	Діоксид азоту, тис. т	Оксид вуглецю, тис. т
2015	94,21	98,64	34,95	341,92
2016	107,62	181,8	43,18	354,48
2017	69,73	33,68	25,84	965,64
2018	76,0	52,36	30,51	317,84
2019	62,1	48,17	28,3	303,4

Стаціонарні джерела викидів. Промислова структура Слобожанської громади представлена підприємствами харчової галузі (виробництво м'ясної продукції, хлібобулочних виробів тощо), хімічного та електротехнічного виробництва, виробництва керамічної плитки, машинобудування тощо.

На території Слобожанської ОТГ функціонують здебільшого підприємства IV-V класів шкідливості. Відповідно до Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів №173 від 19.06.1996 р. розміри санітарно-захисних зон підприємств

даних класів шкідливості становлять 100-50 м. Характеристика основних підприємств-забруднювачів надана у таблиці (Табл. 5.2.4).

Таблиця 5.2.4.

Характеристика промислових підприємств на території Слобожанської ОТГ

Назва підприємства	Адреса	Вид діяльності	Клас	Розмір санітарно-захисної зони, м
ПРАТ «КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «АВК» М. ДНІПРО»	49051, м. Дніпро, вул. Журналістів, буд. 11	10.82 Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів	V	50
ТОВ «НВП ДЖЕРЕЛО»	52005, сmt. Слобожанське, вул. В. Сухомлинського, буд. 54	22.22 Виробництво тари з пластмас	IV	100
ПП «ДИВОЦВІТ»	52005, сmt. Слобожанське, вул. Виробнича, буд. 10	20.52 Виробництво клеїв	IV	100
ПП ВФ «ДЖЕМІНІ»	52005, сmt. Слобожанське, вул. В. Сухомлинського, буд. 54	25.92 Виробництво легких металевих паковань	V	50
ТОВ «КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД «ЕНЕРГОПРОМ»»	52005,сmt. Слобожанське, вул. Виробнича, буд. 14	27.32 Виробництво інших видів електронних і електричних проводів і кабелів	III	300
ПП «ГАЛЕРА»	52005, сmt. Слобожанське, Комплекс будівель та споруд – табір праці та відпочинку	15.20 Виробництво взуття	V	50
ТОВ «УНІВЕРСАЛ-ЦЕНТР»	52005, сmt. Слобожанське, вул. Теплична, буд. 27	22.21 Виробництво плит, листів, труб і профілів із пластмас	IV	100
ТОВ М'ЯСОКОМБІНАТ «ЮВІЛЕЙНИЙ»	52005, сmt. Слобожанське, вул. Мічуріна, 5	10.13 Виробництво м'ясних продуктів	IV	100
ТОВ «КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «КВІТЕНЬ»»	52005, сmt. Слобожанське, вул. В.	10.72 Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво	V	50

	Сухомлинського, буд. 76	борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання		
ТОВ «НВЦ «ДНІПРОТЕХНОЛОГІЇ»»	52005, смт. Слобожанське, вул. Виробнича, буд. 2	10.91 Виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах	IV	100
ТОВ ФІРМА «ВИРОБНИЧА»	52005, смт. Слобожанське, вул. Виробнича, буд. 7А	23.41 Виробництво господарських і декоративних керамічних виробів	IV	100
ТОВ «ПРОМІС»	52005, смт. Слобожанське, вул. Виробнича, буд. 7А	23.41 Виробництво господарських і декоративних керамічних виробів	IV	100
ТОВ НВФ «ПТС»	52005, смт. Слобожанське, вул. Виробнича, буд. 1	28.91 Виробництво машин і устаткування для металургії	IV	100
ТОВ «НВП РЕММАШ»	52005, смт. Слобожанське, вул. В. Сухомлинського, буд. 74	27.90 Виробництво іншого електричного устаткування	V	50
ТОВ «ПРОМБУДКОНСТРУКЦІЯ»	52005, смт. Слобожанське, вул. В. Сухомлинського, буд. 54	25.11 Виробництво будівельних металевих конструкцій і частин конструкцій	IV	100
ПРАТ «ІНТЕРКЕРАМА»	52005, смт. Слобожанське, вул. Байкальська, буд. 2Б	23.31 Виробництво керамічних плиток і плит	IV	100
ТОВ «МІСТОБУДІВНИК- ДНІПРО»	52005, смт. Слобожанське, вул. Байкальська, буд. 4В	23.63 Виробництво бетонних розчинів, готових для використання	IV	100
ТОВ «ФРАЙТ»	52001, смт. Слобожанське, вул. 8 Березня, буд. 23	25.11 Виробництво будівельних металевих конструкцій і частин конструкцій	IV	100

ТОВ «СТРОЙІЗОЛЯЦІЯ»	52005, смт. Слобожанське, вул. Виробнича, буд. 1	20.59 Виробництво іншої хімічної продукції, н. в. і. у.	IV	100
ТОВ «ОЛСМА-БУД»	52005, смт. Слобожанське, вул. Дружби, буд. 1	25.11 Виробництво будівельних металевих конструкцій і частин конструкцій	IV	100
ТОВ «М'ЯСНА ФАБРИКА «ФАВОРИТ ПЛЮС»»	52005, смт. Слобожанське, вул. В. Сухомлинського, буд. 76	10.13 Виробництво м'ясних продуктів	IV	100
ТОВ «ІНДУСТРІЯ МЕБЛІВ»	52005, смт. Слобожанське, вул. В. Сухомлинського, буд. 87	31.09 Виробництво інших меблів	V	50
ТОВ «ВЕСТА ТРАК БАТЕРИ»	52005, смт. Слобожанське, вул. 8 Березня, буд. 23	27.20 Виробництво бат арей і акумуляторів	II	500
ТОВ «УКРАРОМА»	52005, смт. Слобожанське, вул. В. Сухомлинського, буд. 112	10.89 Виробництво інших харчових продуктів, не віднесених до інших угруповань	V	50
ТОВ «АЛЬКОРПЛЮС»	52005, смт. Слобожанське, вул. 8 Березня, буд. 23А	23.41 Виробництво господарських і декоративних керамічних виробів	IV	100
ТОВ «СЛАЙТ ГРУП»	52005, смт. Слобожанське, вул. В. Сухомлинського, буд. 98	20.60 Виробництво штучних і синтетичних волокон	II	500
ПП «ЮСОД»	52005, смт. Слобожанське, вул. Виробнича, буд. 5	30.40 Виробництво військових транспортних засобів	IV	100
ТОВ «ПРОМДРЕВ КОМПЛЕКС»	52005, смт. Слобожанське, вул. Польова, буд. 5	16.24 Виробництво дерев'яної тари	V	50
ТОВ «ПАЛЕТ ГРУПП»	52005, смт. Слобожанське, вул. Кримська, буд. 101	16.24 Виробництво дерев'яної тари	V	50

ТОВ «РУНА ТЕХ» (адміністративна будівля)	52005, смт. Слобожанське, вул. Теплична, буд. 15	28.22 Виробництво підйимального та вантажно- розвантажувального устаткування	–	–
ТОВ «НВП «СОЮЗ- КОМПОЗИТ»» (адміністративна будівля)	52005, смт. Слобожанське, вул. Нижньодніпро- вська, буд. 1	20.59 Виробництво іншої хімічної продукції, н. в. і. у.	–	–
ТОВ «ДРЕВСНАБ»	52005, смт. Слобожанське, вул. Польова, буд. 5	16.24 Виробництво дерев'яної тари	V	50
ТОВ «САВЕКС МІНЕРАЛС»	52005, смт. Слобожанське, вул. В. Сухомлинського, буд. 98	23.20 Виробництво вогнетривких виробів	IV	100
ТОВ «НОВЕ ЖИТТЯ- КОСМЕТИК»	52005, смт. Слобожанське, вул. В. Сухомлинського, буд. 79	20.42 Виробництво парфумних і косметичних засобів	IV	100
ТОВ «ХІМОТЕК»	52005, смт. Слобожанське, вул. В. Сухомлинського, буд. 98	20.30 Виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик	III	300
ТОВ «АГРОАЛЬЯНСГРУП»	52005, смт. Слобожанське, вул. Теплична, буд. 27	10.11 Виробництво м'яса	V	50
ТОВ «ПРОТЕХМЕТАЛ»	52005, смт. Слобожанське, вул. Виробнича, буд. 1	24.44 Виробництво міді	II	500
ТОВ «ДНІПРОПРОМЛІТ»	52005, смт. Слобожанське, вул. Виробнича, буд. 13	24.52 Лиття сталі	IV	100
ТОВ «МЕТИЗ-Д»	52005, смт. Слобожанське, вул. Виробнича, буд. 1	25.93 Виробництво виробів із дроту, ланцюгів і пружин	V	50
ТОВ «ФЛЕНДЖ»	смт. Слобожанське, вул. Межова, буд. 2Б	14.31 Виробництво панчішно- шкарпеткових виробів	V	50
ТОВ «СОЛАР ПРОФІ»	52005, смт. Слобожанське, вул.	25.11 Виробництво будівельних	IV	100

	Теплична, буд. 27А, кімната 2	металевих конструкцій і частин конструкцій		
ТОВ «ВАСИЛЬОК-БЕТОН»	смт. Слобожанське, вул. Байкальська, буд. 4В	23.63 Виробництво бетонних розчинів, готових для використання	IV	100
ТОВ «НОВЕ ЖИТТЯ-ФОТ»	52005, смт. Слобожанське, вул. В. Сухомлинського, буд. 79	20.42 Виробництво парфумних і косметичних засобів	IV	100
ТОВ «ЕЛЕКТРОЕКОПРОМ»	52005, смт. Слобожанське, вул. 8 Березня, буд. 23А	33.14 Ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування	V	50
ТОВ «СОТОН ТРЕЙД»	52005, смт. Слобожанське, вул. Виробнича, буд. 12	22.29 Виробництво інших виробів із пластмас	IV	100
ТОВ «СТАЛЬ-ПРОКАТ ПРОМ»	смт. Слобожанське, вул. Радгоспна, буд. 48Б	24.33 Холодне штампування та гнуття	V	50
ТОВ «КБЮ.ЕФ.ЕМ МЕЙНТЕНЕНС»	52005, смт. Слобожанське, вул. В. Сухомлинського, буд. 48А	33.12 Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення	V	50
ТОВ «ТЕРМО АВТОСЕРВІС ДНІПРО»	смт. Слобожанське, вул. Радгоспна, буд. 86А	33.12 Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення	V	50
ТОВ «ІМЦ»	52005, смт. Слобожанське, вул. 8 Березня, буд. 23	33.20 Установлення та монтаж машин і устаткування	V	50
ПП ФІРМА «ЮКО»	52005, смт. Слобожанське, вул. 8 Березня, буд. 23А	22.29 Виробництво інших виробів із пластмас	IV	100

Крім того, на території Слобожанської ОТГ функціонують сільськогосподарські підприємства, серед яких є ПП «Сіґма», ТОВ «Біостандарт», ПП «Сокіл Дніпро», ПП «АБЛА ЦЕНТР», ТОВ «Дніпрокріль».

Згідно з листом від Державної екологічної інспекції України у Дніпропетровській області результати перевірок дотримання вимог природоохоронного законодавства підприємствами на території Слобожанської ОТГ виглядають наступним чином (Табл. 5.2.5):

Таблиця 5.2.5.

Результати перевірок дотримання вимог природоохоронного законодавства підприємствами на території Слобожанської ОТГ

№ п/п	Назва підприємства	Код ЄДРПОУ	Дата проведення перевірки	Підстава для перевірки	Заходи впливу
1.	ТОВ «НВП «ДЖЕРЕЛО»	13418273	05.11.- 16.11.2018	планова	Складено акт та надано приписи. Притягнуто до адміністративної відповідальності 1 посадову особу на суму 1 020,0 грн. згідно зі ст. 78, 59, 60, 82, 82-1, 188-5
2.	ПП «ДИВОЦВІТ»	20267969	18.10.2019; 21.10.2019	позапланова	Акти про відмову у проведенні перевірки. Підприємству направлено лист для прибуття відповідальних посадових осіб для складання протоколів за встановлені порушення
3.	ТОВ «ДНІПРОПРОМЛІТ»	21866376	08.01.- 20.01.2020	позапланова	Складено акт та надано приписи. Притягнуто до адміністративної відповідальності 4 посадові особи на загальну суму 2 108,0 згідно зі ст.ст. 59 ч. 2, 60, 78 ч. 1, 82-1, 82

4.	ТОВ «КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД ЕНЕРГОПРОМ»	23075526	08.01.- 20.01.2020	позапланова	Складено акт та надано приписи. Притягнуто до адміністративної відповідальності 1 посадову особу на суму 1 700,0 згідно зі ст.ст. 82, 82-1, 59 ч. 2, 60, 78 ч. 1
5.	ТОВ М'ЯСОКОМБІНАТ «ЮВІЛЕЙНИЙ»	24615640	11.11.- 22.11.2019	планова	Складено акт та надано приписи. Притягнуто до адміністративної відповідальності 2 посадові особи на загальну суму 2 465,0 грн. згідно зі ст. 78 ч. 1, 59 ч. 2, 60, 82, 82-1, 188-5; 3 посадові особи притягнуті до адмін. відповідальності – штраф на суму 986,0 грн. ст. 79 ч. 2, ст. 78 ч. 1 та ст. 91,4
6.	ТОВ «КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «КВІТЕНЬ»	30664064	21.01.- 01.02.2019	позапланова	Складено акт та надано приписи. Притягнуто до адміністративної відповідальності 1 посадову особу на суму 1 700,0 грн. згідно зі ст.ст. 78 ч. 1, 59 ч. 2, 60, 82, 82-1, 188-5. За наднормативний викид забруднюючих речовин в атмосферне повітря (викид без Дозволу) нараховано збиток на суму 9 126,11 грн. (сплачено)

7.	ТОВ «МІСТОБУДІВНИК- ДНПРО»	38114320	04.09.- 10.09.2018	планова	Складено акт та надано приписи. Притягнуто до адміністративної відповідальності 1 посадову особу на суму 850,0 грн. згідно зі ст. 78, 59, 60, 82-1, 82,91-4,188-5
8.	ТОВ «М'ЯСНА ФАБРИКА «ФАВОРИТ ПЛЮС»	37373551	24.04.- 08.05.2019	планова	Складено акт та надано приписи. Притягнуто до адміністративної відповідальності 3 посадові особи на загальну суму 1 887,0 грн. згідно зі ст. 78 ч. 1, 59 ч. 2, 82, 82-1, 91-4, 188-5
9.	ТОВ «САВЕКС МІНЕРАЛС»	39726343	24.09- 30.09.2019	планова	Складено акт та надано приписи. Підприємству направлено листи для прибуття відповідальних посадових осіб для складання протоколів за встановлені порушення
10.	ТОВ «НОВЕ ЖИТТЯ- КОСМЕТИК»	39769916	10.03- 16.03.2020	планова	Складено акт та надано приписи
11.	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ПРОТЕХМЕТАЛ»	40205474	05.02.2020	планова	За виїздом на місце представники підприємства відсутні

Відповідно до Генеральної схеми планування території України у межах Дніпропетровської області формуються три зони за переважаючим функціональним типом використання території: зона урбанізації, зона переважно сільського господарства та зона природних ландшафтів державного і регіонального значення, що охороняються. Територія Слобожанської ОТГ знаходиться в Центральній зоні урбанізації та безпосередньо межує з планованим центром зони, містом Дніпро, що свідчить про більш інтенсивний вплив

процесу урбанізації на прилеглі території, зокрема і на Слобожанську громаду. Така ситуація негативно відображається на якості атмосферного повітря.

Відповідно до листа від Управління цивільного захисту Дніпропетровської обласної державної адміністрації згідно з ДБН В.1.2-4:2019 територія населених пунктів Слобожанської ОТГ розташована у межах можливого хімічного забруднення у разі аварії на АТ «ДНПРОАЗОТ», об'єкт I ступеня хімічної небезпеки (село Степове), на залізничному (перевозка ХНР в кількості до 60 т) та автомобільному (перевозка ХНР в кількості до 20 т) транспорті.

Таким чином наявність відносно великої кількості підприємств на території Слобожанської ОТГ, які створюють суттєве антропогенне навантаження на навколишнє середовище, зокрема на атмосферне повітря, а також близьке розташування громади до обласного центру означає, що ця територія є достатньо забрудненою.

Транспорт. Суттєвим джерелом забруднення виступає автотранспорт. Викиди від автотранспорту особливо небезпечні для здоров'я людини, оскільки потрапляють у повітря у приземному шарі, в зоні дихання людини, особливо дітей. Якість повітря може погіршуватись з причин експлуатації технічно зношеного транспорту, сумнівної якості пального, недосконалої організації дорожнього руху, стану дорожнього покриття та за несприятливих метеорологічних умов. Для Слобожанської ОТГ ці проблеми є актуальними, оскільки більшість доріг та вулиць населених пунктів громади потребують капітального ремонту, у зв'язку зі значною зношеністю дорожнього асфальтного покриття та відсутністю робіт капітального характеру впродовж багатьох років.

Територією Слобожанської ОТГ проходять автомобільні дороги територіального значення Т 0405 і Т 0404, та автошлях міжнародного значення М 04 (Е 50). Мережа доріг загального користування забезпечує транспортне сполучення між населеними пунктами ОТГ. Власне громада близько розташована до обласного центру, міста Дніпро, – смт. Слобожанське географічно є лівобережними воротами міста. Усі ці фактори свідчать про те, що на території громади рух транспорту є досить насиченим, а наявність доріг територіального та міжнародного значення означає підвищений рух транспортних засобів, які є джерелом шкідливих викидів у повітря.

Територією Слобожанської ОТГ також проходить двоколійна залізниця дорога сполученням Самарівка – Новомосковськ – Дніпровський та одноколійна залізниця сполученням Новомосковськ – Дніпровський – Балівка. Наявність залізничного транспорту означає додатковий вплив на навколишнє середовище.

Основними викидами в атмосферу з транспортних засобів є: оксид азоту, оксид вуглецю, сірчистий газ, вуглеводень, бенз(а)пірен. Зростання викидів забруднюючих речовин спричинених викидами транспортних засобів в атмосферне повітря є дуже важливою тенденцією, і ймовірно продовжуватиметься, оскільки існує потенціал для подальшого зростання рівня автомобілізації.

Моніторинг якості атмосферного повітря. За даними екологічного чат-боту SaveEcoBot, у якому відображаються результати щодо стану атмосферного повітря за різними показниками на різних ділянках України, найближча до території Слобожанської громади станція знаходиться за адресою м. Дніпро, вул. Батумська, 20А (дані надано КП «ЦЕМ» ДОР) (Табл. 5.2.6) [11].

Таблиця 5.2.6.

**Результати проведеного моніторингу якості атмосферного повітря
(за адресою м. Дніпро, вул. Батумська, 20А)**

Показник	23.03.2019, 09:25	05.07.2019, 18:50:14	19.11.2020, 15:40
----------	----------------------	-------------------------	----------------------

NO ₂ (мкг/м ³)	121,0	168,0	0,0
H ₂ S (мкг/м ³)	0,0	0,0	8,0
SO ₂ (мкг/м ³)	0,0	0,0	0,0
CO (мг/м ³)	0,0	0,0	2,45
O ₃ (мкг/м ³)	673,0	374,0	225
NH ₃ (мкг/м ³)	138,0	163,0	86
γ-Радіація (нЗв/год)	–	0,08	70
PM 2.5 (мкг/м ³)	1,0	–	9,0
PM 10 (мкг/м ³)	2,0	–	12,0

Протягом 2019 року лабораторіями ДУ «Дніпропетровський обласний лабораторний центр МОЗ України» було проведено 33146 досліджень атмосферного повітря у селитебній зоні області на фізико-хімічні показники, з яких у 1545 результатів виявлені перевищення вмісту забруднюючих речовин (4,8%) та 4359 проб на території сільських поселень, із них з перевищеннями вмісту забруднюючих речовин – 140, що становить 3,2% [1].

Тенденції зміни клімату. Зміна клімату є, можливо, найбільш важливою та складною проблемою в галузі охорони навколишнього середовища, яка спіткала людство за останнє століття. Збільшення в атмосфері концентрації вуглекислого газу та інших парникових газів впливає на глобальну зміну температурного режиму. Підвищення температури може викликати цілу низку таких явищ, як підвищення рівня моря та зміни в локальних кліматичних умовах, що, в свою чергу, може негативно вплинути на соціально-економічний розвиток країн.

Ключовим елементом у дослідженнях з питань зміни клімату є розробка інвентаризації парникових газів, яка визначає якісно та кількісно головні джерела та поглиначі парникових газів. Постійно поновлюваний кадастр на національному та міжнародному рівнях є основою для оцінки рентабельності та можливості проведення заходів щодо пом'якшення антропогенного впливу на клімат.

При розробленні національної системи інвентаризації викидів парникових газів розглядалися такі п'ять категорій джерел та поглиначів парникових газів: енергетичні системи (включаючи транспорт), промислові процеси, сільське господарство, лісове господарство та землекористування, відходи.

В Україні в умовах нестабільної економіки та загостреної екологічної ситуації зміна клімату може мати серйозні наслідки. Результати наукових досліджень, проведених в останні роки, свідчать про те, що зміна клімату в Україні помітно впливає на сільське та лісове господарство, водні та прибережні ресурси. Висока вірогідність суттєвої зміни врожайності сільськогосподарських культур. У процесі потепління клімату на території України ймовірно буде проходити трансформація типів лісу, його видового складу, продуктивності та стабільності.

Відповідно до «Рекомендацій щодо включення кліматичних питань до документів державного планування», наданих Міністерством енергетики та захисту довкілля України від 03.03.2020 року №26/1.4-11.3-5650, був розрахований вплив діяльності Слобожанської громади на клімат (Табл. 5.2.7).

Таблиця 5.2.7.

Сучасний стан впливу діяльності Слобожанської ОТГ на клімат

Показник діяльності	Кількість на початок ДДП	Одиниця виміру	Коефіцієнт, тон CO ₂ екв.	Результат, тон CO ₂ екв.
Викиди та поглинання ПГ від землекористування та лісового господарства				
Лісові площі FO	436,29 га	т CO ₂ /га	-4,78	-2085,47
Оброблені землі CR	9024,4	т CO ₂ /га	1,18	10648,79
Пасовища GR	0,11	т CO ₂ /га	-0,03	-0,003
Постійні води (ставки, річки, озера, болота) WE1	5458,7	т CO ₂ /га	0	0,00
Поселення, забудованні території, дороги та інше SE	1742,75	т CO ₂ /га	0	0,00
Інші землі OT	582,8	т CO ₂ /га	0	0,00
Разом				8563,32

Таким чином, аналіз сучасного стану землекористування свідчить про знаходження території Слобожанської ОТГ у статусі емітента парникових газів.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо схема планування території не буде впроваджена. У випадку, якщо схема планування території не буде затверджена, враховуючи її коригування та альтернативи, стратегічні цілі щодо розвитку даного регіону не будуть досягнуті, що призведе до зниження якості екологічних показників стану довкілля та санітарно-гігієнічних умов проживання населення. У майбутньому без оптимізації розміщення нових суб'єктів виробничої діяльності з урахуванням екологічних вимог рівень забруднення атмосферного повітря, швидше за все, матиме тенденцію до зростання. Водночас, якщо дана містобудівна документація не буде впроваджена, а рішення щодо вдосконалення вулично-дорожньої мережі не будуть реалізовані, вплив транспорту на атмосферне повітря і здоров'я населення буде значно зростати, що знизить рівень комфортного проживання у цих районах.

Стан водних ресурсів

Водні ресурси є одним з життєво важливих компонентів гідросфери земної кулі та необхідною підвалиною соціально-економічного розвитку в цілому, задоволення основних потреб людей, діяльності у галузі виробництва продовольства, збереження екосистем. Екологічно руйнівні моделі розвитку у багатьох країнах світу призвели до деградації водних ресурсів, що відбивається на обсязі наявних водних ресурсів та якості води. У водні об'єкти внаслідок певних природних чинників, зокрема ерозійних процесів, руйнування

берегів водойм, зміни русла річок, змиваються ґрунти та біогенні елементи. Не менш інтенсивним чинником у забрудненні водойм є господарська діяльність населення: на берегах річок утворюються сміттєзвалища, з яких побутові відходи потрапляють безпосередньо у воду.

Забруднення природних водойм небезпечно як для водних екосистем, так і для людини, причому не тільки через зміну якості води, але внаслідок накопичення забруднюючих речовин у рибі та інших продуктах, що залучаються до трофічних ланцюгів. Тому виникає необхідність забезпечення оптимального використання вод, захисту ресурсів прісної води.

Територія Слобожанської ОТГ розташована у басейнах середньої річки Самара та великої річки Дніпро. Є кілька малих приток нижчого порядку, найбільша з яких річка Кільчень (належить до малих), а також ряд дренажних та зрошувальних каналів. Проекти водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водойм розроблялись протягом 2007-2015 років, але інформація щодо їх затвердження відсутня.

Водозабезпеченість в середньому по області становить 0,57 тис. м³ води на душу населення на рік. Для порівняння по Україні цей показник становить 1 тис. м³ на рік (у Європі – 4,6 тис. м³, у світі – 8,2 тис. м³), що свідчить про недостатній рівень забезпечення населення області водою [1].

Відповідно до листа від Управління цивільного захисту Дніпропетровської обласної державної адміністрації згідно з ДБН В.1.2-4:2019 територія населених пунктів Слобожанської ОТГ розташована у межах зони катастрофічного затоплення у разі руйнування гребель Кременчуцької та/або Середньодніпровської ГЕС.

Джерела забруднення водойм. Основними джерелами забруднення водних об'єктів ОТГ є поверхневі та комунальні стічні води, а також стічні води підприємств (Табл. 5.2.8). Комунально-побутові стічні води характеризуються наявністю в них миючих засобів, органічних речовин, компонентів біогенного характеру тощо. Надходження їх у водойми викликає евтрофікацію.

Таблиця 5.2.8.

Дані державного обліку щодо забору, використання води та її скиду після використання згідно звітності за формою 2ТП-водгосп (річна) за 2018 рік об'єктами господарювання, які знаходяться на території Слобожанської ОТГ

№ п/п	Назва об'єкту	Адреса об'єкту	Обсяги забору, тис. м ³	Обсяги стічних вод, тис. м ³ /рік
1.	ТОВ «ВЕСТА ТРАК БАТЕРИ»	смт. Слобожанське, вул. 8 Березня, 23	69,5	66,1
2.	ТОВ «Нове-Життя-Косметик»	смт. Слобожанське, вул. Радгоспна, 79	3,1	1,4
3.	ТОВ «М'ясна фабрика «Фаворит Плюс»»	смт. Слобожанське, вул. Радгоспна, 76	179,8	142
4.	ТОВ «М'ясокомбінат «Ювілейний»»	смт. Слобожанське, вул. Мічуріна, 5	220,8	198,7
5.	ТОВ «Дніпропетровський завод теплоізоляційних і базальтових виробів»	смт. Слобожанське, вул. Виробнича, 1	15,3	1,1

6.	ТОВ «Корпорація «Агро-Союз»»	смт. Слобожанське, вул. Нижньодніпровська, 1	133,5	10,4
7.	ТОВ Кондитерська фабрика «Квітень»	смт. Слобожанське, вул. Радгоспна, 76	60,7	51,6
8.	ПрАТ «Інтеркерама»	смт. Слобожанське, вул. Байкальська, 2б	61,5	10,7
9.	ТОВ «Газони України»	смт. Слобожанське, вул. Нижньодніпровська, 1	115	
10.	ТОВ «Метрополія»	смт. Слобожанське, вул. Нижньодніпровська, 17	53,7	51
11.	ТОВ «МБК «Скатинославський»»	смт. Слобожанське, вул. Мічуріна, 5	81,4	0,9
12.	ТОВ «Метро Кеш енд Кері України» ТЦ №26	смт. Слобожанське, вул. Каштанова, 1	4,1	3,3
13.	ТОВ «Дніпровський тепличний комбінат»	смт. Слобожанське, вул. Радгоспна, 56а	69,1	1,6
14.	ТОВ «Дніпропромліт»	смт. Слобожанське, вул. Виробнича, 13	7,1	4,8
15.	ТОВ «Логістик Юніон»	смт. Слобожанське, Комплекс будівель та споруд, 8	21,5	19,7
16.	ФГ «Самара»	смт. Слобожанське, вул. Теплична, 35/51	0,6	
17.	ТОВ «ФГ Підгірне»	смт. Слобожанське, вул. Мічуріна, 5	200,2	0,2
18.	ФГ «Восход»	смт. Слобожанське	3,0	
19.	ТОВ «Органік Агропродукт»	смт. Слобожанське, вул. Василя Сухомлинського, 6/2	23,4	
20.	ПП «Сігма»	с. Степове, вул. 30 років Перемоги, 23	125,0	67,0
21.	Павлоградське МУВГ (Дніпровська дільниця)	смт. Слобожанське, вул. Василя Сухомлинського, 42	991,7	101,5

Згідно з даними, наданими громадою, централізована система каналізування наявна лише у смт. Слобожанське, до якої підключені споживачі води як централізованих, так і індивідуальних систем водопостачання. При цьому житловий фонд Слобожанського забезпечений каналізацією на 80%, а об'єкти соціальної сфери – на 100%. Каналізаційна

мережа громади прокладалася в основному у 1967-1990 роках. Постійні збої в роботі каналізаційних мереж призводять до погіршення екологічної та техногенної ситуації, підйому рівня ґрунтових вод, погіршення якості питної води [4]. Існуюча централізована мережа водовідведення у селищі Слобожанське має значний термін експлуатації та потребує поступової заміни і проведення ремонтних робіт [3]. Населення житлової забудови с. Степове користуються дворовими вбиральнями, а частина з водопроводом уведеним у будинки – вигрібними ямами та індивідуальними очисними спорудами.

На території с. Степове відсутнє вертикальне планування території, стік більшої частини поверхневих вод є неорганізованим. На території населеного пункту в даний час функціонують сухі канали загальною довжиною 3,2 км. Всі вони знаходяться на різних локальних ділянках, не утворюючи між собою взаємопов'язаної системи, деякі з них вимагають ремонту та очищення. Відсутність організованого відведення дощових та талих вод не відповідає сучасним екологічним нормам та вимогам [6, 8]. Необхідно зазначити, що вплив дифузних джерел забруднення на екологічний стан водних об'єктів в багатьох випадках перевищує вплив точкових джерел та є надзвичайно складним, багатоаспектним та різноплановим. Талі і дощові стічні води території населених пунктів, промислових майданчиків, можуть контролюватись лише у випадках їх каналізування та очищення.

Моніторинг стану водних об'єктів. У 2019 році у поверхневій водній об'єкти Дніпропетровської області було скинуто у складі зворотних вод 317,1 тис. т забруднюючих речовин. У порівнянні з 2018 роком спостерігалось зниження сумарного обсягу скинутих забруднюючих речовин на 43,2 тис. т. Відтак, визначено зниження за вмістом таких речовин: БСК, нафтропродуктів, сухого залишку, сульфатів, хлоридів, фенолів, натратів, заліза, міді, цинку, нікелю, хрому 6+, алюмінію, свинцю, кадмію, карбаміду, фтору і хрому загального [1].

Ймовірний майбутній розвиток, якщо схема планування території не буде впроваджена. Неналежний збір та очищення стічних вод в майбутньому обумовлює подальше забруднення водою поверхневим стоком, що формується на території ОТГ. Подальше зростання рівня автомобілізації буде збільшувати обсяги потрапляння шкідливих речовин до екосистем водою. За умови відсутності будівництва системи централізованого каналізування населених пунктів ОТГ, а також будівництва очисних споруд господарсько-побутових стоків, локальних очисних споруд дощової каналізації, забруднення поверхневих і підземних вод продовжуватиметься.

Земельні ресурси та ґрунти

Земля має важливе значення для життя і виробничої діяльності людини, оскільки є основним засобом виробництва в сільському господарстві та універсальним природним нейтралізатором різних хімічних речовин. Ось чому раціональне використання, збереження, підвищення родючості ґрунтів та охорона їх від негативного впливу антропогенних та природних факторів – неодмінна умова нарощування продовольчого потенціалу.

Характеристика ґрунтового покриву. Найбільшу питому вагу у земельному фонді Дніпропетровської області займають сільськогосподарські угіддя, які складають майже 79%. Основний фонд ґрунтового покриття області становлять чорноземи звичайні різної глибини гумусового шару та механічного складу від легкосуглинкових до легкоглинистих [1].

Для території с. Степове характерне переважання чорноземно-лучних та лучних ґрунтів. Чорноземно-лучні ґрунти сформувалися під лучно-степовою рослинністю в умовах атмосферного і ґрунтового зволоження у знижених ділянках вододілів з неглибоким (3-5 м)

заляганням ґрунтових вод. Від чорноземів звичайних вони відрізняються потужним гумусовим горизонтом (від 70 до 150 см), більшим вмістом гумусу і слабкими ознаками процесів оглеєння в нижній частині профілю. Такі ґрунти формуються на лесгах, глинах, елювії різних метаморфічних і осадових порід. У с. Степове такі ґрунти використовуються під овочеві та зернові культури [6, 8].

В межах с. Степове лучні ґрунти характеризуються добре розвинутим гумусовим профілем (потужністю 25-150 см і більше) і формуються у зниженнях вододільних і терасних рівнин в умовах близького (1-3 м) залягання ґрунтових вод під різнотравно-осоково-злаковою лучною рослинністю. У профілі таких ґрунтів виділяють такі горизонти: гумусовий, верхній перехідний, нижній перехідний, нижній перехідний оглеєний, а також ґрунтоутворюючу оглеєну породу. Вміст гумусу залежно від механічного складу досягає 0,6-7,0%. Серед ґрунтоутворюючих порід переважають леси, рідше трапляються крейда, мергель та делювіальні відклади. За гранулометричним складом переважають суглинкові ґрунти. У с. Степове лучні ґрунти використовуються для високопродуктивних сіножатей, а також під зернові та овочеві культури [6].

За даними топографічної зйомки на території Слобожанської громади розташовані території з проявом таких геологічних процесів, як заболочування, ерозія ґрунтів, а також наявні яри. Заболочування територій спостерігається по всій території громади поряд із водними об'єктами. Для територій, що знаходяться у північній частині, ці процеси майже відсутні. Ерозійні процеси поширені у південній та східній частинах Слобожанської громади, поряд із територіями, де присутні тальвеги та балки. Щодо ярів, то найбільш густа яружна мережа відмічається у центральній частині громади. Для північних територій характерні рівнинні ділянки і тому яри тут майже не мають розвитку. Також на території Слобожанської ОТГ виявлені місця, порушені гірничими роботами, які зосереджені у центральній, південній та західній частинах громади. Такі території представлені у вигляді діючих та недіючих кар'єрів.

Розораність і деградація земель. Основу економічного потенціалу Слобожанської громади становить сільське господарство. Площа земель сільськогосподарського призначення займає близько половини площі земель громади (54,1%), а саме 9008,4 га (згідно з даними, наданими громадою станом на 1 січня 2020 року). Такий показник свідчить про високий рівень сільськогосподарського освоєння земель.

Для ґрунтів Слобожанської ОТГ характерний низький показник бонітету, величина якого коливається у межах 11-20,99, і свідчить про незадовільну якість таких ґрунтів [5]. Варто також зазначити, що процес формування гумусового шару та процес його деградації носять довгостроковий характер, тому виділити зміни, які відбулися за останні два-три роки, надзвичайно складно [1].

На сьогодні проблема збереження ґрунтового покриву сільськогосподарських угідь та родючості ґрунтів набула загальної області загрозованих масштабів. Особливо великої шкоди родючості чорноземів завдає водна ерозія, вплив якої підсилюється за рахунок значної розораності сільськогосподарських угідь, насиченості сівозмін просапними культурами, та невиконання протиерозійних заходів на схилах [1]. Для території громади також притаманне розповсюдження великої кількості бур'янів, що створюють загрозу землям сільськогосподарського призначення [12].

Територія с. Степове відноситься до умовно підтоплювальних. Серед наслідків меліоративної діяльності виділяють іригаційну ерозію, слітизацію ґрунтів, зміну мікрорельєфу, вторинне засолення ґрунтів, суфозійно-просадкові явища, що виникають при зрошенні [8].

Відповідно до кадастру зрошуваних земель (форма 1-ОВГ), станом на 01.01.2015 р., рівні ґрунтових вод на зрошуваних фермерських господарствах Степнянської сільської

ради знаходяться на глибині від 3 м та більше. За останні 5 років відбувається зниження глибини залягання рівня ґрунтових вод. За даними сольової зйомки, виявлено засолення ґрунтів слабого ступеню на площі 25 га та засолення ґрунтів середнього ступеню на площі 38 га. Солонцюватих ґрунтів не виявлено [6].

Значна частина смт. Слобожанське характеризується неглибоким природним заляганням рівня ґрунтових вод та частковим підтопленням. Частина території Слобожанської селищної ради знаходиться в зоні катастрофічного затоплення при прориві води у випадку порушення гідровузлів Дніпровського каскаду, межа якого встановлена проектом ВАМ «Укргідропроєкт» м. Харків. До цієї зони відноситься заплава р. Кільчень та розташовані вздовж неї садові товариства [7].

Моніторинг якості ґрунту. До основних джерел забруднення сільськогосподарських угідь на території Дніпропетровської області відносять забруднення ґрунтів важкими металами, пестицидами, нітратами, та радіоактивними елементами. Головною причиною забруднення ґрунтів є наднормативне внесення отрутохімікатів і мінеральних добрив [1, 8]. Відтак, кількість отрутохімікатів, яка щорічно потрапляє у землю на території громади, сягає позначок 301-400 кг/км² [5].

У зв'язку з цим в області систематично проводиться лабораторний моніторинг щодо забруднення ґрунтів. Проведення спостережень за забрудненням ґрунтів включає вибіркоче визначення токсикантів промислового походження, а також спостереження за забрудненням ґрунтів сільськогосподарських угідь залишковими кількостями пестицидів та нітратів, важкими металами, радіонуклідами. Кожного року лабораторія обстежує ґрунти населених пунктів на токсиканти промислового походження та землі адміністративних районів на залишкові кількості пестицидів. Оцінка стану забруднення ґрунтів проводиться шляхом порівняння концентрації вмісту забруднюючих речовин зі встановленими гранично допустимими концентраціями [1].

Згідно з даними, наданими Дніпропетровською філією ДУ «Держґрунтохорона», середні показники агроекологічного стану полів (у балах) по території Слобожанської ОТГ мають такі значення (Табл. 5.2.9):

Таблиця 5.2.9.

Агрохімічний та агроекологічний бали полів території Слобожанської ОТГ

Рік обстеження	Агрохімічний бал	Агроекологічний бал
2005	65	51
2009	65	52
2014	61	53

Ймовірний майбутній розвиток, якщо схема планування території не буде впроваджена. Відсутність схеми планування території громади з належним функціональним зонуванням території з визначенням певного цільового призначення, виконання низки заходів щодо інженерної підготовки та захисту території, більш ймовірно призведе до подальшого неефективного використання земель, поширення смітників. Водночас існує висока імовірність продовження процесів заболочування, ерозії ґрунтів та яроутворення, що створюватиме суттєві ризики для здоров'я населення як власне громади, так і прилеглих населених пунктів.

Охорона та використання лісових ресурсів

Ліси Дніпропетровщини не мають промислового значення, і виконують в основному екологічні, захисні та рекреаційні функції та віднесені до I групи лісів [1, 9].

Відповідно до даних, наданих Головним управлінням статистики у Дніпропетровській області, протягом 2017-2018 років спостерігалось суттєве скорочення площі відтворених лісів головним чином за рахунок зменшення площ лісорозведення (Табл. 5.2.10). Натомість у 2019 році ці показники значно зросли, що свідчить про позитивні зміни.

Таблиця 5.2.10.

Відтворення лісів у Дніпропетровській області у 2015-2019 роках

Рік	Площа відтворення лісів, га	У тому числі					
		площа лісовідновлення, га	з неї		площа лісорозведення, га	з неї	
			шляхом садіння та висівання лісу, га	природного поновлення лісу, га		шляхом садіння та висівання лісу, га	природного поновлення лісу, га
2015	359	193	80	113	166	166	–
2016	463	327	87	240	136	136	–
2017	283	256	64	192	27	27	–
2018	156	144	80	64	12	12	–
2019	327	169	94	75	158	158	–

Згідно з даними, наданими ДП «Дніпровське лісове господарство» Дніпровського обласного управління лісового та мисливського господарства Державного агентства лісових ресурсів України, відповідно до матеріалів лісовпорядкування 2014 року площа земель лісового фонду на території Слобожанської ОТГ складає 73,8 га (кв. 33 Обухівського (Кіровського) лісництва). Усі ці ліси належать до рекреаційно-оздоровчих та експлуатаційних. Радіаційного забруднення не виявлено. Заготівля деревини та рубки формування та оздоровлення лісів не передбачено, заплановані господарські заходи (агротехнічний догляд та уведення недостатніх порід) на площі 35,9 га. Мисливські угіддя закріплені за Дніпропетровською районною організацією УТМР.

Відповідно до даних, наданих громадою, загальна площа земель лісогосподарського призначення на території Слобожанської ОТГ станом на 1 січня 2020 року складає 276,5 га. Таким чином, рівень лісистості громади становить близько 1,7% за оптимального значення показника у Дніпропетровській області 8%.

Радіоактивний стан

Важливим екологічним аспектом є радіаційне забруднення довкілля. Відповідно до листа від Управління цивільного захисту Дніпропетровської обласної державної адміністрації згідно з ДБН В.1.2-4:2019 територія населених пунктів Слобожанської ОТГ розташована у межах зон небезпечного сильного радіоактивного забруднення, що визначена для м. Дніпро, та можливого сильного радіоактивного забруднення, що визначена для Запорізької АЕС.

За інформацією Дніпропетровського регіонального центру з гідрометеорології щодо радіоактивного забруднення атмосферного повітря Дніпропетровської області, радіаційна ситуація на території області в цілому є стабільною і знаходиться у межах природного

радіаційного фону. Екстремально високі рівні радіоактивного забруднення найближчим часом не спостерігалися. Рівень експозиційної дози гамма-випромінювання у 2019 році становив у середньому 10-18 мікрорентгенів на годину. Перевищення контрольного рівня (25 мкР/год) у 2019 році не було. На території Дніпропетровській області протягом 2019 року випадків перевищень контрольних рівнів сумарної бета-активності в пробах атмосферних випадінь також не було виявлено [1].

Загалом концентрація радіоактивних елементів як природного, так і штучного походження у приземному шарі атмосфери утримується на сталому рівні. Надалі можна очікувати зменшення концентрації штучних радіонуклідів у повітрі як за рахунок їх природного розпаду, так і їх подальшого заглиблення у ґрунт [1].

Санітарно-епідемічний та екологічний стан території

Санітарно-епідемічний та екологічний стан території як результат дії природних та антропогенних факторів повинен створювати оптимальні умови життєдіяльності, що забезпечують низький рівень захворюваності, відсутність шкідливого впливу на здоров'я населення факторів навколишнього середовища, а також умов для виникнення і поширення інфекційних захворювань. Санітарні та протиепідемічні заходи районних служб спрямовуються на створення безпечних для здоров'я умов побуту, праці, навчання, відпочинку та інших сфер життя і діяльності населення, запобігання виникненню та поширенню інфекційних хвороб.

На сьогодні характерними є наступні тенденції, які негативно впливають на санітарно-епідемічний та екологічний стан території:

- зміна структури земельних ресурсів внаслідок вилучення земель сільськогосподарського та лісгосподарського призначення, відкритих територій під господарські потреби та забудову, а також через розвиток негативних процесів у ландшафтах; зниження родючості ґрунтів внаслідок вимивання гумусу, засолення, підтоплення та забруднення важкими металами, пестицидами та іншими речовинами;
- зменшення запасів і забруднення поверхневих та підземних вод внаслідок посиленого водозабору, внесення забруднюючих речовин у водні об'єкти в процесі виробництва й ведення комунального господарства;
- забруднення повітря та зміна його складу внаслідок промислових та інших викидів в атмосферу;
- скорочення розмаїття рослинного та тваринного світу та зміни його генофонду;
- зменшення біологічної продуктивності ландшафтів;
- погіршення гігієнічних та санітарно-епідеміологічних умов життєдіяльності людини та існування живих організмів.

На території Слобожанської громади нараховується 4 кладовища, 3 з них – з не дотриманою санітарно-охоронною зоною. Охоронна зона від територій кладовищ до житлової та громадської забудови повинна складати 300 м відповідно до нормативних санітарно-епідеміологічних умов.

Худобомогильники на території Слобожанської громади відсутні.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо схема планування території не буде впроваджена. У майбутньому, без вжиття заходів для зменшення техногенного навантаження на довкілля, продовжиться тенденція до зниження якості води річок та забруднення ґрунтів. Природна здатність річок до самоочищення залежить в тому числі від загального річного водного стоку на площі водозбірного басейну річки. Через розташування житлової забудови в санітарно-захисній зоні кладовищ, відсутність системи збору дощових вод, відсутність очисних споруд призводять до постійного забруднення

поверхневих вод, що підвищує ризики захворювань, які передаються водою при рекреаційному використанні водойм в неорганізований місцях.

Стан здоров'я населення

Здоров'я населення є важливою передумовою соціального благополуччя та успішного економічного зростання. За оцінками експертів Світової організації охорони здоров'я, стан здоров'я населення на 20% визначається станом навколишнього середовища [9]. Проте у наш час існує багато чинників, які негативно впливають на організм людини і сприяють виникненню різних захворювань. До них належить забруднення навколишнього середовища хімічними, фізичними та біологічними агентами. У свою чергу захворюваність має зв'язок із тривалістю життя та рівнем смертності.

Захворюваність населення. Важливим аспектом, який відображає стан здоров'я населення, є показник захворюваності. Відповідно до даних Головного управління статистики у Дніпропетровській області (Табл. 5.2.11) найбільша кількість випадків захворювань в області припадає на хвороби органів дихання, далі – сечостатевої системи, кістково-м'язової системи і сполучної тканини, а також системи кровообігу [10].

Таблиця 5.2.11.

Захворюваність населення Дніпропетровської області

Причина захворюваності	Кількість уперше зареєстрованих випадків захворювань, тис.		
	2015	2016	2017
Новоутворення	45,9	44,1	42,4
Хвороби нервової системи	53,2	54,8	57,2
Хвороби системи кровообігу	192,9	199,3	201,4
Хвороби органів дихання	1114,4	1200,5	1157,6
Хвороби шкіри та підшкірної клітковини	170,8	180,7	200,3
Хвороби кістково-м'язової системи і сполучної тканини	195,6	202,1	201,2
Хвороби сечостатевої системи	264,2	270,4	264,9

Основною причиною смертності населення громади, як і області загалом, є серцево-судинні та онкологічні захворювання [3]. Нижче у таблиці (Табл. 5.2.12) наведені показники смертності населення Дніпропетровської області протягом 2015-2019 років, надані Головним управлінням статистики у Дніпропетровській області. Відтак, можна зробити висновок, що спостерігається позитивна тенденція у зміні значень захворюваності людей.

Таблиця 5.2.12.

**Смертність населення за основними причинами смерті
у Дніпропетровській області у 2015-2019 роках**

Причина смертності	2015	2016	2017	2018	2019 *
Інфекційні та паразитарні хвороби	1724	1733	1467	1470	–
Новоутворення	7400	7544	7418	7442	7196
Хвороби системи кровообігу	36430	35743	34106	35123	34575
Хвороби органів дихання	1162	1070	898	1026	861
Хвороби органів травлення	2453	2344	2284	2441	2455
Зовнішні причини	3298	2914	2899	2867	2811
Усього померлих	53827	53127	50906	52336	50929

* – дані попередні.

З метою профілактичних та лікувальних заходів на території Слобожанської громади функціонує 1 фельдшерсько-акушерський пункт (сmt. Слобожанське), Дніпропетровська ЦРЛ, та 2 амбулаторії загальної практики сімейної медицини (с. Степове і сmt. Слобожанське) [2].

Вплив забруднюючих речовин. Як зазначалося вище, ступінь захворюваності людей значною мірою залежить від стану навколишнього середовища, зокрема, його забруднення. Забруднення атмосферного повітря за ступенем хімічної небезпеки для людини посідає провідне місце. Це обумовлено, насамперед, тим, що забруднюючі речовини з атмосферного повітря мають найширше розповсюдження та потрапляють у різні середовища. Наприклад, атмосферні опади спричиняють до 10% забруднення водних об'єктів, значно забруднюють ґрунт, тощо. Крім того, людина споживає за добу, і в цілому за життя, в об'ємному відношенні повітря набагато більше, ніж води і їжі. Природні захисні бар'єри певною мірою захищають людину від потрапляння шкідливих речовин до організму через шлунково-кишковий тракт, але організм людини не захищений надійними природними механізмами від потрапляння шкідливих речовин через дихальні шляхи.

Важливою проблемою щодо шкідливої дії забрудненого повітря на людей, рослин, тварин є дотримання екологічних вимог при експлуатації підприємств, споруд та при інших видах діяльності. За даними наукових досліджень вплив забруднень атмосферного повітря на здоров'я людини складає 21% від загальної кількості усіх негативних факторів.

Забруднене повітря негативно впливає переважно на дихальні шляхи, викликаючи бронхіт, емфізему, астму. Шкідливі речовини, що містяться в атмосфері, впливають на людський організм також і при контакті з поверхнею шкіри або слизистою оболонкою. Разом з органами дихання забруднювачі вражають органи зору і нюху, а впливаючи на слизисту оболонку гортані, можуть викликати спазми голосових зв'язок.

У деяких випадках вплив одних забруднюючих речовин у комбінації з іншими призводять до більш серйозних розладів здоров'я, ніж вплив кожного з них окремо. Велику роль відіграє тривалість впливу. Статистичний аналіз дозволив досить надійно установити залежність між рівнем забруднення повітря і таких захворювань, як захворювання верхніх дихальних шляхів, серцева недостатність, бронхіти, астма, пневмонія, емфізема легень, різні алергійні захворювання, а також хвороби ока. Ознаки і наслідки дій забруднювачів повітря на організм людини виявляються переважно в погіршенні загального стану здоров'я: з'являються головні болі, нудота, відчуття слабкості, знижується або втрачається працездатність.

Якість питної води. Наявність високоякісної питної води в кількості, що задовольняє основні потреби людини, є однією з умов зміцнення здоров'я людей. Питна вода, що не відповідає нормативним вимогам несе загрозу виникнення серед населення інфекційних захворювань, злоякісних новоутворень, захворювань ендокринної та інших систем організму.

Слобожанське – селище з розвинутою комунальною та соціальною інфраструктурою. Існуюча на території селища Слобожанське централізована мережа водопостачання забезпечується централізованим КП «Дніпроводоканал» Дніпровської міської ради, і забезпечує житловий фонд на 80% і об'єкти соціальної сфери на 100%. Вона має значний термін експлуатації та потребує поступової заміни і проведення ремонтних робіт [3].

У с. Степове, де відсутнє централізоване водопостачання, для господарчо-питних потреб населення використовуються шахтні колодязі та індивідуальні свердловини, розташовані переважно на присадибних ділянках. У цілому для Слобожанської ОТГ характерний незадовільний стан питної води у населених пунктах громади, в яких відсутнє централізоване водопостачання [12].

Протягом 2019 року санітарно-гігієнічними лабораторіями ДУ «Дніпропетровський ОЛЦ МОЗ України» було досліджено 11504 проби питної води централізованого водопостачання, з яких 3292 проби не відповідали санітарно-гігієнічним вимогам (28,6%) та 2611 проб питної води доцентралізованого водопостачання, з яких 992 проби не відповідали санітарно-гігієнічним вимогам (37,9%). На території майже усіх населених пунктів Дніпропетровської області мають місце перевищення гранично-допустимих концентрацій за фізико-хімічними показниками як у централізованих мережах питної води, так і у доцентралізованих. Питна вода з джерел централізованого водопостачання не відповідала вимогам нормативної документації здебільшого за показниками кольоровості, каламутності, перманентної окиснюваності, хлороформу та заліза. У воді з доцентралізованих джерел мали місце перевищення нормативів за показниками каламутності, кольоровості, присмаку, загальної жорсткості, сухого залишку, вмісту сульфатів, хлоридів та заліза [1].

Також протягом 2019 року мікробіологічними лабораторіями ДУ «Дніпропетровський ОЛЦ МОЗ України» досліджено на бактеріологічні показники 11649 проб питної води центрального водопостачання, з яких 942 не відповідають нормативам, що становить 8,1%, та 3054 проби води доцентралізованого водопостачання, з яких 493 не відповідають нормативам, що становить 16,1% [1].

У цілому на території Дніпропетровської області протягом 2019 року надзвичайні ситуації у системах питного водопостачання, а саме спалахи інфекційних захворювань тощо, не реєструвалися [1].

Води у відкладах неогенової системи за хімічним складом гідрокарбонатно-сульфатно-натрієві та гідрокарбонатно-хлоридно-натрієві у паводковий період гідрокарбонатний іон поступається місцем сульфатному. Води характеризуються доброю якістю, сухий залишок складає 0,1-0,6 г/л, загальна жорсткість – 0,3-2,1 мг-екв. Протягом року склад вод практично не змінюється. Якість вод за всіма показниками відповідає вимогам ДСТУ 2874-82 «Вода питна», тобто вони придатні для господарсько-питного використання споживачами [6].

Води у відкладах харківської світи за хімічним складом хлоридно-натрієві та хлоридно-сульфатно-натрієві, в основному жорсткі та дуже жорсткі (3,6-11,9 мг-екв) з підвищеною мінералізацією. Сухий залишок змінюється від 0,5 до 4,2 г/л [6].

Води у відкладах київської світи, як і у харківській, характеризуються хлоридно-натрієвим та хлоридно-сульфатно-натрієвим складом. Мінералізація досягає 6,7 г/л, при мінімальному значенні 1,9 г/л, загальна жорсткість коливається в межах 3,6-18,7 мг-екв. Як і у вищезалігаючому водоносному горизонті, склад вод протягом року майже не змінюється. На глибині 4,5 м сухий залишок складає 0,2 г/л, на 38 м – 6,7 г/л. За вузлом 5 на глибині 4 м – 0,7 г/л на 44 м – 1,9 г/л. При цьому різко збільшується вміст іонів хлору та натрію, в меншому ступені – сульфатів [6].

Води тріщинуватої зони кристалічних порід докембрію характеризуються головним чином незадовільною якістю, оскільки на дуже невеликих площах мінералізація води змінюється від 0,9 до 4,2 г/дм³. В залежності від мінералізації змінюється і жорсткість води, що коливається в межах 5,0-26,6 моль/м³. У багатьох випадках спостерігається підвищений вміст заліза, марганцю, сульфатів. За хімічним складом води сульфатні хлоридно-кальцієво-натрієві, а також хлоридно-сульфатно-магнієво-натрієві [6].

Ймовірний майбутній розвиток, якщо схема планування території не буде впроваджена. До чинників, що впливають на стан здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, можна віднести: забезпечення сприятливих санітарно-гігієнічних умов території громади для проживання населення та забезпечення установами громадського обслуговування відповідно до державних будівельних норм.

Забезпечення санітарно-гігієнічних умов населеного пункту реалізується шляхом повного охоплення території об'єктами та мережами інженерної інфраструктури, зокрема централізованого водопостачання та водовідведення, дощової каналізації, санітарного очищення території, забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності виробничо-комунальних зон із населеною та ландшафтно-рекреаційною зонами, як на існуючих, так і на перспективних ділянках містобудівного освоєння. Реалізація цих завдань передбачає визначення комплексу інженерних заходів з досягнення якості постачання комунальних послуг. Зокрема, впливовим фактором для здоров'я жителів Слобожанської ОТГ є якість питної води, що наразі не є задовільною. Вирішення цього питання потребує першочергового охоплення населених пунктів громади системою централізованого водопостачання.

Якщо дана містобудівна документація не буде впроваджена, то і надалі буде спостерігатися неповний рівень забезпечення території системами інженерної інфраструктури та закладами громадського обслуговування. У такому випадку існуючі показники здоров'я населення більш ймовірно залишатимуться без змін.

Згідно з даними, наданими громадою, централізована система каналізування наявна лише у смт. Слобожанське, до якої підключені споживачі води як централізованих, так і індивідуальних систем водопостачання. При цьому житловий фонд Слобожанського

забезпечений каналізацією на 80%, а об'єкти соціальної сфери – на 100%. Каналізаційна мережа громади прокладалася в основному у 1967-1990 роках. Постійні збої в роботі каналізаційних мереж призводять до погіршення екологічної та техногенної ситуації, підйому рівня ґрунтових вод, погіршення якості питної води [4]. Існуюча централізована мережа водовідведення у селищі Слобожанське має значний термін експлуатації та потребує поступової заміни і проведення ремонтних робіт [3]. Населення житлової забудови с. Степове користуються дворовими вбиральнями, а частина з водопроводом уведеним у будинки – вигрібними ямами та індивідуальними очисними спорудами.

На території с. Степове відсутнє вертикальне планування території, стік більшої частини поверхневих вод є неорганізованим. На території населеного пункту в даний час функціонують сухі канали загальною довжиною 3,2 км. Всі вони знаходяться на різних локальних ділянках, не утворюючи між собою взаємопов'язаної системи, деякі з них вимагають ремонту та очищення. Відсутність організованого відведення дощових та талих вод не відповідає сучасним екологічним нормам та вимогам [6, 8]. Необхідно зазначити, що вплив дифузних джерел забруднення на екологічний стан водних об'єктів в багатьох випадках перевищує вплив точкових джерел та є надзвичайно складним, багатоаспектним та різноплановим. Талі і дощові стічні води території населених пунктів, промислових майданчиків, можуть контролюватись лише у випадках їх каналізування та очищення.

Моніторинг стану водних об'єктів. У 2019 році у поверхневій водній об'єкти Дніпропетровської області було скинуто у складі зворотних вод 317,1 тис. т забруднюючих речовин. У порівнянні з 2018 роком спостерігалось зниження сумарного обсягу скинутих забруднюючих речовин на 43,2 тис. т. Відтак, визначено зниження за вмістом таких речовин: БСК, нафтропродуктів, сухого залишку, сульфатів, хлоридів, фенолів, натратів, заліза, міді, цинку, нікелю, хрому 6+, алюмінію, свинцю, кадмію, карбаміду, фтору і хрому загального [1].

Ймовірний майбутній розвиток, якщо схема планування території не буде впроваджена. Неналежний збір та очищення стічних вод в майбутньому обумовлює подальше забруднення водойм поверхневим стоком, що формується на території ОТГ. Подальше зростання рівня автомобілізації буде збільшувати обсяги потрапляння шкідливих речовин до екосистем водойм. За умови відсутності будівництва системи централізованого каналізування населених пунктів ОТГ, а також будівництва очисних споруд господарсько-побутових стоків, локальних очисних споруд дощової каналізації, забруднення поверхневих і підземних вод продовжуватиметься.

Земельні ресурси та ґрунти

Земля має важливе значення для життя і виробничої діяльності людини, оскільки є основним засобом виробництва в сільському господарстві та універсальним природним нейтралізатором різних хімічних речовин. Ось чому раціональне використання, збереження, підвищення родючості ґрунтів та охорона їх від негативного впливу антропогенних та природних факторів – неодмінна умова нарощування продовольчого потенціалу.

Характеристика ґрунтового покриття. Найбільшу питому вагу у земельному фонді Дніпропетровської області займають сільськогосподарські угіддя, які складають майже 79%. Основний фонд ґрунтового покриття області становлять чорноземи звичайні різної глибини гумусового шару та механічного складу від легкосуглинкових до легкоглинистих [1].

Для території с. Степове характерне переважання чорноземно-лучних та лучних ґрунтів. Чорноземно-лучні ґрунти сформувалися під лучно-степовою рослинністю в умовах

атмосферного і ґрунтового зволоження у знижених ділянках вододілів з неглибоким (3-5 м) заляганням ґрунтових вод. Від чорноземів звичайних вони відрізняються потужним гумусовим горизонтом (від 70 до 150 см), більшим вмістом гумусу і слабкими ознаками процесів оглеєння в нижній частині профілю. Такі ґрунти формуються на лесгах, глинах, елювії різних метаморфічних і осадових порід. У с. Степове такі ґрунти використовуються під овочеві та зернові культури [6, 8].

В межах с. Степове лучні ґрунти характеризуються добре розвинутим гумусовим профілем (потужністю 25-150 см і більше) і формуються у зниженнях вододільних і терасних рівнин в умовах близького (1-3 м) залягання ґрунтових вод під різнотравно-осоково-злаковою лучною рослинністю. У профілі таких ґрунтів виділяють такі горизонти: гумусовий, верхній перехідний, нижній перехідний, нижній перехідний оглеєний, а також ґрунтоутворюючу оглеєну породу. Вміст гумусу залежно від механічного складу досягає 0,6-7,0%. Серед ґрунтоутворюючих порід переважають леси, рідше трапляються крейда, мергель та делювіальні відклади. За гранулометричним складом переважають суглинкові ґрунти. У с. Степове лучні ґрунти використовуються для високопродуктивних сіножатей, а також під зернові та овочеві культури [6].

За даними топографічної зйомки на території Слобожанської громади розташовані території з проявом таких геологічних процесів, як заболочування, ерозія ґрунтів, а також наявні яри. Заболочування територій спостерігається по всій території громади поряд із водними об'єктами. Для територій, що знаходяться у північній частині, ці процеси майже відсутні. Ерозійні процеси поширені у південній та східній частинах Слобожанської громади, поряд із територіями, де присутні тальвеги та балки. Щодо ярів, то найбільш густа яружна мережа відмічається у центральній частині громади. Для північних територій характерні рівнинні ділянки і тому яри тут майже не мають розвитку. Також на території Слобожанської ОТГ виявлені місця, порушені гірничими роботами, які зосереджені у центральній, південній та західній частинах громади. Такі території представлені у вигляді діючих та недіючих кар'єрів.

Розораність і деградація земель. Основу економічного потенціалу Слобожанської громади становить сільське господарство. Площа земель сільськогосподарського призначення займає близько половини площі земель громади (54,1%), а саме 9008,4 га (згідно з даними, наданими громадою станом на 1 січня 2020 року). Такий показник свідчить про високий рівень сільськогосподарського освоєння земель.

Для ґрунтів Слобожанської ОТГ характерний низький показник бонітету, величина якого коливається у межах 11-20,99, і свідчить про незадовільну якість таких ґрунтів [5]. Варто також зазначити, що процес формування гумусового шару та процес його деградації носять довгостроковий характер, тому виділити зміни, які відбулися за останні два-три роки, надзвичайно складно [1].

На сьогодні проблема збереження ґрунтового покриву сільськогосподарських угідь та родючості ґрунтів набула загалом по області загрозливих масштабів. Особливо великої шкоди родючості чорноземів завдає водна ерозія, вплив якої підсилюється за рахунок значної розораності сільськогосподарських угідь, насиченості сівозмін просапними культурами, та невиконання протиерозійних заходів на схилах [1]. Для території громади також притаманне розповсюдження великої кількості бур'янів, що створюють загрозу землям сільськогосподарського призначення [12].

Територія с. Степове відноситься до умовно підтоплювальних. Серед наслідків меліоративної діяльності виділяють іригаційну ерозію, слітизацію ґрунтів, зміну мікрорельєфу, вторинне засолення ґрунтів, суфозійно-просадкові явища, що виникають при зрошенні [8].

Відповідно до кадастру зрошуваних земель (форма 1-ОВГ), станом на 01.01.2015 р., рівні ґрунтових вод на зрошуваних фермерських господарствах Степнянської сільської ради знаходяться на глибині від 3 м та більше. За останні 5 років відбувається зниження глибини залягання рівня ґрунтових вод. За даними сольової зйомки, виявлено засолення ґрунтів слабого ступеню на площі 25 га та засолення ґрунтів середнього ступеню на площі 38 га. Солонцюватих ґрунтів не виявлено [6].

Значна частина смт. Слобожанське характеризується неглибоким природним заляганням рівня ґрунтових вод та частковим підтопленням. Частина території Слобожанської селищної ради знаходиться в зоні катастрофічного затоплення при прориві води у випадку порушення гідровузлів Дніпровського каскаду, межа якого встановлена проектом ВАМ «Укргідропроєкт» м. Харків. До цієї зони відноситься заплава р. Кільчень та розташовані вздовж неї садові товариства [7].

Моніторинг якості ґрунту. До основних джерел забруднення сільськогосподарських угідь на території Дніпропетровської області відносять забруднення ґрунтів важкими металами, пестицидами, нітратами, та радіоактивними елементами. Головною причиною забруднення ґрунтів є наднормативне внесення отрутохімікатів і мінеральних добрив [1, 8]. Відтак, кількість отрутохімікатів, яка щорічно потрапляє у землю на території громади, сягає позначок 301-400 кг/км² [5].

У зв'язку з цим в області систематично проводиться лабораторний моніторинг щодо забруднення ґрунтів. Проведення спостережень за забрудненням ґрунтів включає вибіркоче визначення токсикантів промислового походження, а також спостереження за забрудненням ґрунтів сільськогосподарських угідь залишковими кількостями пестицидів та нітратів, важкими металами, радіонуклідами. Кожного року лабораторія обстежує ґрунти населених пунктів на токсиканти промислового походження та землі адміністративних районів на залишкові кількості пестицидів. Оцінка стану забруднення ґрунтів проводиться шляхом порівняння концентрації вмісту забруднюючих речовин зі встановленими гранично допустимими концентраціями [1].

Згідно з даними, наданими Дніпропетровською філією ДУ «Держґрунтохорона», середні показники агроекологічного стану полів (у балах) по території Слобожанської ОТГ мають такі значення (Табл. 5.2.9):

Таблиця 5.2.9.

Агрохімічний та агроекологічний бали полів території Слобожанської ОТГ

Рік обстеження	Агрохімічний бал	Агроекологічний бал
2005	65	51
2009	65	52
2014	61	53

Ймовірний майбутній розвиток, якщо схема планування території не буде впроваджена. Відсутність схеми планування території громади з належним функціональним зонуванням території з визначенням певного цільового призначення, виконання низки заходів щодо інженерної підготовки та захисту території, більш ймовірно призведе до подальшого неефективного використання земель, поширення смітників. Водночас існує висока ймовірність продовження процесів заболочування, ерозії ґрунтів та яроутворення, що створюватиме суттєві ризики для здоров'я населення як власне громади, так і прилеглих населених пунктів.

Охорона та використання лісових ресурсів

Ліси Дніпропетровщини не мають промислового значення, і виконують в основному екологічні, захисні та рекреаційні функції та віднесені до I групи лісів [1, 9].

Відповідно до даних, наданих Головним управлінням статистики у Дніпропетровській області, протягом 2017-2018 років спостерігалось суттєве скорочення площі відтворених лісів головним чином за рахунок зменшення площі лісорозведення (Табл. 5.2.10). Натомість у 2019 році ці показники значно зросли, що свідчить про позитивні зміни.

Таблиця 5.2.10.

Відтворення лісів у Дніпропетровській області у 2015-2019 роках

Рік	Площа відтворення лісів, га	У тому числі					
		площа лісовідновлення, га	з неї		площа лісорозведення, га	з неї	
			шляхом садіння та висівання лісу, га	природного поновлення лісу, га		шляхом садіння та висівання лісу, га	природного поновлення лісу, га
2015	359	193	80	113	166	166	–
2016	463	327	87	240	136	136	–
2017	283	256	64	192	27	27	–
2018	156	144	80	64	12	12	–
2019	327	169	94	75	158	158	–

Згідно з даними, наданими ДП «Дніпровське лісове господарство» Дніпровського обласного управління лісового та мисливського господарства Державного агентства лісових ресурсів України, відповідно до матеріалів лісовпорядкування 2014 року площа земель лісового фонду на території Слобожанської ОТГ складає 73,8 га (кв. 33 Обухівського (Кіровського) лісництва). Усі ці ліси належать до рекреаційно-оздоровчих та експлуатаційних. Радіаційного забруднення не виявлено. Заготівля деревини та рубки формування та оздоровлення лісів не передбачено, заплановані господарські заходи (агротехнічний догляд та уведення недостатніх порід) на площі 35,9 га. Мисливські угіддя закріплені за Дніпропетровською районною організацією УТМР.

Відповідно до даних, наданих громадою, загальна площа земель лісгосподарського призначення на території Слобожанської ОТГ станом на 1 січня 2020 року складає 276,5 га. Таким чином, рівень лісистості громади становить близько 1,7% за оптимального значення показника у Дніпропетровській області 8%.

Радіоактивний стан

Важливим екологічним аспектом є радіаційне забруднення довкілля. Відповідно до листа від Управління цивільного захисту Дніпропетровської обласної державної адміністрації згідно з ДБН В.1.2-4:2019 територія населених пунктів Слобожанської ОТГ розташована у межах зон небезпечного сильного радіоактивного забруднення, що визначена для м. Дніпро, та можливого сильного радіоактивного забруднення, що визначена для Запорізької АЕС.

За інформацією Дніпропетровського регіонального центру з гідрометеорології щодо радіоактивного забруднення атмосферного повітря Дніпропетровської області, радіаційна

ситуація на території області в цілому є стабільною і знаходиться у межах природного радіаційного фону. Екстремально високі рівні радіоактивного забруднення найближчим часом не спостерігалися. Рівень експозиційної дози гамма-випромінювання у 2019 році становив у середньому 10-18 мікрорентгенів на годину. Перевищення контрольного рівня (25 мкР/год) у 2019 році не було. На території Дніпропетровській області протягом 2019 року випадків перевищень контрольних рівнів сумарної бета-активності в пробах атмосферних випадінь також не було виявлено [1].

Загалом концентрація радіоактивних елементів як природного, так і штучного походження у приземному шарі атмосфери утримується на сталому рівні. Надалі можна очікувати зменшення концентрації штучних радіонуклідів у повітрі як за рахунок їх природного розпаду, так і їх подальшого заглиблення у ґрунт [1].

Санітарно-епідемічний та екологічний стан території

Санітарно-епідемічний та екологічний стан території як результат дії природних та антропогенних факторів повинен створювати оптимальні умови життєдіяльності, що забезпечують низький рівень захворюваності, відсутність шкідливого впливу на здоров'я населення факторів навколишнього середовища, а також умов для виникнення і поширення інфекційних захворювань. Санітарні та протиепідемічні заходи районних служб спрямовуються на створення безпечних для здоров'я умов побуту, праці, навчання, відпочинку та інших сфер життя і діяльності населення, запобігання виникненню та поширенню інфекційних хвороб.

На сьогодні характерними є наступні тенденції, які негативно впливають на санітарно-епідемічний та екологічний стан території:

- зміна структури земельних ресурсів внаслідок вилучення земель сільськогосподарського та лісогосподарського призначення, відкритих територій під господарські потреби та забудову, а також через розвиток негативних процесів у ландшафтах; зниження родючості ґрунтів внаслідок вимивання гумусу, засолення, підтоплення та забруднення важкими металами, пестицидами та іншими речовинами;
- зменшення запасів і забруднення поверхневих та підземних вод внаслідок посиленого водозбору, внесення забруднюючих речовин у водні об'єкти в процесі виробництва й ведення комунального господарства;
- забруднення повітря та зміна його складу внаслідок промислових та інших викидів в атмосферу;
- скорочення розмаїття рослинного та тваринного світу та зміни його генофонду;
- зменшення біологічної продуктивності ландшафтів;
- погіршення гігієнічних та санітарно-епідеміологічних умов життєдіяльності людини та існування живих організмів.

На території Слобожанської громади нараховується 4 кладовища, 3 з них – з не дотриманою санітарно-охоронною зоною. Охоронна зона від територій кладовищ до житлової та громадської забудови повинна складати 300 м відповідно до нормативних санітарно-епідеміологічних умов.

Худобомогильники на території Слобожанської громади відсутні.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо схема планування території не буде впроваджена. У майбутньому, без вжиття заходів для зменшення техногенного навантаження на довкілля, продовжиться тенденція до зниження якості води річок та забруднення ґрунтів. Природна здатність річок до самоочищення залежить в тому числі від загального річного водного стоку на площі водозбірного басейну річки. Через розташування житлової забудови в санітарно-захисній зоні кладовищ, відсутність системи збору дощових вод, відсутність очисних споруд призводять до постійного забруднення

поверхневих вод, що підвищує ризики захворювань, які передаються водою при рекреаційному використанні водойм в неорганізований місцях.

Стан здоров'я населення

Здоров'я населення є важливою передумовою соціального благополуччя та успішного економічного зростання. За оцінками експертів Світової організації охорони здоров'я, стан здоров'я населення на 20% визначається станом навколишнього середовища [9]. Проте у наш час існує багато чинників, які негативно впливають на організм людини і сприяють виникненню різних захворювань. До них належить забруднення навколишнього середовища хімічними, фізичними та біологічними агентами. У свою чергу захворюваність має зв'язок із тривалістю життя та рівнем смертності.

Захворюваність населення. Важливим аспектом, який відображає стан здоров'я населення, є показник захворюваності. Відповідно до даних Головного управління статистики у Дніпропетровській області (Табл. 5.2.11) найбільша кількість випадків захворювань в області припадає на хвороби органів дихання, далі – сечостатевої системи, кістково-м'язової системи і сполучної тканини, а також системи кровообігу [10].

Таблиця 5.2.11.

Захворюваність населення Дніпропетровської області

Причина захворюваності	Кількість уперше зареєстрованих випадків захворювань, тис.		
	2015	2016	2017
Новоутворення	45,9	44,1	42,4
Хвороби нервової системи	53,2	54,8	57,2
Хвороби системи кровообігу	192,9	199,3	201,4
Хвороби органів дихання	1114,4	1200,5	1157,6
Хвороби шкіри та підшкірної клітковини	170,8	180,7	200,3
Хвороби кістково-м'язової системи і сполучної тканини	195,6	202,1	201,2
Хвороби сечостатевої системи	264,2	270,4	264,9

Основною причиною смертності населення громади, як і області загалом, є серцево-судинні та онкологічні захворювання [3]. Нижче у таблиці (Табл. 5.2.12) наведені показники смертності населення Дніпропетровської області протягом 2015-2019 років, надані Головним управлінням статистики у Дніпропетровській області. Відтак, можна зробити висновок, що спостерігається позитивна тенденція у зміні значень захворюваності людей.

Таблиця 5.2.12.

**Смертність населення за основними причинами смерті
у Дніпропетровській області у 2015-2019 роках**

Причина смертності	2015	2016	2017	2018	2019 *
Інфекційні та паразитарні хвороби	1724	1733	1467	1470	–
Новоутворення	7400	7544	7418	7442	7196
Хвороби системи кровообігу	36430	35743	34106	35123	34575
Хвороби органів дихання	1162	1070	898	1026	861
Хвороби органів травлення	2453	2344	2284	2441	2455
Зовнішні причини	3298	2914	2899	2867	2811
Усього померлих	53827	53127	50906	52336	50929

* – дані попередні.

З метою профілактичних та лікувальних заходів на території Слобожанської громади функціонує 1 фельдшерсько-акушерський пункт (сmt. Слобожанське), Дніпропетровська ЦРЛ, та 2 амбулаторії загальної практики сімейної медицини (с. Степове і сmt. Слобожанське) [2].

Вплив забруднюючих речовин. Як зазначалося вище, ступінь захворюваності людей значною мірою залежить від стану навколишнього середовища, зокрема, його забруднення. Забруднення атмосферного повітря за ступенем хімічної небезпеки для людини посідає провідне місце. Це обумовлено, насамперед, тим, що забруднюючі речовини з атмосферного повітря мають найширше розповсюдження та потрапляють у різні середовища. Наприклад, атмосферні опади спричиняють до 10% забруднення водних об'єктів, значно забруднюють ґрунт, тощо. Крім того, людина споживає за добу, і в цілому за життя, в об'ємному відношенні повітря набагато більше, ніж води і їжі. Природні захисні бар'єри певною мірою захищають людину від потрапляння шкідливих речовин до організму через шлунково-кишковий тракт, але організм людини не захищений надійними природними механізмами від потрапляння шкідливих речовин через дихальні шляхи.

Важливою проблемою щодо шкідливої дії забрудненого повітря на людей, рослин, тварин є дотримання екологічних вимог при експлуатації підприємств, споруд та при інших видах діяльності. За даними наукових досліджень вплив забруднень атмосферного повітря на здоров'я людини складає 21% від загальної кількості усіх негативних факторів.

Забруднене повітря негативно впливає переважно на дихальні шляхи, викликаючи бронхіт, емфізему, астму. Шкідливі речовини, що містяться в атмосфері, впливають на людський організм також і при контакті з поверхнею шкіри або слизистою оболонкою. Разом з органами дихання забруднювачі вражають органи зору і нюху, а впливаючи на слизисту оболонку гортані, можуть викликати спазми голосових зв'язок.

У деяких випадках вплив одних забруднюючих речовин у комбінації з іншими призводять до більш серйозних розладів здоров'я, ніж вплив кожного з них окремо. Велику роль відіграє тривалість впливу. Статистичний аналіз дозволив досить надійно установити залежність між рівнем забруднення повітря і таких захворювань, як захворювання верхніх дихальних шляхів, серцева недостатність, бронхіти, астма, пневмонія, емфізема легень, різні алергійні захворювання, а також хвороби ока. Ознаки і наслідки дій забруднювачів повітря на організм людини виявляються переважно в погіршенні загального стану здоров'я: з'являються головні болі, нудота, відчуття слабкості, знижується або втрачається працездатність.

Якість питної води. Наявність високоякісної питної води в кількості, що задовольняє основні потреби людини, є однією з умов зміцнення здоров'я людей. Питна вода, що не відповідає нормативним вимогам несе загрозу виникнення серед населення інфекційних захворювань, злоякісних новоутворень, захворювань ендокринної та інших систем організму.

Слобожанське – селище з розвинутою комунальною та соціальною інфраструктурою. Існуюча на території селища Слобожанське централізована мережа водопостачання забезпечується централізованим КП «Дніпроводоканал» Дніпровської міської ради, і забезпечує житловий фонд на 80% і об'єкти соціальної сфери на 100%. Вона має значний термін експлуатації та потребує поступової заміни і проведення ремонтних робіт [3].

У с. Степове, де відсутнє централізоване водопостачання, для господарчо-питних потреб населення використовуються шахтні колодязі та індивідуальні свердловини, розташовані переважно на присадибних ділянках. У цілому для Слобожанської ОТГ характерний незадовільний стан питної води у населених пунктах громади, в яких відсутнє централізоване водопостачання [12].

Протягом 2019 року санітарно-гігієнічними лабораторіями ДУ «Дніпропетровський ОЛЦ МОЗ України» було досліджено 11504 проби питної води централізованого водопостачання, з яких 3292 проби не відповідали санітарно-гігієнічним вимогам (28,6%) та 2611 проб питної води доцентралізованого водопостачання, з яких 992 проби не відповідали санітарно-гігієнічним вимогам (37,9%). На території майже усіх населених пунктів Дніпропетровської області мають місце перевищення гранично-допустимих концентрацій за фізико-хімічними показниками як у централізованих мережах питної води, так і у доцентралізованих. Питна вода з джерел централізованого водопостачання не відповідала вимогам нормативної документації здебільшого за показниками кольоровості, каламутності, перманентної окиснюваності, хлороформу та заліза. У воді з доцентралізованих джерел мали місце перевищення нормативів за показниками каламутності, кольоровості, присмаку, загальної жорсткості, сухого залишку, вмісту сульфатів, хлоридів та заліза [1].

Також протягом 2019 року мікробіологічними лабораторіями ДУ «Дніпропетровський ОЛЦ МОЗ України» досліджено на бактеріологічні показники 11649 проб питної води центрального водопостачання, з яких 942 не відповідають нормативам, що становить 8,1%, та 3054 проби води доцентралізованого водопостачання, з яких 493 не відповідають нормативам, що становить 16,1% [1].

У цілому на території Дніпропетровської області протягом 2019 року надзвичайні ситуації у системах питного водопостачання, а саме спалахи інфекційних захворювань тощо, не реєструвалися [1].

Води у відкладах неогенової системи за хімічним складом гідрокарбонатно-сульфатно-натрієві та гідрокарбонатно-хлоридно-натрієві у паводковий період гідрокарбонатний іон поступається місцем сульфатному. Води характеризуються доброю якістю, сухий залишок складає 0,1-0,6 г/л, загальна жорсткість – 0,3-2,1 мг-екв. Протягом року склад вод практично не змінюється. Якість вод за всіма показниками відповідає вимогам ДСТУ 2874-82 «Вода питна», тобто вони придатні для господарсько-питного використання споживачами [6].

Води у відкладах харківської світи за хімічним складом хлоридно-натрієві та хлоридно-сульфатно-натрієві, в основному жорсткі та дуже жорсткі (3,6-11,9 мг-екв) з підвищеною мінералізацією. Сухий залишок змінюється від 0,5 до 4,2 г/л [6].

Води у відкладах київської світи, як і у харківській, характеризуються хлоридно-натрієвим та хлоридно-сульфатно-натрієвим складом. Мінералізація досягає 6,7 г/л, при мінімальному значенні 1,9 г/л, загальна жорсткість коливається в межах 3,6-18,7 мг-екв. Як і у вищезалігаючому водоносному горизонті, склад вод протягом року майже не змінюється. На глибині 4,5 м сухий залишок складає 0,2 г/л, на 38 м – 6,7 г/л. За вузлом 5 на глибині 4 м – 0,7 г/л на 44 м – 1,9 г/л. При цьому різко збільшується вміст іонів хлору та натрію, в меншому ступені – сульфатів [6].

Води тріщинуватої зони кристалічних порід докембрію характеризуються головним чином незадовільною якістю, оскільки на дуже невеликих площах мінералізація води змінюється від 0,9 до 4,2 г/дм³. В залежності від мінералізації змінюється і жорсткість води, що коливається в межах 5,0-26,6 моль/м³. У багатьох випадках спостерігається підвищений вміст заліза, марганцю, сульфатів. За хімічним складом води сульфатні хлоридно-кальцієво-натрієві, а також хлоридно-сульфатно-магнієво-натрієві [6].

Ймовірний майбутній розвиток, якщо схема планування території не буде впроваджена. До чинників, що впливають на стан здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, можна віднести: забезпечення сприятливих санітарно-гігієнічних умов території громади для проживання населення та забезпечення установами громадського обслуговування відповідно до державних будівельних норм.

Забезпечення санітарно-гігієнічних умов населеного пункту реалізується шляхом повного охоплення території об'єктами та мережами інженерної інфраструктури, зокрема централізованого водопостачання та водовідведення, дощової каналізації, санітарного очищення території, забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності виробничо-комунальних зон із населеною та ландшафтно-рекреаційною зонами, як на існуючих, так і на перспективних ділянках містобудівного освоєння. Реалізація цих завдань передбачає визначення комплексу інженерних заходів з досягнення якості постачання комунальних послуг. Зокрема, впливовим фактором для здоров'я жителів Слобожанської ОТГ є якість питної води, що наразі не є задовільною. Вирішення цього питання потребує першочергового охоплення населених пунктів громади системою централізованого водопостачання.

Якщо дана містобудівна документація не буде впроваджена, то і надалі буде спостерігатися неповний рівень забезпечення території системами інженерної інфраструктури та закладами громадського обслуговування. У такому випадку існуючі показники здоров'я населення більш ймовірно залишатимуться без змін.

5.3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень).

Містобудівна документація «Схема планування території Слобожанської ОТГ» розробляється з урахуванням природо-кліматичних умов, існуючого рельєфу території, особливостей прилеглої території та забудови, з дотриманням технологічних та санітарних розривів.

Проект передбачає зміну функціонального призначення частини територій перспективного містобудівного розвитку. Виникнення негативного впливу, що, як наслідок, спричинить погіршення стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я після реалізації проектних рішень не очікується.

Основні види планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на навколишнє середовище внаслідок реалізації проектних рішень Схеми, включають:

- водозабір підземних вод, що перевищує 300 м³/добу;
- будівництво автомобільної дороги першої категорії.

В результаті аналізу проектних рішень була здійснена оцінка ймовірного впливу Схеми на складові довкілля відповідно до контрольного переліку, наведеного нижче у таблиці (Табл. 5.3.1).

Таблиця 5.3.1.

Ймовірна оцінка впливу на довкілля

Чи може реалізація Схеми спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення ситуації
	так	помірний	ні	
Повітря				
Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел		●		+
Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел		●		+
Погіршення якості атмосферного повітря			●	
Поява джерел неприємних запахів			●	
Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			●	
Водні ресурси				
Збільшення обсягів скидів у поверхневі води		●		+
Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню			●	
Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очищення стічних вод			●	
Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту			●	
Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок			●	
Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод			●	
Зміни обсягів підземних вод		●		+
Забруднення підземних водоносних горизонтів			●	

Відходи

Збільшення кількості утворюваних ТПВ		•		+
Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки			•	
Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки			•	
Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами		•		+
Утворення або накопичення радіоактивних відходів			•	

Земельні ресурси

Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару		•		+
Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів			•	
Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель		•		+
Виникнення конфліктів між ухваленими рішеннями Схеми та цілями місцевих громад щодо використання земельних ресурсів			•	

Біорізноманіття та рекреаційні зони

Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)			•	
Зміни в кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві			•	
Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому		•		+
Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин			•	
Будь-який вплив на кількість і якість рекреаційних ресурсів		•		+
Будь-який вплив на об'єкти історико-культурної спадщини			•	
Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появи естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)			•	

Населення та інфраструктура

Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території		•		+
Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі			•	
Суттєвий вплив на транспортну систему, зміни в структурі транспортних потоків			•	
Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень			•	

Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги		•		+
Поява будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей			•	
<i>Інше</i>				
Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів		•		+
Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу			•	
Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії			•	
Суттєве порушення якості природного середовища			•	
Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва			•	
Поява можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому			•	
Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викликать значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний вплив на добробут людей			•	

В результаті проведеної оцінки впливу проекту на природне навколишнє середовище зроблено висновок, що проектна діяльність завдаватиме незначного впливу на довкілля. Найсуттєвішим є вплив від виробничих територій. Від територій житлової забудови передбачається помірний вплив на довкілля, в основному через експлуатацію автотранспорту. Компенсаційними заходами є організація зон рекреації з належним озелененням та озеленення санітарно-захисних зон підприємств.

При змінах функціонального призначення територій Слобожанської ОТГ відбуватимуться зміни в обсягах викидів та поглинанні парникових газів (ПГ).

Для оцінки щорічних викидів/поглинання ПГ від землекористування на підставі просторового аналізу побудовано матрицю проектного перетворення існуючого розподілу категорій землекористування в запланований, у якій розглядається розмір та характер впливу запланованих змін землекористування на викиди та поглинання ПГ (Табл. 5.3.2).

З огляду на нульові показники коефіцієнту таких категорій землекористування, як постійні води, поселення та інші землі, в матриці висвітлені ті категорії землекористування, що мають вплив на утворення/поглинання ПГ.

Таблиця 5.3.2.

Матриця впливу запланованого перетворення категорій землекористування

Категорія земель	Коефіцієнт, тон CO ₂ екв. на 1 га	Площа на 2020 рік	Викиди ПГ у 2020 році	Площа на 2040 рік	Викиди ПГ у 2040 році	Щорічна різниця викидів ПГ, тон CO ₂ екв.
Лісові площі ФО	-4,78	436,29	-2085,47	436,29	-2085,47	0,00

Оброблені землі CR	1,18	9024,4	10648,79	8643,6	10199,45	-449,34
Пасовища GR	-0,03	0,11	-0,003	4347,44	-130,42	-130,42
Разом			8563,32		7983,56	-579,76

Отже, реалізація Схеми планування території у напрямку землекористування дозволить зменшити обсяги викидів ПГ на 579,76 тон CO₂ екв.

Таким чином для покращення ситуації у сфері зміни клімату необхідно сприяти скороченню викидів парникових газів, застосуванню альтернативних джерел енергії, зокрема використанню у тваринницьких комплексах біогазових комплексів з утилізації органічних відходів з можливим подальшим перетворенням біогазу в електричну і теплову енергію, раціональному використанню природних ресурсів та реалізації інших заходів на шляху до сталого розвитку, про які йде мова у відповідних національних та місцевих програмах.

5.4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень).

В результаті аналізу існуючого стану навколишнього природного середовища, у тому числі здоров'я населення, було виявлено ряд екологічних проблем у Слобожанській громаді. Деякі з них мають комплексний вплив як на складові навколишнього середовища, так і на стан здоров'я населення. Серед важливих проблем можна виділити наступні:

Забруднення повітря відбувається за рахунок викидів від пересувних та стаціонарних джерел. Стаціонарні джерела включають промислові та сільськогосподарські підприємства. Також автомобільний транспорт виступає одним із найбільших чинників антропогенного забруднення повітря і підвищення рівня шуму. Територією Слобожанської ОТГ проходять автомобільні дороги територіального значення Т 0405 і Т 0404, та автошлях міжнародного значення М 04 (Е 50) з інтенсивним автотранспортним рухом. Наявність значної кількості доріг, а також залізничних ліній призводить до підвищеного впливу транспортних засобів на стан повітря. Хоча газопиловий струмінь автотранспорту викидається в повітря не високо над ґрунтом, проте відстань переносу викидних газів, в тому числі й аерозолів важких металів, сажі та інших речовин може досягати 100 м в напрямках дії пануючих вітрів. Максимальна концентрація хімічних елементів спостерігається на відстані 20-30 м від полотна доріг, де збільшується концентрація у верхньому шарі ґрунту натрію, магнію, алюмінію, міді, свинцю, кадмію та ін. Дані ризики є основними серед потенційних впливів на стан здоров'я населення.

Забруднення поверхневих вод обумовлене скидами неочищених стічних вод у водойми, що розташовані в межах ОТГ. Недостатнє забезпечення населення громади централізованою системою каналізування, а також зношеність існуючих мереж є основною негативною причиною антропогенного впливу водокористувачів на стан водних ресурсів. Існуюча ситуація зумовлює забруднення ґрунтів та водних об'єктів, що відображається на стані здоров'я населення. Крім того, відсутність встановлених водоохоронних зон та прибережних захисних смуг місцевих водних об'єктів призводить до додаткового антропогенного навантаження на них.

У сучасних умовах водокористування одним з основних джерел забруднення водних об'єктів є дифузні джерела забруднюючих речовин на водозбірній площі. Безпосередньо в межах населених пунктів джерелом забруднення водою є стік дощових вод, що формується на сельбищній території. В населених пунктах громади відсутні мережі дощової каналізації та очисні споруди. Талі і дощові стічні води території населеного пункту, промислових майданчиків, можуть контролюватись лише у випадках їх каналізування та очищення. Вплив дифузних джерел забруднення на екологічний стан водних об'єктів в багатьох випадках перевищує вплив точкових джерел та є надзвичайно складним, багатоаспектним та різноплановим. Цей вид забруднення призводить до замулювання русел, забруднення вод, порушення гідрологічного режиму та технічного стану річок.

Питна вода, що не відповідає нормативним вимогам, несе загрозу виникнення серед населення інфекційних захворювань, злоякісних новоутворень, захворювань ендокринної та інших систем організму.

Високий рівень освоєння земель для сільськогосподарського виробництва у громаді призводить до деградації ґрунтів. Основними видами техногенних навантажень є застосування мінеральних та органічних добрив, хімічних засобів захисту рослин, зрошення та осушення земель, що також зумовлює азотне та пестицидне забруднення підземних вод.

Питання неефективного поводження з твердими побутовими відходами, відсутність роздільного збору ТПВ та відсутність схем санітарного очищення населених пунктів громади спричиняє вплив на різні сфери довкілля. Загалом на територіях стихійних звалищ твердих побутових відходів найбільшого негативного впливу зазнає ґрунтовий покрив. Механічне порушення ґрунтового покриву зумовлене відведенням під звалища побутових відходів земель, які раніше використовувались у сільському чи лісовому господарствах; де попередньо не знімається родючий шар ґрунту. Фізичне порушення ґрунтів пов'язано з ущільненням верхнього горизонту, погіршенням їх водного, повітряного та теплового режимів. Хімічне порушення ґрунтів зумовлене забрудненням різними токсичними речовинами, зменшенням вмісту поживних речовин, зміною кислотності та хімічного складу ґрунтового покриву.

Внаслідок анаеробного розкладу відходів органічного походження утворюється біогаз, який викликає негативні ефекти: загазованість споруд і підземних комунікацій, що підвищує їх вибухопожежонебезпечність, а також може стати причиною отруєння людей і тварин; посилення парникового ефекту внаслідок емісії біогазу, що є причиною зміни клімату на планеті, виникнення пожеж. Під час горіння твердих побутових відходів вивільняються небезпечні, а часом і канцерогенні речовини, які викликають захворювання дихальних шляхів, онкологічні захворювання, знижують імунітет людини.

Інфільтраційні води (фільтрати), які утворюються в тілі сміттєзвалища, спричиняють негативний вплив на довкілля: інтенсивне розвантаження фільтратів в підніжжі звалищного тіла; підтоплення і забруднення ділянок місцевості, які прилягають до основи звалища; ураження ґрунтових вод та значне зниження якості природних джерел питної води в районі розташування сміттєзвалища, що негативно позначається на здоров'ї населення. Крім того, звалища сміття є середовищем для розмноження комах та гризунів, які є переносниками збудників різних інфекційних захворювань.

Зміна клімату є одним з найважливіших чинників змін природного характеру, що можуть вплинути на розвиток громади. До антропогенних джерел надходження вуглекислого газу у атмосферу належать: спалювання викопного палива; викиди забруднюючих речовин автотранспортом; вирубка лісів, використання деревини,

спалювання сільськогосподарських відходів; руйнування гумусу ґрунтів (особливо інтенсивно під «чорним паром»).

Санітарно-епідемічний стан території. Розміщення кладовищ у житловій зоні з порушенням санітарних норм також може призвести до негативних наслідків. Небезпека такого сусідства полягає у тому, що органічні рештки померлих можуть містити збудників смертельних хвороб. Вони можуть становити загрозу зараження, потрапляючи у ґрунтові та поверхневі води, оскільки гинуть не одразу. Крім того, збудників хвороб можуть розносити гризуни й мухи.

Таким чином, до ризиків впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, можна віднести: якість атмосферного повітря на ділянках впливу транспорту та стаціонарних джерел, забруднення водних ресурсів неочищеними каналізаційними та стічними водами підприємств, недостатній рівень забезпечення населення громади централізованою системою водопостачання, недостатнє забезпечення людей якісною питною водою, проблему управління ТПВ, проблеми з об'єктами, що впливають на санітарно-епідемічний стан території.

5.5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування.

Україна активно співпрацює з міжнародними організаціями у сфері охорони навколишнього природного середовища для вирішення актуальних питань сьогодення, а також з метою інтеграції держави до світового співтовариства для розв'язання глобальних екологічних проблем.

Міжнародні обов'язки Україна взяла на себе, підписавши міжнародні багатосторонні угоди, що стосуються збереження та збалансованого використання біорізноманіття, серед яких:

- Конвенція про біологічне різноманіття, яка була започаткована під час Всесвітньої конференції глав держав та міністрів довкілля у 1992 р. у м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) й ратифікована Верховною Радою України 29 листопада 1994 р.;
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м. Рамсар, Іран, 1971 р.);
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.);
- Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995 р.);
- Угоди про збереження кажанів в Європі (1991 р.)

На виконання Бернської конвенції в Європі створена мережа територій особливого природоохоронного значення – Смарагдова мережа, важливих для збереження біорізноманіття в країнах Європи і деяких країнах Африки. Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року. В листопаді 2016 року було затверджено першу версію Смарагдової мережі для України, яка потребує доопрацювання на основі наукових даних.

Стосовно дотримання міжнародних зобов'язань по іншим напрямкам співробітництва, таким як зміна клімату, охорона озонового шару, поводження з відходами та іншим, слід зазначити, що вони не мають прямого відношення до головних цілей та завдань проекту ДДП, що є містобудівною документацією регіонального рівня.

Метою розроблення схеми планування території є створення та підтримка сприятливого життєвого середовища. Дотримання вище перелічених зобов'язань може бути реалізоване в сфері науковотехнічних розробок, вибору технічно-конструкторських рішень при проектуванні певних об'єктів та споруд, видання певних нормативно-правових актів та державних стандартів в різних галузях господарської діяльності. Проте слід зазначити, що більшість заходів, визначених містобудівною документацією в частині розвитку систем комунальної інфраструктури, поводження з відходами, пропонують впровадження сучасних «дружніх» до оточуючого середовища технологій, що відповідає загальносвітовим принципам охорони довкілля та сприяє дотриманню міжнародних зобов'язань в даній сфері.

Схема планування території визначає, зокрема, основні принципи і напрямки організації охорони навколишнього природного середовища, захисту території від небезпечних природних і техногенних процесів:

- урахування та взаємоузгодження державних, громадських і приватних інтересів під час планування, забудови та іншого використання територій з дотриманням вимог містобудівного, санітарного, екологічного, природоохоронного, протипожежного та іншого законодавства;

- визначення територій, що мають особливу екологічну, рекреаційно-оздоровчу, наукову, естетичну, історико-культурну цінність, встановлення передбачених законодавством обмежень на їх планування, забудову та інше використання;

- розроблення містобудівних заходів щодо охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів; охорони та збереження нерухомих пам'яток культурної спадщини та пам'яток археології; захисту території та населення від небезпечних природних і техногенних процесів.

Виходячи з цього, при розробленні схеми планування території будуть враховані вимоги чинного законодавства в сфері охорони навколишнього середовища та здоров'я людей, зокрема:

- Закон України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки»;

- Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»;

- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»;

- Закон України «Про охорону атмосферного повітря»;

- Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»;

- Закон України «Про природно-заповідний фонд»;

- Закон України «Про питну воду та питне водопостачання»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 13.05.96 р. №502 «Про затвердження Порядку користування землями водного фонду»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 08.05.96 р. №486 «Про затвердження Порядку визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режиму ведення господарської діяльності в них»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.98 р. №2024 «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2001 р. №1655 «Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 16.05.2007 р. №733 «Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. №695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки»;
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 7.12.2016 р. № 932-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року»;
- Наказ Держкомлісгоспу України від 29.12.2008 р. №371 «Про затвердження показників регіональних нормативів оптимальної лісистості території України».

Крім того, у документі державного планування враховуватимуться регіональні та місцеві стратегії і програми. При проведенні аналізу контексту стратегічного планування виявлено основні цілі та завдання програм стосовно ключових екологічних проблем, виявлених у Слобожанській ОТГ. Нижче у таблиці (Табл. 5.5.1) представлена оцінка відповідності основних заходів документа державного планування щодо охорони навколишнього природного середовища, в тому числі здоров'я населення, завданням природоохоронної політики

Таблиця 5.5.1.

Відповідність завдань документа державного планування цілям природоохоронної політики

Основні виявлені проблеми, пов'язані із проектом документа державного планування	Регіональні та місцеві стратегії, програми, що мають відношення до виявлених проблем	Стратегічні цілі регіональних та місцевих стратегій, програм стосовно виявлених проблем	Завдання, викладені в документі державного планування	Ступінь формальної відповідності
Атмосферне повітря				
Забруднення атмосферного повітря викидами автотранспорту внаслідок проходження автодороги Е-50 через смт. Слобожанське	–	–	Встановлення шумозахисних екранів та озеленення вздовж доріг.	0
Незадовільний технічний стан доріг	Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства Слобожанської селищної територіальної громади на 2016-2020 роки.	Будівництво, реконструкція вулиць та доріг комунальної власності.	Поточний ремонт автодоріг місцевого значення.	+
Зміна клімату				
Територія ОТГ знаходиться у статусі емітента парникових газів	Концепція реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року	Скорочення антропогенних викидів.	Використання утворених ПГ на тваринницьких комплексах для отримання додаткового енергетичного ресурсу – біогазу.	++
		Збільшення обсягу поглинання парникових газів шляхом здійснення заходів у сфері лісового господарства та землекористування.	Збільшення площі таких категорій землекористування, що підвищують обсяг поглинання парникових газів.	++
Недостатній рівень розвитку «зеленої» енергетики	Концепція реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період	Підвищення частки енергії, виробленої з	Зведення геліостанції поблизу с. Степове.	++

	до 2030 року	відновлюваних джерел енергії.		
Водні ресурси				
Забруднення річки Кільчень «Епіцентром»	Стратегія розвитку Слобожанської селищної об'єднаної територіальної громади; План соціально-економічного розвитку Слобожанської селищної територіальної громади на 2018-2020 роки (у новій редакції)	Очистка стічних вод.	Очищення виробничих стоків, котрі не відповідають нормативним вимогам, на очисних спорудах підприємств.	++
Незадовільний рівень забезпечення громади системою водовідведення стічних вод	Стратегія розвитку Слобожанської селищної об'єднаної територіальної громади; План соціально-економічного розвитку Слобожанської селищної територіальної громади на 2018-2020 роки (у новій редакції)	Забезпечення громади системою очистки стічних фекальних вод.	Повне забезпечення централізованою системою каналізування усіх населених пунктів громади, включно з об'єктами соціальної сфери та промисловості. Будівництво каналізаційних очисних споруд для очищення стоків від с. Степове за межами населеного пункту.	++
	План соціально-економічного розвитку Слобожанської селищної територіальної громади на 2018-2020 роки (у новій редакції)	Будівництво і розробка водовідведення стічних вод.		
	Стратегія розвитку Слобожанської селищної об'єднаної територіальної громади. План соціально-економічного розвитку Слобожанської селищної територіальної громади на 2018-2020 роки (у новій редакції)	Забезпечення системою водовідведення с. Степове. Будівництво очисних споруд на полях фільтрації с. Степове.		
Відсутність дощової каналізації	План соціально-економічного розвитку Слобожанської селищної територіальної громади на 2018-2020 роки (у новій редакції)	Реконструкція зливної каналізації смт. Слобожанське.	Влаштування мережі дощової каналізації.	++

Відсутність встановлених меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг	Комплексна програма розвитку земельних відносин, містобудівної діяльності та охорони навколишнього природного середовища Слобожанської селищної територіальної громади на 2020-2025 роки	Встановити межі прибережних захисних смуг навколо водних об'єктів шляхом розробки відповідних проектів землеустрою або у складі схеми просторового планування території громади.	Надання пропозицій щодо розробки проектів землеустрою та винос в натуру (на місцевості) водоохоронних зон і прибережних захисних смуг.	++
Земельні ресурси				
Ерозія ґрунтів, високий рівень сільськогосподарського освоєння земель	-	-	Надання рекомендацій щодо раціонального і невиснажливого використання земельних ресурсів. Здійснення агролісомеліоративних заходів.	0
Лісові ресурси				
Недостатній рівень заліснення території громади	-	-	Створення лісових насаджень на територіях, непридатних для сільськогосподарського використання.	0
Біорізноманіття				
Втрати біологічного та ландшафтного різноманіття	Проект схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області	Розширення площі територій природоохоронного призначення, поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, а	Врахування пропозицій щодо розширення територій природоохоронного призначення. Надання пропозицій щодо організації та винесення	++

		також збереження ландшафтного і біологічного різноманіття.	меж природоохоронних об'єктів в натуру.	
Здоров'я населення				
Недостатній рівень забезпечення населення громади якісною питною водою	Стратегія розвитку Слобожанської селищної об'єднаної територіальної громади	Забезпечення питною водою громади, зокрема населення с. Степове.	Будівництво станцій водопідготовки.	++
	Комплексна програма розвитку земельних відносин, містобудівної діяльності та охорони навколишнього природного середовища Слобожанської селищної територіальної громади на 2020-2025 роки	-		
Недостатнє забезпечення населення громади централізованим водопостачанням	Стратегія розвитку Слобожанської селищної об'єднаної територіальної громади; План соціально-економічного розвитку Слобожанської селищної територіальної громади на 2018-2020 роки (у новій редакції)	Розробка перспективного проекту нової системи водозабезпечення громади; дослідження можливості та доцільності альтернативного водозабезпечення с. Степове.	Влаштування нових водозабірних артезіанських свердловин з дотриманням зон санітарної охорони першого, другого та третього поясів, будівництво водопровідних мереж та споруд.	++
	План соціально-економічного розвитку Слобожанської селищної територіальної громади на 2018-2020 роки (у новій редакції)	Будівництво водопроводу Д=100 мм по вул. 8 Марта та вул. Паркова смт. Слобожанське. Капітальний ремонт мережі водопостачання в межах вулиць Мічуріна, Комарова, Лесі Українки, Сонячна, Молодіжна, Шкільна, Українська в смт. Слобожанське.		

		Будівництво водопостачання вул. 50 років Перемоги та провулків Меліоративний, Будівельників, Світлий, Янтарний, Садовий, Короткий в смт. Слобожанське.		
Розташування житлової забудови у санітарно-захисній зоні кладовищ	-	-	Закриття кладовищ, які розміщені у житловій зоні з порушенням санітарних норм.	0
Недостатній рівень забезпечення рекреаційними зонами для відпочинку та дозвілля	План соціально-економічного розвитку Слобожанської селищної територіальної громади на 2018-2020 роки (у новій редакції)	Облаштування рекреаційної зони для відпочинку і дозвілля на березі озера (ж/м «Золоті ключі»).	Створення рекреаційних зон для короточасного і довготривалого відпочинку.	++
Поводження з відходами				
Виникнення стихійних сміттєзвалищ	План соціально-економічного розвитку Слобожанської селищної територіальної громади на 2018-2020 роки (у новій редакції)	Санітарна очистка, системне збирання та вивіз сміття з території громади, ліквідація стихійних звалищ.	Ліквідація стихійних сміттєзвалищ. Надання пропозицій щодо розробки схем санітарного очищення населених пунктів громади.	+
	Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства Слобожанської селищної територіальної громади на 2016-2020 роки	Ліквідація стихійних звалищ.		
	Комплексна програма розвитку земельних відносин, містобудівної діяльності та охорони навколишнього природного середовища Слобожанської	Ліквідувати стихійні сміттєзвалища.		

	селищної територіальної громади на 2020-2025 роки			
Відсутність якісної системи управління ТПВ	Стратегія розвитку Слобожанської селищної об'єднаної територіальної громади	Організація збирання та вивезення ТПВ, зокрема впровадження енергоефективних технологій сортування, переробки та утилізації сміття (аналіз доцільності будівництва заводу з утилізації, сортувальної лінії).	Надання рекомендацій щодо впровадження ефективного управління ТПВ на території громади. Впровадження роздільного збору відходів. Надання пропозицій щодо розробки схем санітарного очищення населених пунктів. Влаштування сміттесортувальної станції.	++
	Комплексна програма розвитку земельних відносин, містобудівної діяльності та охорони навколишнього природного середовища Слобожанської селищної територіальної громади на 2020-2025 роки	Забезпечити упорядкування місць зберігання побутових відходів.		
	Комплексна програма розвитку земельних відносин, містобудівної діяльності та охорони навколишнього природного середовища Слобожанської селищної територіальної громади на 2020-2025 роки	Організувати своєчасний вивіз побутового сміття з території населених пунктів громади.		
Слабкий розвиток роздільного збору ТПВ	Стратегія розвитку Слобожанської селищної об'єднаної територіальної громади	Створення пункту збору відсортованого сміття (підприємство), утилізації меблів, комп'ютерної та побутової техніки.	Активне впровадження роздільного збору ТПВ.	+
	Комплексна програма розвитку земельних відносин, містобудівної діяльності та охорони навколишнього природного	Придбати контейнери для роздільного збирання побутових відходів.		

	середовища Слобожанської селищної територіальної громади на 2020-2025 роки			
Відсутність схеми санітарного очищення громади/населених пунктів	План соціально-економічного розвитку Слобожанської селищної територіальної громади на 2018-2020 роки (у новій редакції)	Виготовлення схеми санітарної очистки території Слобожанської ОТГ.	Надання пропозицій щодо розробки схем санітарного очищення населених пунктів громади.	++
	Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства Слобожанської селищної територіальної громади на 2016-2020 роки	Виготовлення схеми санітарної очистки території Слобожанської селищної ради.		

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

«+++» – цілі Схеми планування території добре узгоджені з цілями природоохоронної політики.

«+» – цілі Схеми планування території та цілі природоохоронної політики принципово узгоджуються. Необхідно тісніше пов'язати цілі на рівні заходів.

«0» – цілі Схеми планування території та цілі природоохоронної політики нейтральні по відношенню одні до одних.

«-» – цілі Схеми планування території та цілі природоохоронної політики не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування на більш низькому рівні, в тому числі на рівні реалізації конкретної планованої діяльності, потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Схеми та природоохоронних цілей.

«--» – цілі Схеми планування території та цілі природоохоронної політики принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, сформовані на уточнення цієї цілі Схеми.

5.6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків.

Оцінка потенційних впливів на навколишнє середовище та людей встановила, що окрім вигод проект може мати ймовірний негативний вплив на довкілля у разі відсутності належного контролю за планованою діяльністю.

Проектом вирішується питання покращення санітарно-гігієнічних умов населення, впорядкування функціонального зонування, створення належного естетичного і природного середовища. Передбачено створення і облаштування рекреаційних територій для короткочасного і довготривалого відпочинку.

До короткострокових наслідків (1 рік) належатиме порушення рослинного покриву внаслідок будівельних робіт під час будівництва проектних об'єктів. Також на етапі будівництва виникає шумове забруднення, яке матиме короткостроковий та локальний характер.

Середньострокові наслідки (3-5) – за умови впровадження проектних рішень передбачається поступове зменшення негативного впливу на довкілля та здоров'я населення за рахунок упорядкування санітарно-захисних зон між джерелами забруднення та житловою забудовою, закриття кладовищ, реконструкції існуючих автомобільних доріг, що дозволить зменшити обсяги забруднюючих речовин.

Уточнення прогнозованих наслідків впливу можливе за умови отримання інформації щодо етапів, термінів та обсягів впровадження проектних заходів, а також виконання польових досліджень для уточнення впливу розглянутих факторів. У разі виявлення не передбачених цим Звітом наслідків та для їх запобігання, Замовник має дотримуватись п. 1 ст. 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Довгострокові наслідки (10-15 років) – негативні наслідки від проектних рішень щодо розвитку Слобожанської ОТГ відсутні. Негативний вплив може спричинити будівництво та експлуатація ділянки національної автодороги першої технічної категорії. Принципове вирішення цього питання належить органам влади вищого рівня. З боку соціально-економічних умов провадження планової діяльності передбачаються позитивні наслідки, а саме: покращення умов проживання населення, розвиток інфраструктури, створення нових робочих місць, що сприятиме зайнятості населення.

Серед основних впливів проекту схеми планування території на складові довкілля доцільно виділити наступні:

Атмосферне повітря – оптимізація схем дорожнього руху; створення санітарно-захисних зон навколо підприємств та їх озеленення; планування охоронних та захисних лісових насаджень; збільшення потоку рекреантів; розвиток промисловості.

Водні ресурси – розширення доступу населення до системи каналізації, будівництво очисних споруд; встановлення водоохоронних та прибережних захисних смуг, влаштування системи дощової каналізації та локальних очисних споруд у місцях випуску; виконання робіт по залісненню та залуженню прибережних смуг.

Земельні ресурси – містобудівне освоєння, пов'язане зі створенням зон рекреації та освоєння під житлову забудову, виробничі території передбачає зміну цільового призначення та скорочення площ земель сільськогосподарських угідь. Виконання повного комплексу заходів з інженерної підготовки території на ділянках містобудівного освоєння дозволить ліквідувати порушені території, стихійні смітники, ділянки заболочування, що в цілому матиме позитивний вплив на формування середовища та покращення санітарно-гігієнічних умов території.

Лісові ресурси – підвищення лісистості території громади до оптимальних показників.

Природно-заповідний фонд – розширення територій Кільченського ландшафтного заказника і регіонального ландшафтного парку «Самарські плавні», створення об'єкту природно-заповідного фонду «Чумацький шлях».

Відходи – покращення управління твердими побутовими відходами; забезпечення санітарного очищення усіх населених пунктів громади; впровадження роздільного збору ТПВ; будівництво сміттесортувальної станції; ліквідація стихійних сміттєзвалищ.

Здоров'я населення – створення рекреаційних територій; прийняття належних заходів щодо поліпшення водопостачання; покращення санітарно-епідеміологічних умов шляхом закриття кладовищ, які розташовані в межах житлової забудови.

До постійних наслідків слід віднести:

- викиди в атмосферу від автотранспорту;
- скид стічних вод у місцеві водойми після очищення на очисних спорудах;
- утворення відходів.

Ймовірні ризики та негативні наслідки. Реалізація проектних рішень щодо зміни функціонального використання виключного переліку територій для розміщення громадської та житлової забудови може супроводжуватись ризиками забруднення ґрунтових вод при не бажанні власників підключатися до централізованих мереж водовідведення.

У разі освоєння територій призначених для житлової та громадської забудови, а також рекреаційних зон в результаті будівництва об'єктів та супутньої інфраструктури відбудеться фізичне переміщення верхніх шарів ґрунту, їх ущільнення.

Освоєння частини ділянок потребує зміни їх функціонального використання, з вилученням зі складу земель сільськогосподарського призначення та своєчасного виконання заходів з інженерної підготовки та захисту території.

При реалізації рішень схеми планування території Слобожанської ОТГ виникають соціально-економічні ризики, які можуть бути викликані низкою причин та сценаріїв перебігу подій. Наприклад, зволікання з проведенням реконструкції та ремонтних робіт автодоріг може призвести до посиленого впливу транспортних засобів на якість атмосферного повітря за рахунок інтенсивних викидів забруднюючих речовин. Це, у свою чергу, може негативно відобразитися на зростанні рівня захворюваності населення. Сповільнення розвитку мережі об'єктів громадського обслуговування, у тому числі закладів медичної допомоги, ймовірно призведе до зниження якості та доступності послуг, сприятиме погіршенню умов життєдіяльності та рівня життя і здоров'я населення.

Достатньо високими залишаються ризики несвоєчасного та непослідовного виконання проектних рішень щодо інженерної інфраструктури ОТГ, пов'язаних з великими інвестиціями. Через недостатню спроможність населення сплачувати запропоновані комунальні послуги, існує висока ймовірність того, що домогосподарства відмовляться підключатися до нових мереж водопостачання та водовідведення, таким чином відмовляючись отримувати допомогу від централізованого управління послугами.

Така ситуація може сприяти неконтрольованим скидам стічних вод, використанню води з водних джерел (свердловин), які не відповідають санітарним вимогам, і в підсумку може призвести до посилення забруднення навколишнього середовища села та до погіршення здоров'я населення (особливо це стосується вразливих груп – дітей, людей похилого віку, соціально незахищених).

В перспективі очікується розвиток економічної діяльності (виробничі зони), збільшення потоку рекреантів, що прямо пропорційно впливатиме на зростання рівня автомобілізації. Тому, без реалізації заходів з розвитку вулично-дорожньої мережі населених пунктів з унормованим розподіленням транспортних потоків, зміни тенденцій захворюваності хворобами органів дихання є малоімовірними.

Позитивні наслідки. Запропоновані рекомендації та передбачені заходи мають потенціал для позитивного впливу на якість повітря, зокрема будівництво шумозахисних екранів вздовж доріг з підвищеним транспортним навантаженням з метою захисту об'єктів громадського призначення та житлової зони від акустичного впливу, а також озеленення придорожніх територій.

Ці заходи (за умови їх реалізації) призведуть до зменшення впливу шуму та забруднення повітря від транспортних засобів на сельбищну зону. Впровадження сучасних конструктивно-технологічних рішень для централізованих та децентралізованих систем

опалення, дозволить забезпечити регулювання викидів від систем теплопостачання. Планування охоронних та захисних лісових насаджень, а також створення санітарно-захисних зон навколо підприємств та їх озеленення сприятиме покращенню стану атмосферного басейну.

При реалізації рішень стосовно повного охоплення населених пунктів мережами водопостачання та господарсько-побутової, дощової каналізації очікується позитивний вплив на гідрогеологічне середовище. Дане рішення дозволить розширити доступ підприємств різної галузевої спрямованості до системи каналізації, що в майбутньому також призведе до покращення здоров'я населення.

Одночасно вдосконалення системи водопостачання дозволить розширити доступ населення до джерел якісної води, що в майбутньому призведе до покращення стану здоров'я. Дане питання потребує пріоритетної уваги та першочергової реалізації з метою своєчасного забезпечення водопостачанням фонду житлово-громадської забудови, передбаченого до будівництва, оскільки забезпечення якісною питною водою є одним із головних питань в забезпеченні санітарно-гігієнічних умов проживання та охорони здоров'я населення. Також розширення рекреаційних зон позитивно вплине на загальні умови життя та сприятиме зменшенню ризиків для здоров'я населення громади. Проектом передбачається покращення санітарно-епідеміологічних умов шляхом закриття кладовищ, які розташовані в межах житлової забудови.

Внаслідок перспективного будівництва мереж дощової каналізації з локальними очисними спорудами, очікується зменшення потрапляння забруднюючих речовин у поверхневі водойми із загальним поверхневим стоком, що формується на території сільбищної зони.

Встановлення водоохоронних та прибережних захисних смуг вздовж річок та навколо водойм забезпечить створення сприятливого режиму водних об'єктів, попередження їх забруднення.

На ділянках містобудівного освоєння, які, частково, є землями сільськогосподарського призначення, здійснюватиметься ліквідація стихійних сміттєзвалищ, ділянок заболочування шляхом виконання заходів з інженерної підготовки та захисту території.

Окрім цього, відповідно до проекту відбудеться вдосконалення житлової інфраструктури згідно з вимогами, здійснюватиметься забезпечення населення об'єктами громадського призначення; також планується створення рекреаційних зон для підвищення якості відпочинку та дозвілля, що матиме позитивний вплив на здоров'я населення.

Пропозиції щодо поводження з твердими побутовими відходами, розвитку мережі розташування об'єктів поводження з відходами сприятимуть зменшенню шкідливого впливу ТПВ на довкілля. Впровадження схем санітарного очищення ОТГ дозволить здійснювати своєчасний, у повному обсязі збір відходів та запобігти поширенню стихійних сміттєзвалищ. Вилучення ресурсоцінних компонентів твердих побутових відходів за рахунок роздільного збору ТПВ та будівництва сміттесортувальної станції надасть можливість знизити обсяги відходів та сприяти більш раціональному використанню ресурсів.

Проектні рішення також передбачають охорону територій та об'єктів природно-заповідного фонду, лісових масивів, що знаходяться в межах ОТГ.

Запропоновані заходи мають потенціал для позитивного впливу на якість біорізноманіття, а саме: створення нового об'єкту природно-заповідного фонду «Чумацький шлях» та розширення територій Кільченського ландшафтного заказника і регіонального ландшафтного парку «Самарські плавні», розробка документації з землеустрою щодо організації та встановлення меж в природі (на місцевості) територій та об'єктів природно-заповідного фонду, розробка проектів землеустрою та винос в природу (на місцевості) водоохоронних зон і прибережних захисних смуг, що дозволить максимально зберегти існуючі природні комплекси та забезпечить їх цільове використання.

Також підвищення лісистості території громади до оптимальних показників дозволить покращити стан атмосферного повітря, якість вод та стан сільськогосподарських угідь, збільшить екологічну та біологічну ємкість території (чисельність і склад живих організмів); створення рекреаційних зон та облаштування водних об'єктів з організацією місць відпочинку покращить стан ландшафтів та умови проживання населення.

Фактори потенційного кумулятивного впливу. Аналіз статистичних, економічних та картографічних даних не виявив об'єктів господарської діяльності, які б разом з планованою діяльністю могли б чинити кумулятивний негативний вплив на довкілля.

5.7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування.

Комплекс екологоорієнтованих засобів щодо захисту навколишнього середовища охоплює заходи, спрямовані на охорону і раціональне використання природних ресурсів, і заходи, які забезпечують нормативні санітарно-гігієнічні параметри середовища міських і сільських поселень. Соціально необхідні охоронні заходи поділяються на організаційні, економічні та містобудівні.

Містобудівні заходи забезпечують охорону природного середовища за рахунок раціонального функціонального зонування території, створення санітарно-захисних зон, визначення територій природо-заповідного фонду, забезпечення екологічного балансу природно-ландшафтних та урбанізованих територій.

Основні принципи екологічного захисту навколишнього середовища такі:

- збереження та раціональне використання цінних природних ресурсів;
- дотримання нормативів гранично допустимих рівнів екологічного навантаження на природне середовище та санітарних нормативів в місцях забудови;
- виділення природно-заповідних, ландшафтних, курортно-рекреаційних, історико-культурних зон з відповідним режимом їх охорони;
- встановлення санітарно-захисних зон для охорони водойм, джерел водопостачання і мінеральних вод.

Охорона атмосферного повітря

Під забрудненням атмосферного повітря розуміють збільшення концентрації фізичних, хімічних та біологічних компонентів понад рівень, що виводить природні системи зі стану рівноваги. Однією з особливостей атмосфери є її здатність до самоочищення. Самоочищення атмосферного повітря відбувається внаслідок сухого та мокрого випадання домішок, абсорбції їх землею поверхнею, поглинання рослинами, переробка бактеріями, мікроорганізмами та іншими шляхами. Садіння дерев та кущів сприяє очищенню повітря від пилу, оксидів вуглецю, діоксидів сірки та інших речовин. Найкращі поглинальні властивості стосовно діоксиду сірки має тополя, липа, ясен. Одне доросле дерево липи може акумулювати протягом доби десятки кілограмів діоксиду сірки, перетворюючи його в нешкідливу речовину. Велику роль в очищенні атмосферного повітря належить ґрунтовим бактеріям та мікроорганізмам. При температурі 15-35°C мікроорганізми переробляють на 1м² до 81 тони на добу оксидів та діоксидів вуглецю. Однак можливості природи щодо самоочищення мають обмеження. Тому для очищення викидів від шкідливих речовин потрібно сформуванню систему заходів, направлену на поліпшення ситуації.

Особливо актуальними є заходи щодо захисту атмосферного повітря, які необхідно передбачати відповідно до Закону України та санітарних правил з охорони атмосферного повітря населених місць. Промислові та сільськогосподарські об'єкти, які є джерелами забруднення атмосферного повітря, треба розміщувати в спеціально виділених для цього зонах з підвітряного боку відносно житлово-громадської забудови. Для об'єктів, які є джерелом забруднення атмосферного повітря, повинні бути організовані санітарно-захисні зони, що встановлюються згідно з санітарною класифікацією підприємств і виробництв,

складських споруд відповідно до Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів: I клас – 1000 м, II клас – 500 м, III клас – 300 м, IV клас – 100 м, V клас – 50 м.

На проектний період передбачається створення нових об'єктів промисловості, а саме виробничих підприємств V класу небезпеки. Дані щодо проектних промислових підприємств наведено нижче у таблиці (Табл. 5.7.1).

Таблиця 5.7.1.

**Характеристика проектних промислових підприємств
на території Слобожанської ОТГ**

Тип підприємства	Населений пункт	Класифікація підприємств	Розмір санітарно-захисної зони
Підприємство з переробки медової продукції	с. Степове	V клас	50 м
Пункт з переробки фруктів та ягід	с. Степове	V клас	50 м
Підприємство по переробці сільськогосподарської продукції	с. Степове	V клас	50 м
Міні-пекарня	с. Степове	V клас	50 м
Підприємство V класу шкідливості	смт. Слобожанське	V клас	50 м

Санітарно-захисну зону слід встановлювати від джерел шкідливості до межі житлової забудови, ділянок громадських установ, будинків і споруд, в тому числі дитячих, навчальних, лікувально-профілактичних установ, закладів соціального забезпечення, спортивних споруд та ін., а також територій парків, садів, скверів та інших об'єктів зеленого будівництва загального користування, ділянок оздоровчих та фізкультурно-спортивних установ, місць відпочинку, садівницьких товариств та інших, прирівняних до них об'єктів.

Розміри санітарно-захисних зон для промислових підприємств та інших об'єктів, що є джерелами виробничих шкідливостей, слід встановлювати відповідно до діючих санітарних норм, а також даних лабораторних досліджень щодо аналогічних діючих підприємств та об'єктів. Основою для встановлення санітарно-захисних зон є санітарна класифікація підприємств, виробництв і об'єктів, що наведена в Державних санітарних правилах планування та забудови населених пунктів №173 від 19.06.1996 року.

Територія санітарно-захисної зони не повинна використовуватися як резервна ділянка для розвитку підприємства. У межах санітарно-захисної зони дозволяється розміщення споруд аналогічного виробництва з нижчим класом шкідливого впливу, адміністративно-господарських, науково-проектних та інших закладів (крім спортивних, дитячих, лікувально-оздоровчих закладів, парків і пляжів).

Територія санітарно-захисної зони має бути розпланованою та упорядкованою. Мінімальна площа озеленення санітарно-захисної зони в залежності від ширини зони повинна складати до 300 м – 60%, від 300 до 1000 м – 50%. З боку сельбищної території необхідно передбачати смугу дерево-чагарникових насаджень шириною не менше 50 м, а при ширині зони до 100 м – не менше 20 м.

Для об'єктів, від яких СЗЗ не витримується, можливе зменшення їх розмірів. Для цього необхідно провести розрахунки та лабораторні дослідження для району розташування підприємств або іншого виробничого об'єкту, які встановлять, що на межі житлової забудови та прирівняних до неї об'єктів концентрація шкідливих речовин у атмосферному повітрі, рівні шуму, вібрації, ультразвуку, електромагнітних та іонізуючих випромінювань, статичної електрики не перевищують гігієнічні нормативи.

У тих випадках, коли розрахунками не підтверджується зменшення санітарно-захисної зони або не можлива її організація в конкретних умовах, необхідно приймати рішення про зміну технології виробництва, що передбачає зниження викидів шкідливих речовин в атмосферу, його перепрофілювання або закриття.

У разі організації нових, не вивчених в санітарно-гігієнічному відношенні виробництв та технологічних процесів, а також будівництві (реконструкції) підприємств I та II класів небезпеки, розміри санітарно-захисних зон слід встановлювати у кожному конкретному випадку з урахуванням даних про ступінь впливу на навколишнє середовище аналогічних об'єктів та відповідних розрахунків.

Розміри санітарно-захисних зон для нових видів виробництв, підприємств та інших виробничих об'єктів з новими технологіями, а також зміни цих зон затверджуються при належному обґрунтуванні Головним державним санітарним лікарем України.

Додатковими джерелами неорганізованих викидів є транспортні автомобільні потоки. Для зменшення забруднення атмосферного повітря пересувними джерелами необхідно проведення комплексу заходів, що включає регулювання двигунів, більш масовий перехід на газоподібне паливо, виключення реалізації та використання етилованого бензину, обов'язковість використання нейтралізаторів токсичних вихлопів.

Зменшити негативний вплив від автотранспорту на атмосферне повітря населених пунктів можна, якщо використовувати об'їзні автодороги та впроваджувати «зелені хвилі» на вулицях міста, де для регулювання руху автотранспорту і пішоходів використовуються світлофори.

На території Слобожанської ОТГ проходять газопроводи високого тиску, для яких встановлено охоронні зони. На земельних ділянках, розташованих у межах охоронних зон газопроводів, забороняється:

- споруджувати житлові, громадські та дачні будинки;
- розміщувати автозаправні та газозаправні станції і склади пально-мастильних матеріалів;
- будувати гаражі та автостоянки, садові та дачно-садові споруди, автомобільні дороги I-V категорії та залізниці;
- влаштовувати звалища, виливати розчини кислот, солей та лугів, що спричиняють корозію;
- розміщувати спортивні майданчики, стадіони, ринки, зупинки громадського транспорту, організувати заходи, пов'язані з масовим скупченням людей;
- будувати огорожі для відокремлення приватних земельних ділянок, лісових масивів, садів, виноградників тощо;
- зберігати сіно і солому, розбивати польові стани і табори для худоби, розміщувати пересувні та стаціонарні пасіки;
- розбирати і руйнувати водопропускні, берегоукріплювальні, земляні та інші споруди, що захищають об'єкти магістрального трубопровідного транспорту від руйнування, а прилеглу територію і навколишню місцевість – від аварійного розливання продукту, який транспортується магістральним трубопроводом;
- будівельні, ремонтні, земляні, геологорозвідувальні, бурові, підривні гірничі, землечерпальні та поглиблювальні роботи на земельних ділянках, розташованих у межах охоронних зон, у місцях, де магістральні трубопроводи проходять через ріки, водойми та болота, торфорозробка та організація кар'єрів для добування корисних копалин проводяться лише за письмовою згодою підприємств магістрального трубопровідного транспорту та відповідних органів державного нагляду і контролю.

Для зменшення викидів парникових газів необхідне виконання заходів щодо пом'якшення впливу на зміну клімату, які розподіляються на дві головні групи: засоби політичного регулювання та технологічні заходи. Технологічна перебудова економіки та підвищення ефективності використання всіх видів ресурсів, насамперед палива та енергії, в народному господарстві України передбачається за рахунок:

- впровадження прогресивних енерго- та ресурсозберігаючих технологій в усіх сферах діяльності;
- зниження матеріалоемності кінцевої продукції та, як наслідок, її енергоемності в результаті впровадження передових технічних рішень та використання високоякісних перспективних матеріалів, питома витрата яких на одиницю готової продукції значно нижче існуючого рівня.

В рамках цього напрямку найбільш значними є такі енергозберігаючі заходи:

- заходи енергозбереження: оптимізація структури генеруючих потужностей енергосистеми, впровадження сучасних джерел та систем освітлення, засобів силової електроніки, сучасних технологій спалювання низькосортного палива, вдосконалення систем теплопостачання, збільшення ступеня утилізації вторинних енергетичних ресурсів;
- зміна структури паливно-енергетичного балансу: збільшення частки поновлюваних, вторинних та нетрадиційних енергетичних ресурсів, введення до паливно-енергетичного балансу України вуглеводневих палив, заміщення вугілля та моторних палив природним газом, використання метану вугільних родовищ та біогазу забезпечить зниження викидів парникових газів при зберіганні загального рівня енергоспоживання;
- зниження втрат на всіх стадіях виробництва, транспортування та розподілу паливоенергетичних ресурсів.

В Україні розроблено та прийнято Національний план заходів з реалізації положень Кіотського протоколу до рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату. Основною метою заходів є зниження викидів парникових газів у процесі діяльності підприємствами, організаціями та установами, впровадження проектів з виробництва електроенергії з альтернативних (відновлювальних) джерел енергії.

В рамках реалізації розвитку енергетичної галузі, вирішення завдань підвищення ефективності використання наявних джерел енергії, оптимізації паливно-енергетичного балансу, застосування заходів з енергозбереження, підвищення екологічної безпеки та з метою сприяння використанню відновлювальних джерел енергії та зменшення споживання природного газу на території Слобожанської ОТГ передбачається будівництво сонячної електростанції поблизу с. Степове.

Запропоновані проектні рішення дозволять значно покращити стан атмосферного повітря в регіоні, виключити перевищення гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин у повітрі населених пунктів.

Охорона поверхневих і підземних вод

Забруднення водойм не тільки збільшує ступінь санітарно-гігієнічної та епідеміологічної загрози, але й зменшує об'єм води, придатної для використання в промислових, сільськогосподарських та комунально-побутових цілях.

Важливим напрямом в охороні поверхневих водойм повинно стати:

- розробка проектів та винос в натуру прибережно-захисних і водоохоронних зон та їх облаштування;
- проведення подальшого благоустрою водоохоронних зон та прибережних смуг водних об'єктів;
- дотримання водного та земельного законодавства при використанні земель водного фонду, а саме прибережно-захисних смуг водойм та водотоків;
- своєчасне проведення розчищення русел річок від заростання і замулення, здійснення санітарного очищення.

Для створення сприятливого режиму водних об'єктів, попередження їх забруднення, засмічення і вичерпання, знищення навколводних рослин і тварин, а також зменшення коливань стоку вздовж річок, навколо озер та інших водойм встановлюються водоохоронні зони та виділяються ділянки під прибережні захисні смуги.

Водоохоронна зона є природоохоронною територією господарської діяльності, що регулюється.

На території водоохоронних зон забороняється:

- використання стійких та сильнодіючих пестицидів;
- влаштування кладовищ, скотомогильників, звалищ, полів фільтрації;
- скидання неочищених стічних вод, використовуючи рельєф місцевості (балки, пониззя, кар'єри тощо), а також у потічки.

Зовнішні межі водоохоронних зон визначаються за спеціально розробленими проектами. Прибережні захисні смуги є природоохоронною територією з режимом господарської діяльності. Прибережні захисні смуги встановлюються на земельних ділянках всіх категорій земель, крім земель транспорту.

У прибережних захисних смугах забороняється:

- розорювання земель (крім підготовки ґрунту для залуження і залісення), а також садівництво та городництво;
- зберігання та застосування пестицидів і добрив;
- влаштування літніх таборів для худоби;
- будівництво будь-яких споруд (крім гідротехнічних навігаційного призначення, гідрометричних та лінійних), у тому числі баз відпочинку, дач, гаражів та стоянок автомобілів;
- миття та обслуговування транспортних засобів і техніки;
- влаштування звалищ сміття, гноєсховищ, накопичувачів рідких і твердих відходів виробництва, кладовищ, скотомогильників, полів фільтрації тощо.

Згідно статті 88 Водного кодексу України прибережні захисні смуги встановлюються по берегах річок та навколо водойм уздовж урізу води (у меженний період) шириною:

- для малих річок, струмків і потічків, а також ставків площею менше 3 гектарів – 25 м;
- для середніх річок, водосховищ на них та ставків більше 3 гектарів – 50 м;
- для великих річок, водосховищ на них та озер – 100 м.

Якщо крутизна схилів перевищує три градуси, мінімальна ширина прибережної захисної смуги подвоюється. У межах існуючих населених пунктів прибережна захисна смуга встановлюється з урахуванням містобудівної документації.

З метою охорони водності малих річок забороняється:

- змінювати рельєф басейну річки;
- руйнувати русла пересихаючих річок, струмки та водотоки;
- випрямляти русла річок та поглиблювати їх дно нижче природного рівня або перекривати їх без улаштування водостоків, перепусків чи акведуків;
- зменшувати природний рослинний покрив і лісистість басейну річки;
- розорювати заплавні землі та застосовувати на них засоби хімізації;
- проводити осушувальні меліоративні роботи на заболочених ділянках та урочищах у верхів'ях річок;
- надавати земельні ділянки у заплавах річок під будь-яке будівництво (крім гідротехнічних, гідрометричних та лінійних споруд), а також для садівництва та городництва;
- здійснювати інші роботи, що можуть негативно впливати чи впливають на водність річки і якість води в ній.

Об'єкти, що знаходяться у прибережній захисній смузі, можуть експлуатуватись, якщо при цьому не порушується її режим. Не придатні для експлуатації споруди, а також ті, що не відповідають встановленим режимам господарювання, підлягають винесенню з прибережних захисних смуг.

З метою охорони водних об'єктів у районах забору води для централізованого водопостачання населення, лікувальних і оздоровчих потреб встановлюються зони санітарної охорони, які поділяються на пояси особливого режиму.

I пояс (суворого режиму) включає територію розміщення водозабору, майданчика водопровідних споруд і водопідвідного каналу;

II і III пояси (обмежень і спостережень) включають територію, що призначається для охорони джерел водопостачання від забруднення.

У межах зони санітарної охорони джерел питної води та об'єктів централізованого питного водопостачання господарська та інша діяльність обмежується.

Забороняється розміщення, будівництво, введення в дію, експлуатація та реконструкція підприємств, споруд та інших об'єктів, на яких не забезпечено в повному обсязі дотримання всіх вимог і виконання заходів, передбачених у проектах зон санітарної охорони, проектах на будівництво та реконструкцію, інших проектах.

У межах першого поясу зони санітарної охорони забороняється:

- скидання будь-яких стічних вод, а також купання, прання білизни, вилов риби, випасання, водопій худоби та інші види водокористування, що впливають на якість води;
- перебування сторонніх осіб, розміщення житлових і громадських будівель, організація причалів плаваючих засобів, застосування пестицидів, органічних і мінеральних добрив, прокладення трубопроводів, видобування гравію чи піску, проведення днопоглиблювальних та інших будівельно-монтажних робіт, безпосередньо не пов'язаних з експлуатацією, реконструкцією чи розширенням водопровідних споруд і мереж;
- заготівля деревини в порядку рубок лісу головного користування.

У межах другого поясу зони санітарної охорони забороняється:

- розміщення складів пально-мастильних матеріалів, пестицидів та мінеральних добрив, накопичувачів промислових стічних вод, нафтопроводів та продуктопроводів, шламосховищ та інших об'єктів підвищеної небезпеки, що створюють небезпеку хімічного забруднення вод;

- використання хімічних речовин без дозволу державної санітарно-епідеміологічної служби;

- розміщення кладовищ, скотомогильників, полів асенізації та фільтрації, зрошувальних систем, споруд підземної фільтрації, гноєсховищ, силосних траншей, тваринницьких і птаховницьких підприємств та інших сільськогосподарських об'єктів, що створюють загрозу мікробного забруднення води, а також розміщення полігонів твердих відходів, біологічних та мулових ставків;

- зберігання і застосування пестицидів та мінеральних добрив;

- розорювання земель (крім ділянок для залуження і залісення), а також заняття садівництвом та городництвом;

- осушення та використання перезволожених і заболочених земель у заплавах річок;

- заготівля деревини в порядку рубок лісу головного користування;

- видобування з водного об'єкта піску та проведення інших днопоглиблювальних робіт, не пов'язаних з будівництвом та експлуатацією водопровідних споруд;

- влаштування літніх таборів для худоби та випасання її ближче ніж за 300 метрів від берега водного об'єкта;

- закачування відпрацьованих (зворотних) вод у підземні горизонти, підземне складування твердих відходів та розробка надр землі;

- забруднення територій сміттям, гноєм, відходами промислового виробництва та іншими відходами.

У межах третього поясу зони санітарної охорони забороняється:

- закачування відпрацьованих (зворотних) вод у підземні горизонти з метою їх захоронення, підземне складування твердих відходів і розробка надр, що можуть призвести до забруднення водоносного горизонту;

- розміщення складів пально-мастильних матеріалів, а також складів пестицидів і мінеральних добрив, накопичувачів промислових стічних вод, нафтопроводів та продуктопроводів, що створюють небезпеку хімічного забруднення підземних вод;

- відведення у водні об'єкти стічних вод, що не відповідають санітарним правилам і нормам.

В принципі розробка пропозицій щодо охорони вод може бути заснована на двох альтернативах: спуск в природні очищених стоків або повне припинення спуску стоків у водойми у зв'язку з переведенням підприємств на оборотне водопостачання. У першому випадку стан водного басейну району буде залежати від ступеня очищення промислових і

побутових стоків, повноводності водотоку - приймача очищених стоків, від об'єму стоків і характеру їх забруднень.

Повне переведення підприємств на оборотне водопостачання - справа досить віддаленого майбутнього, оскільки вимагає величезної кількості енергії і в ряді випадків значної зміни технології. Тим не менш, в умовах прогресуючої урбанізації саме цей варіант забезпечує найбільше збереження водної складової природного середовища (при оборотному водопостачанні забір води з джерела зменшується в 20-25 разів).

Водокористувачі зобов'язані здійснювати спеціальне водокористування лише за наявності дозволу.

Не допускаються до скидання у водні об'єкти наступні стічні води:

- що містять шкідливі речовини, для яких не встановлено ГДК і для яких відсутні методи аналітичного контролю;
- які після очищення можна використовувати в оборотних та в повторних системах водопостачання підприємств або для зрошення в сільському господарстві;
- неочищені та недостатньо очищені виробничі, господарсько-побутові стічні води та стоки із заводських територій;
- які містять збудників інфекційних захворювань, а також стічні води, що містять радіонукліди, сміття, неочищені стоки, стоки з нафтопродуктами.

Виробничі стоки, котрі не відповідають вимогам, повинні бути попередньо очищені на очисних спорудах підприємств.

Для кожної забруднюючої речовини за допомогою розрахунків встановлюються ГДС у водоймища, дотримання яких повинне забезпечувати якість води в контрольних пунктах.

Підприємства, установи і організації, діяльність яких може негативно впливати на стан підземних вод, особливо ті, які експлуатують накопичувачі промислових, побутових і сільськогосподарських стоків чи відходів, повинні здійснювати заходи щодо попередження забруднення підземних вод, а також обладнувати локальні мережі спостережувальних свердловин для контролю за якісним станом цих вод.

Основними заходами щодо охорони підземних вод є:

- профілактичні (контроль і спостереження за якістю підземних вод, надійний в санітарному відношенні пристрій водозаборів підземних вод і т. п.);
- локальні (обмежуючі просування забруднень по водоносному пласту від вогнища забруднення);
- відновні (ліквідація забруднення водоносного горизонту і відновлення природної якості підземних вод).

Очисні споруди стічних вод слід розміщувати з підвітряного боку по відношенню до житлових територій і нижче населених місць за течією річок. Вони повинні відділятися від житлової забудови санітарно-захисними зонами.

У сільському господарстві, що є основним споживачем води, слід запровадити сурову економію води, раціональне її використання. Так, зміна суцільного поверхневого поливу на зрошувальних землях дощуванням або крапельним поливом дозволяє отримувати ті ж врожаї при витратах води у 5-7 разів менших. Зменшення кількості пестицидів, фосфатів, нітратів у водоймах можна досягти частково заміною хімізації сільського господарства біологічними методами боротьби зі шкідниками й хворобами рослин, чітким дотриманням сівозмін, введенням більш продуктивних і стійких до хвороб і шкідників сортів рослин.

Здійснення намічених проектом заходів по раціональному використанню і охороні вод від забруднень дозволить довести кількість води в річках і озерах до нормальних показників, досягти більш ефективного та економічного використання водних ресурсів.

Охорона ґрунтового покриття і відновлення порушених земель

Завданням охорони земель є забезпечення збереження та відновлення земельних ресурсів, екологічної цінності природних і набутих якостей землі.

Впровадження заходів з охорони земель передбачається здійснити шляхом:

- визначення та зменшення площ земель, зайнятих відкритими розробками та кар'єрами, які відпрацьовані та передача вивільнених площ для інших видів використання;
- впровадження науково-обґрунтованих сівозмін, елементів біологізації землеробства, прогресивних технологій збереження та відтворення родючості ґрунтів і ведення землеробства;
- запобігання деградаційним процесам ґрунтового покриву на найбільш ерозійно небезпечних територіях, зокрема на землях сільськогосподарського призначення, консервація деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель;
- створення та відновлення полезахисних лісових смуг, захисних лісових насаджень на землях сільськогосподарського призначення;
- розроблення Схем землеустрою і техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель з метою визначення перспективи щодо використання та охорони земель та для підготовки обґрунтованих пропозицій у галузі земельних відносин;
- проведення робіт із встановлення меж водоохоронних зон та прибережних смуг з метою охорони поверхневих вод від забруднення і засмічення та збереження їх водності;
- виготовлення правовстановлюючих документів на право користування земельними ділянками державними установами з метою упорядкування землеволодінь та запобігання незаконних вилучень даних територій, зміни їх цільового призначення.

Для корінного поліпшення кислих та солонцюватих і засолених ґрунтів застосовують хімічну меліорацію, яка поліпшує хімічну реакцію та водно-фізичні властивості ґрунту. З цією метою вносять кальцієвмісні матеріали: вапно на кислих ґрунтах, а на лужних – гіпс або фосфогіпс, що створює сприятливі умови для ефективного внесення добрив.

Одним із першочергових заходів поліпшення деградованих земель є зниження рівня вод та відвід їх шляхом спорудження дренажної мережі; створення контурно-меліоративної системи території; збільшення лісистості до оптимальних розмірів; здійснення агротехнічних протиерозійних заходів із запобігання замулюванню водних джерел продуктами ерозії; створення та упорядкування водоохоронних зон і прибережних захисних смуг; залуження і створення лісових насаджень у прибережних захисних смугах, схилах, балках та ярах; упорядкування водовідведення на сільськогосподарських угіддях. Цей процес довготривалий і потребує великих фінансових затрат.

Загалом розвиток земельних відносин базується на основі комплексу взаємопов'язаних та хронологічно узгоджених заходів, спрямованих на реалізацію державної політики щодо вирішення проблем регулювання та управління земельними ресурсами. На даному етапі передбачається:

1. Проведення рекультивациі порушених земель.
2. Консервація деградованих та малопродуктивних земель шляхом залуження та заліснення.
3. Розроблення Схем землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель.
4. Проведення робіт із встановлення меж водоохоронних зон та прибережних смуг.
5. Проведення робіт з інвентаризації земель.
6. Розроблення проектів землеустрою щодо забезпечення еколого-економічного обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь.
7. Виготовлення правовстановлюючих документів на право користування земельними ділянками бюджетними установами.

Першочерговими інженерними заходами щодо покращення стану прибережних земель та захисту території від прояву та активізації процесу підтоплення є: регулювання рівня поверхневих вод водойм та водотоків; розчищення від заростання та замулення; вирубування чагарників; благоустрій прибережних територій (в межах санітарно-захисних смуг). Також важливим є передбачити проведення поточних та планових ремонтних робіт гідротехнічних споруд. Берегоукріплення водойм та водотоків у межах громади представлене у вигляді благоустрою прибережних територій, що включає влаштування укосів берегів та їхнього озеленення. На прибережних ділянках передбачається

влаштування зелених насаджень спеціального призначення. У цілому благоустрій водних об'єктів приведе до покращення санітарно-гігієнічного стану прибережних територій.

З метою покращення природного стану територій з проявом ерозії необхідно застосовувати протиерозійні заходи. Ці заходи включають: регулювання стоку дощових і сніготалих вод (влаштування водоутримувальних споруд, водонапрямних споруд, водоскидних споруд); регулювання поздовжніх ухилів тальвегів ярів; агролісомеліорацію; повне або часткове засипання ярів ґрунтом.

Важливим етапом є виконання агролісомеліоративних заходів, до яких входять: вітрозахисні, снігозатримувальні і водопоглинальні лісонасадження на відкритих територіях, що прилягають до схилів; декоративно-захисні посадки дерев і чагарників; берегозахисні деревно-чагарникові насадження по берегах рік та навколо водойм; посів багаторічних трав або обдернування.

Щодо підготовки територій з ярами та балками, то до першочергових заходів належать: часткове або повне засипання ярів; влаштування водовідвідних лотків; агролісомеліомеліорація.

До першочергових заходів при освоєнні заболочених територій входять наступні: відведення дощових і сніготалих вод; улаштування ґрунтових подушок з подальшим ущільненням; часткова або повна заміна заболочених та заторфованих ґрунтів; агролісомеліорація; влаштування дренажів (осушення територій).

До комплексу заходів з рекультивациі територій, порушених гірничими роботами, входять: вертикальне планування території; повне або часткове засипання ґрунтом несанкціоновано зритих територій; агролісомеліорація.

Рекультивациа земель. Одним із важливих напрямків з охорони природи є рекультивациа земель.

Рекультивациі підлягають землі, які зазнали змін у структурі рельєфу, екологічному стані ґрунтів і материнських порід та в гідрологічному режимі внаслідок проведення гірничодобувних, геологорозвідувальних, будівельних та інших робіт.

Приведення цих земельних ділянок в придатний для використання стан і повернення їх в сільськогосподарське виробництво є одним з основних заходів відновлення та охорони земельних ресурсів.

Передбачається зменшення площ зайнятих відпрацьованими розробками та кар'єрами шляхом рекультивациі.

Консервациа земель. Консервациі підлягають деградовані, малопродуктивні та техногенно забруднені землі, господарське використання яких є екологічно небезпечним та економічно неефективним, на яких неможливо одержати екологічно чисту продукцію та на яких відсутні умови, безпечні для здоров'я, проживання і відпочинку населення.

Консервациа земель, згідно статті 172 Земельного кодексу України, здійснюється шляхом припинення їх господарського використання на визначений термін шляхом залуження або заліснення.

Розроблення Схем землеустрою та техніко-економічного обґрунтування використання і охорони земель. Згідно вимог Земельного кодексу України, законів України «Про землеустрій» та «Про охорону земель» Схеми землеустрою є основними планувальними і передпроектними документами, що регламентують головні питання використання та охорони земель на регіональному рівні. Вони не менш, ніж на 10-15 років визначають формування раціональної системи землеволодінь і землекористувань, удосконалення співвідношення і розміщення категорій земель та угідь, систему заходів по збереженню і поліпшенню природних ландшафтів, агроєкосистем, територій з особливими природоохоронними, рекреаційними і заповідними режимами, відновленню і підвищенню родючості ґрунтів, рекультивациі порушених земель і консервуванню малопродуктивних угідь, захисту земель від ерозії, підтоплення, висушення, зсувів, вторинного засолення і заболочення, ущільнення, забруднення промисловими відходами і хімічними речовинами та інших видів деградації.

На підставі закладених у Схемах землеустрою планувальних і передпроектних рішень розроблятиметься уся місцева планувальна документація, проекти та робочі проекти із землеустрою та охорони земель, лісовпорядкування, формування екологічної мережі, будівництва тощо.

Це дасть можливість подолати безсистемність та неефективність у підходах до охорони земель, зміни їх цільового призначення і забудови та консолідувати відповідні зусилля органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, органів земельних ресурсів, екології, сільського, лісового, водного господарства, інспектуючих і контролюючих органів та інших зацікавлених сторін.

Проведення робіт із встановлення меж водоохоронних зон та прибережних смуг. Вздовж річок та узбережжя моря і лиманів, навколо озер, з метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності у межах водоохоронних зон виділяються земельні ділянки під прибережні смуги.

Багатьма науковцями визнається, що головною проблемою ХХІ століття буде проблема чистої прісної води. Успішний розвиток нашої країни неможливий, якщо не буде докладено усіх можливих зусиль для захисту водних об'єктів.

Проте, на цей час прибережні захисні смуги та водоохоронні зони у Слобожанській ОТГ не винесені в натуру, а інформація щодо затвердження існуючих проектів відсутня, що не дозволяє належним чином реалізувати обмеження щодо використання цих земель, які передбачені діючим законодавством, та здійснювати ефективний контроль за їх додержанням.

Проектною документацією із землеустрою мають бути визначені місце розташування і розміри земельних ділянок, землекористувачі, власники земельних ділянок, а також встановлюється режим використання та охорони територій водоохоронних зон та прибережних смуг.

Таким чином, стовідсоткове встановлення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг на території Слобожанської ОТГ дасть можливість зберегти їх від засмічення та забруднення, а також визначить суворий режим господарської діяльності на цих територіях.

Інвентаризація земель. Одним із важливих заходів земельної реформи та перетворення земель на потужний ресурс соціально-економічного розвитку є здобуття достовірних та повних відомостей щодо площі, складу та якісних характеристик земель, про землекористувачів та землевласників (юридичних та фактичних), врегулювання суміжних меж. Достовірні дані про площі, межі, склад угідь та конфігурацію земельних ділянок надають можливість прогнозувати використання земель, передбачати надходження, обґрунтовано нараховувати земельний податок, сприяти здійсненню раціональної політики у сфері формування ринку землі.

Важливо знати які земельні ділянки не використовуються, або використовуються нерационально, не за цільовим призначенням, всупереч вимогам земельного та природоохоронного законодавства. Засобом набуття таких знань служить інвентаризація.

Проведення інвентаризації земель є необхідною умовою створення інформаційної бази для ведення державного земельного кадастру, ефективного регулювання земельних відносин, раціонального використання і охорони земельних ресурсів, оподаткування, наповнення бюджетів всіх рівнів від продажу прав оренди на земельні ділянки, оформлення правостановлюючих документів на землю державними і комунальними підприємствами і установами.

Ці роботи можуть фінансуватися за рахунок державного і місцевого бюджетів, а також коштів інших джерел.

Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь. Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь, розробляються з метою організації сільськогосподарського виробництва і впорядкування сільськогосподарських угідь у межах землеволодінь та землекористувань для ефективного ведення

сільськогосподарського виробництва, раціонального використання та охорони земель, створення сприятливого екологічного середовища і покращення природних ландшафтів.

Проекти землеустрою визначають:

- розміщення виробничих будівель і споруд;
- організацію землеволодіння та землекористування з виділенням сівозмін, виходячи з екологічних та економічних умов, формування інженерної та соціальної інфраструктури;
- визначення типів і видів сівозмін з урахуванням спеціалізації сільськогосподарського виробництва;

- складання схем чергування сільськогосподарських культур у сівозміні;
- проектування полів сівозміни;
- розробку плану переходу до прийнятої сівозміни;
- перенесення в природу (на місцевість) запроектованих полів сівозмін.

Здійснення передбачених заходів дасть змогу досягти:

- підвищити родючість ґрунтів, запровадити екологічно безпечні системи землеробства;
- припинити ґрунтово-деградаційні процеси, зокрема ерозію, дегуміфікацію;
- здійснити консервацію деградованих, малопродуктивних і техногенно забруднених земель;

- зменшити площі територій, зайнятих відпрацьованими розробками та кар'єрами;
- підвищити ефективність використання та охорони земельних ресурсів;
- створити інформаційну базу для ведення державного земельного кадастру;
- збільшити надходження від платежів за землю в бюджети всіх рівнів;
- оформити правовстановлюючі документи на землю бюджетними установами;
- створити та упорядкувати водоохоронні зони і прибережні захисні смуги водних об'єктів з метою охорони поверхневих вод від забруднення і засмічення та збереження їх водності;

- підвищити ефективність та екологічну безпеку використання суспільством земельних ресурсів;

- підвищити рівень родючості ґрунтів шляхом впровадження науково обґрунтованих сівозмін, ґрунтозахисних технологій;
- забезпечити сприятливі умови для планового і сталого розвитку всіх територій регіону та ефективного господарювання на землі.

Таким чином, в екологічній сфері буде забезпечено: раціональне використання та охорона земель, збагачення довкілля природними ландшафтами, забезпечення техногенно-екологічної безпеки життєдіяльності людини шляхом обґрунтування екологічно допустимих рівнів та режимів використання земель.

Поліпшення санітарно-епідеміологічних умов

У комплекс заходів щодо поліпшення санітарно-гігієнічних і епідеміологічних умов крім пропозицій по інженерній підготовці території, меліорації, озелененню, очищенню водоймищ, знезараженню ґрунту і так далі повинні входити і спеціальні заходи:

- вибір найбільш здорових ділянок місцевості для розміщення житлової забудови, шкіл, дитячих садів, ясел, медичних і рекреаційних установ;

- розміщення промислових виробництв по можливості відповідно до особливостей тих або інших геохімічних провінцій, підбір виробництв, що виділяють переважно ті речовини, які заповнюють недолік або нейтралізують надлишок тих або інших мікроелементів;

- у разі наявності природно-осередкових захворювань поблизу населених місць, зон масового відпочинку і тому подібне – проведення спеціальних заходів щодо оздоровлення території (боротьба з кровосалними комахами, знищення місць скупчення мишоподібних гризунів, попередження відпочиваючих і місцевих жителів про найбільш небезпечні сезони зараження природно-осередковими інфекціями, розчищення лісових завалів, поліпшення стежкової мережі і т. д.);

- в цілях боротьби з кишковими інфекціями – устаткування на туристських привалах, в лісопарках вдосконалених туалетів, споруд питних фонтанчиків з водопровідною або артезіанською водою; запобігання бактеріальному забрудненню водоймищ і особливо водопровідній мережі;

- використання територій кладовищ і звалищ після їх закриття під парки, сквери, не раніше чим через 15-20 років при піщаних, супіщаних і суглинних ґрунтах і через 25-30 років при глинистих ґрунтах.

Більшість кладовищ, що розташовані на території Слобожанської ОТГ, знаходяться в межах населених пунктів. Санітарно-захисна зона від території діючих кладовищ до житлових і громадських будівель повинна бути не меншою 300 м. Для кладовищ, що оточені житловою забудовою та СЗЗ яких не відповідає санітарним вимогам, проектним рішенням передбачено їх закриття із заборною підхоронень. Санітарно-захисна зона закритих кладовищ (по закінченню кладовищного періоду) до житлових, громадських будівель, установ і зон відпочинку та об'єктів, які прирівняні до них, може бути зменшена у сільських поселеннях до 100 м. Нові ділянки під кладовища виділяються проектом із дотриманням нормативної СЗЗ 300 м.

З метою профілактики злякисних новоутворень, створення умов для продовження життя онкологічних хворих та поліпшення його якості передбачаються наступні заходи:

- створення екологічно безпечних умов праці на підприємствах;
- здійснення заходів щодо запобігання забрудненню навколишнього природного середовища канцерогенними речовинами;
- впровадження моніторингу забруднення навколишнього природного середовища канцерогенними речовинами обласною санітарно-епідеміологічною службою;
- проведення моніторингу рівня захворюваності населення на злякисні новоутворення залежно від рівня забруднення навколишнього природного середовища канцерогенними речовинами;
- створення системи санаторно-курортної реабілітації хворих на злякисні новоутворення.

Охорона рослинності і формування системи зелених насаджень

Система зелених насаджень включає наступні функціональні елементи:

- експлуатаційні ліси (ліси II і III груп в зонах лісозаготівель, побічного користування лісом і т. п.);
- охоронні ліси і групи (рекреаційного призначення, охоронних зон водозаборів, пам'ятників культурної спадщини і т. д.);
- захисні ліси (полезахисні, водорегулюючі, державні лісові смуги, насадження на пасовищах, уздовж залізних і автомобільних доріг, лісу навколо населених місць і т. д.);
- спеціальні ліси (санітарно-захисні зони промислових підприємств, агропромислових комплексів, лісорозсадники і ін.)

Землі лісогосподарського призначення займають площу 276,5 га або 1,7% території Слобожанської ОТГ. Враховуючи Наказ Держкомлісгоспу України (№371 від 29.12.2008 року) оптимальна лісистість Дніпропетровської області повинна складати 8%. Таким чином, для досягнення оптимальної лісистості в громаді необхідно створити нові насадження на площі 1,06 тисячі гектарів.

Важливим аспектом у підвищенні лісистості території є створення системи захисних лісових насаджень (полезахисних, протиерозійних, водоохоронних тощо), які б надали змогу забезпечити ефективний захист, насамперед, сільськогосподарських угідь, і стати важливою складовою у формуванні стійких лісоаграрних ландшафтів. Такі ландшафти, у свою чергу, повинні забезпечити формування національної екологічної мережі та бути її надійними елементами.

Захисні насадження на сільськогосподарських землях суттєво змінюють процеси ґрунтоутворення, екологічну та біологічну ємкість території (чисельність і склад живих організмів), оберігають атмосферу від забруднення пилом, шкідливими газоподібними

продуктами і від радіації, збагачують навколишнє середовище киснем, покращують якість вод та санітарний стан сільськогосподарських угідь, особливо при нинішньому широкому застосуванні добрив, пестицидів і інших хімічних засобів.

Збереження цінних, рідкісних і зникаючих видів рослин повинне забезпечуватися комплексом заходів правового і біологічного характеру:

- раціональним використанням флори і боротьбою з браконьєрством;
- заборонаю збору і псування рідкісних і зникаючих видів рослин;
- створенням заповідників, а також колекцій і резерватів в мережі ботанічних садів, дендраріїв.

Пожежна небезпека збільшується в місцях масового відпочинку населення, на лісосіках, уздовж трас залізниць і так далі. В боротьбі з лісовими пожежами важлива профілактика, що передбачає організацію постійного нагляду за лісами, роз'яснювальну роботу серед населення (особливо в суху пору року), вміст лісів в зразковому санітарному стані, створення необхідних протипожежних розривів та інше.

Формування системи територій, що особливо охороняються

До територій, що потребують особливого ставлення, відносять землі історико-культурного призначення та природно-заповідного фонду.

Для забезпечення природної спадщини на території громади пропонується система планувальних заходів, що має на меті сприяти просторовій гармонізації взаємовідносин між людською діяльністю і природою та включає наступні заходи:

- просторову поляризацію урбанізованих територій, що уможливорює ослаблення антропогенного пресу на природні ландшафти;
- формування територіально-безперервної мережі територій, що підлягають особливій охороні і забезпечують оптимізацію відтворення природного середовища;
- формування у складі урбанізованих територій осередків природних ландшафтів, що за своєю територіальною структурою достатні для забезпечення здорових природних умов життєдіяльності;
- забезпечення безпечного перетину (екологічних мостів) мереж урбанізованих і природних територій.

З метою досягнення цих цілей пропонується:

- формування мережі територій природно-заповідного фонду, що охоплює значну частину території громади з переважанням у структурі природно-заповідного фонду територій вищої категорії заповідності – природних заповідників, ландшафтних парків, що мають бути центрами збереження біологічного різноманіття;
- забезпечення територіальної безперервності національної екологічної мережі в межах Слобожанської ОТГ;
- прийняття системних заходів щодо забезпечення відтворення природного середовища у межах особливого режиму використання;
- сприяння відтворенню природного середовища на землях, що вибувають з аграрного використання в залежності від місця їх розташування в системі національної екомережі.

В плані реалізації рішень щодо подальшого розвитку природно-заповідного фонду важливе значення має винесення меж об'єктів ПЗФ в натуру, що і передбачається за необхідне даним проектом.

На землях природоохоронного призначення забороняється будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико-культурних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням.

Території та об'єкти природно-заповідного фонду з додержанням вимог, встановлених Законом України «Про природно-заповідний фонд України» та іншими актами законодавства України, можуть використовуватися:

- у природоохоронних цілях;
- у науково-дослідних цілях;

- в оздоровчих та інших рекреаційних цілях;
- в освітньо-виховних цілях;
- для потреб моніторингу навколишнього природного середовища.

Розміри охоронних зон визначаються відповідно до їх цільового призначення на основі спеціальних обстежень ландшафтів та господарської діяльності на прилеглих територіях. В охоронних зонах цих об'єктів не допускається будівництво промислових та інших об'єктів, розвиток господарської діяльності, яка може призвести до негативного впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду.

Всі елементи системи природних територій, що особливо охороняються, об'єктів живої і неживої природи, слід об'єднувати коридорами, що озеленюють (відкритими просторами, поле- і вітрозахисними посадками і так далі), забезпечуючи формування природного каркаса громади, що володіє найбільшою екологічною стійкістю (умовами лісовідновлення, різноманітністю біогеоценозів, забезпеченням міграції тварин і ін.)

Всі території, що охороняються, повинні мати охоронні або буферні зони, в яких встановлюється певний режим землекористування.

Для реалізації державної політики у сфері функціонування об'єктів природно-заповідного фонду необхідне забезпечення своєчасного виконання Указу Президента України від 23.05.2005 року №838/2005 «Про заходи щодо дальшого розвитку природно-заповідної справи в Україні», зокрема, що стосується установа в натурі меж територій та об'єктів ПЗФ. Вирішення цього питання можливе лише за наявності відповідного фінансування цих робіт.

Відповідно до *Земельного кодексу України* до *земель історико-культурного призначення* належать землі, на яких розташовані:

- історико-культурні заповідники, музеї-заповідники, меморіальні парки, меморіальні (цивільні та військові) кладовища, могили, історичні або меморіальні садиби, будинки, споруди і пам'ятні місця, пов'язані з історичними подіями;
- городища, кургани, давні поховання, пам'ятні скульптури та мегаліти, наскальні зображення, поля давніх битв, залишки фортець, військових таборів, поселень і стоянок, ділянки історичного культурного шару укріплень, виробництв, каналів, шляхів;
- архітектурні ансамблі і комплекси, історичні центри, квартали, площі, залишки стародавнього планування і забудови міст та інших населених пунктів, споруди цивільної, промислової, військової, культової архітектури, народного зодчества, садово-паркові комплекси, фонові забудова.

Землі історико-культурного призначення можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності. Порядок використання земель історико-культурного призначення визначається законом.

З метою захисту традиційного характеру середовища окремих пам'яток, їх комплексів (ансамблів), історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій навколо них мають встановлюватися зони охорони пам'яток: охоронні зони, зони регулювання забудови, зони охоронюваного ландшафту, зони охорони археологічного культурного шару.

Межі та режими використання зон охорони пам'яток визначаються відповідною науково-проектною документацією, розробленою спеціалізованою організацією із залученням сертифікованого спеціаліста та затверджуються відповідним органом охорони культурної спадщини. Склад охоронного зонування визначається у залежності від характеру розміщення пам'ятки у навколишньому середовищі у кожному конкретному випадку. Охоронна зона є обов'язковою складовою територією пам'ятки.

У разі відсутності розроблених та затверджених в установленому порядку зон охорони окремих пам'яток культурної спадщини (архітектури та містобудування), найменшим віддаленням меж охоронної зони від пам'ятки слід вважати 50 метрів (ДБН Б.2.2-12:2019, п. 13.1.4).

У зонах охорони запроваджують відповідний режим, що має сприяти збереженню як самих пам'яток, так і їх містобудівного та композиційного значення. Режимом зон охорони

регламентують основні архітектурні риси, масштаб, висоту та розміри у плані об'єктів нової забудови й існуючої, що підлягає реконструкції; характер благоустрою; розпланувальні, будівельні, інженерні, земельні й інші роботи; використання будівель, споруд і територій.

У зонах охорони пам'яток регламентують архітектурну та містобудівну діяльність із метою збереження та регенерації традиційного характеру середовища пам'яток, а також їх органічного включення у сучасне архітектурне середовище, максимального використання композиційних і пейзажно-видових якостей пам'яток. Перетворення у зонах охорони пам'яток здійснюють лише за проектами, погодженими відповідними органами охорони культурної спадщини.

Режим використання території охоронної зони спрямований на забезпечення збереження історичного середовища пам'яток і можливість відтворення його втрачених цінних елементів. Режим визначає первісна функція пам'яток (оборонна, культова, житлова, громадська, промислова, інженерна тощо), їх архітектурне вирішення, сучасне використання, а також особливості середовища пам'яток, їх взаємодія з ним.

В охоронній зоні зберігають і виявляють історично цінні розпланування, забудову, впорядження та ландшафт і відтворюють їх кращі втрачені елементи й якості, усувають дисгармонійні будівлі та споруди й елементи впорядження, створюють сприятливі умови для огляду пам'ятки й її оточення. В охоронній зоні забезпечують необхідні для збереження пам'яток гідрогеологічні умови, чистоту повітря та водоймищ, захист від динамічних впливів, зсувів, пожежну безпеку тощо.

В охоронній зоні за погодженням із відповідним органом охорони культурної спадщини та відповідним органом з питань містобудування й архітектури можуть виконуватись:

- роботи, пов'язані зі збереженням, реабілітацією та відтворенням будинків і споруд, розпланування та впорядження, що формують історичне середовище пам'ятки;

- улаштування доріг і доріжок, в окремих випадках невеликих автостоянок, зовнішнього освітлення, озеленення та впорядження, розміщення реклами, встановлення інформаційних стендів і вітрин, які стосуються пам'ятки, та забезпечення інших форм благоустрою, викликаних умовами сучасного використання, але такими, що не порушують традиційного характеру середовища пам'ятки та природного ландшафту, що підпорядкований пам'ятці;

- земляні роботи, якщо вони не порушують середовища пам'ятки та наявних археологічних об'єктів;

- заміна підприємств, майстерень, складів, які виводять з зони, та будівель, які зносять, будинками та спорудами чи зеленими насадженнями, що не заважають візуальному сприйняттю та збереженню пам'ятки та не порушують її оточення;

- вибірккові реконструкція та збільшення розмірів окремих будівель, які не порушують традиційного характеру середовища у відповідності з розробленими та погодженими історико-містобудівними обґрунтуваннями;

- нове будівництво можливе лише у виключних випадках і тільки за проектами, розробленими на основі історико-містобудівних обґрунтувань і погодженими з відповідними державними органами охорони культурної спадщини.

В охоронній зоні забороняють будівництво, земляні роботи та впорядження, що порушують засади збереження пам'ятки та традиційного характеру її середовища.

Режим зони регулювання забудови визначає ступінь допустимих перетворень (мінімальні, обмежені, активні) на території зони. У зоні регулювання забудови зберігають пов'язані з пам'ятками цінну історичну забудову та розпланування, характерні містобудівні утворення та виразні елементи ландшафту, закріплюють і відтворюють значимість пам'ятки в архітектурно-просторовій композиції й історичному середовищі населеного місця; забезпечують сприятливі умови її огляду.

Нове будівництво та реконструкція у зоні регулювання забудови регламентують за розташуванням, функціональним призначенням, висотою, прийомами забудови, масштабом, масштабністю членувань, матеріалом, кольором.

Для забезпечення огляду пам'яток та їх комплексів і збереження особливостей їх видового розкриття у панорамах і перспективах необхідно:

- зберігати оглядові точки, найсприятливіші для візуального сприйняття пам'ятки;
- не закривати пам'ятку новобудовами та насадженнями зі сприятливих боків огляду та не допускати зведення нових будинків і споруд, які негативно впливають на композиційну значимість пам'ятки.

У залежності від історичної цінності розпланування та забудови навколо пам'яток, від цінності самих пам'яток та їх значення у середовищі перетворення у зоні мають такі відмінності: на територіях, що прилягають до охоронних зон пам'яток, а також на ділянках з історично цінними спорудами та розплануванням нове будівництво та реконструкцію підпорядковують основним закономірностям історичної забудови населеного місця з додержанням відповідності архітектури нових будинків і споруд пам'яткам, а також з урахуванням масштабних, стилєвих, колористичних та інших особливостей традиційного середовища; на всій іншій території зони, відносно віддаленій від пам'яток і з відносно менш цінними розплануванням і забудовою, а також за межами історичних утворень регулюють переважно розпланування, висоту та масштаб нової забудови.

Регламентация забудови визначається вимогами збереження загальної композиційної єдності населеного місця, композиційної ролі пам'яток у його пейзажі.

У зоні регулювання забудови не дозволяється розміщувати промислові підприємства, транспортні, складські й інші споруди, що створюють значні вантажні потоки, забруднюють повітряний і водний басейни, вогне- та вибухонебезпечні об'єкти, а також об'єкти, що є дисгармонійними до середовища, яке охороняється.

У зоні регулювання забудови не дозволяється будівництво транспортних розв'язок, естакад, мостів та інших інженерних споруд, що порушують традиційний характер середовища пам'ятки. Якщо такі споруди мають бути зведені, застосовують технічні прийоми та конструкції, що не дисонують з пам'яткою й історичною частиною поселення.

Будівництво, реконструкція, земляні й інші роботи у зоні регулювання забудови можуть здійснюватися лише за проектами, погодженими відповідними органами охорони культурної спадщини та відповідними органами з питань містобудування й архітектури.

Режим зони охоронюваного ландшафту, яка виконує консерваційну роль, має забезпечувати охорону природного та переважно природного оточення пам'ятки. Він передбачає збереження та відтворення цінних природних і пейзажних якостей пов'язаного з пам'яткою ландшафту, ліквідацію чи візуальну нейтралізацію будівель, споруд і насаджень, що спотворюють цей ландшафт.

Заходи щодо збереження ландшафту повинні забезпечувати охорону особливостей рельєфу, водоймищ, рослинності та відтворення їх історичного вигляду, збереження візуальних зв'язків пам'ятки з природним і переважно природним оточенням, що має історичну цінність, захист берегових, лугових територій від зсувів і розмиву, укріплення схилів, ярів, їх озеленення; проведення інших природоохоронних заходів.

На території зони охоронюваного ландшафту можлива господарська діяльність, якщо вона не порушує характеру ландшафту та не потребує зведення капітальних будівель і споруд. Відповідно до режиму на окремих ділянках зони дозволяються сіножаті, випасання худоби, польові, городні й інші сільськогосподарські роботи. Відкриті галявини та простори лук можуть використовуватись для епізодичних масових свят і гулянь без будівництва споруд, а також як лугопарки та гідропарки з відповідними технічними заходами та впорядкуванням, що не впливають негативно на ландшафт і не змінюють його характер. У місцях традиційної забудови можливе зведення окремих нових будівель і реконструкція існуючих, які не порушують цінних природних, історичних і пейзажних якостей ландшафту, що охороняється. В обґрунтованих відповідним чином випадках на візуально ізольованих ділянках можливе спорудження невеликих капітальних будівель житлового та громадського призначення. Всі земляні роботи у зоні виконують з урахуванням вимог охорони наявних у ній археологічних об'єктів або можливості виявлення таких об'єктів.

Усі роботи у зоні охоронюваного ландшафту здійснюються лише після розроблення історико-містобудівних обґрунтувань і за проектами, погодженими з органами охорони культурної спадщини та відповідними органами з питань містобудування й архітектури.

Будівельні, меліоративні, шляхові й інші роботи, що можуть призвести до руйнування, знищення чи пошкодження об'єктів культурної спадщини, проводяться тільки після повного дослідження цих об'єктів за рахунок коштів замовників зазначених робіт.

Виходячи з умов збереження фізичного стану нерухомих об'єктів у відповідності до п. 13.1.11 ДБН Б.2.2-12:2019 слід передбачати певні відстані від пам'яток культурної спадщини до транспортних та інженерних комунікацій:

- до проїзних частин магістральних доріг та магістральних вулиць безперервного руху, ліній метрополітену неглибокого закладання в умовах складного рельєфу – 100 м, на плоскому рельєфі – 50 м;

- до мереж водопроводу, каналізації, газопостачання, тепlopостачання (крім розвідних) – 15 м;

- до інших підземних інженерних мереж – 5 м.

Археологічні пам'ятки та предмети підлягають державному обліку незалежно від підпорядкування та форми власності. Державний облік археологічної спадщини здійснюється центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини і включає її виявлення, фіксацію, визначення наукової та культурної цінності, картографування і паспортизацію, складання списку і зводу археологічних пам'яток, облік та інвентаризацію археологічних колекцій незалежно від відомчої належності і форми власності. Порядок ведення державного обліку археологічної спадщини визначає Кабінет Міністрів України.

З метою забезпечення охорони пам'яток Законом України «Про охорону культурної спадщини» визначені основні вимоги щодо їх збереження:

- пам'ятки, їхні частини, пов'язане з ними рухоме та нерухоме майно забороняється зносити, змінювати, замінювати, переміщувати (переносити) на інші місця; переміщення (перенесення) пам'ятки на інше місце допускається як виняток у випадках, коли неможливо зберегти пам'ятку на місці, за умови проведення комплексу наукових досліджень з вивчення та фіксації пам'ятки (обміри, фотофіксація тощо); надання дозволу на переміщення (перенесення) пам'яток культурної спадщини належить до повноважень центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини - Міністерства культури України;

- усі власники пам'яток, щойно виявлених об'єктів культурної спадщини чи їх частин або уповноважені ними органи (особи) незалежно від форм владності на ці об'єкти зобов'язані укласти з відповідним органом охорони культурної спадщини охоронний договір;

- власник або уповноважений ним орган, користувач зобов'язані утримувати пам'ятку в належному стані, своєчасно провадити ремонт, захищати від пошкодження, руйнування або знищення;

- у разі виникнення загрози для збереженості пам'ятки її власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, зобов'язані негайно повідомити про це орган охорони культурної спадщини обласної, районної державних адміністрацій та орган місцевого самоврядування, на території якого розташована пам'ятка;

- консервація, реставрація, реабілітація, музеєфікація, ремонт, пристосування пам'яток національного значення здійснюються лише за наявності письмового дозволу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини на підставі погодженої з ним науково-проектної документації;

- консервація, реставрація, реабілітація, музеєфікація, ремонт, пристосування пам'яток місцевого значення здійснюються за наявності письмового дозволу відповідного органу виконавчої влади обласної державної адміністрації на підставі погодженої з ним науково-проектної документації;

- розробленню проектів консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту, пристосування пам'яток передусе проведення необхідних науково-дослідних робіт, у тому числі археологічних і геологічних;

- роботи із збереження об'єктів культурної спадщини проводяться згідно з реставраційними нормами та правилами, погодженими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини; будівельні норми та правила застосовуються у разі проведення робіт із збереження об'єкта культурної спадщини лише у випадках, що не суперечать інтересам збереження цього об'єкта;

- вимоги органів протипожежної, санітарної, екологічної охорони та інших зацікавлених органів щодо умов утримання та використання пам'яток не можуть призводити до змін пам'яток і не повинні погіршувати їхню естетичну, історичну, мистецьку, наукову чи художню цінність;

- на охоронюваних археологічних територіях, у межах зон охорони пам'яток забороняються містобудівні, архітектурні чи ландшафтні перетворення, будівельні, меліоративні, шляхові, земляні роботи без дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини;

- землі, на яких розташовані пам'ятки, історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території, охоронювані археологічні території, належать до земель історико-культурного призначення, включаються до державних земельних кадастрів, планів землекористування, проектів землеустрою, іншої проектно-планувальної та містобудівної документації;

- якщо під час проведення будь-яких земляних робіт виявлено знахідку археологічного або історичного характеру, виконавець робіт зобов'язаний зупинити їх подальше ведення і протягом однієї доби повідомити про це відповідний орган охорони культурної спадщини, на території якого проводяться земляні роботи; земляні роботи можуть бути відновлені лише згідно з письмовим дозволом відповідного органу охорони культурної спадщини після завершення археологічних досліджень відповідної території;

- юридичні і фізичні особи, дії або бездіяльність яких завдали шкоди археологічній спадщині, несуть відповідальність відповідно до законодавства України;

- роботи на щойно виявлених об'єктах культурної спадщини здійснюються за наявності письмового дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини на підставі погодженої з ним науково-проектної документації;

- з метою захисту об'єктів археології, у тому числі тих, що можуть бути виявлені, проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок у випадках, передбачених Земельним кодексом України, погоджуються органами охорони культурної спадщини;

- усі пам'ятки археології, в тому числі ті, що знаходяться під водою, включаючи пов'язані з ними рухомі предмети, є державною власністю; такі рухомі предмети підлягають віднесенню до державної частини Музейного фонду України, обліку та збереженню у порядку, визначеному законодавством.

Охорона навколишнього середовища від дії шуму, іонізуючого та електромагнітного випромінювання

Джерелами зовнішнього техногенного акустичного забруднення є всі види транспорту, промислові підприємства, комунальні об'єкти. Забезпечення на сельбищній території шумового режиму, що відповідає санітарно-гігієнічним нормативам, повинно здійснюватись шляхом застосування містобудівних та архітектурно-планувальних рішень, адміністративно-організаційних заходів (обмеження проїзду вантажного транспорту через житлові райони, обмеження швидкості руху транспортних засобів, впровадження автоматизованих систем керування дорожнім рухом тощо) та застосуванням будівельно-акустичних засобів захисту від шуму (спорудження шумозахисних екранів, забезпечення необхідної звукоізоляції зовнішніх огорожувальних конструкцій будинків).

З метою покращення стану шумового режиму при розробленні схеми планування території використовують:

- функціональне зонування території, спрямоване на ізоляцію ділянок та об'єктів з підвищеним рівнем шуму;
- проектування шумозахисних зон необхідної ширини навколо шумних об'єктів;
- суміщення швидкісних автомобільних доріг і залізниць у єдині транспортні коридори, що проходять в обхід міст і інших населених пунктів, лікувально-курортних та рекреаційних зон.

Для забезпечення на сельбищній території акустичного режиму, що відповідає гігієнічним нормативам, необхідне здійснення заходів щодо зменшення акустичного забруднення від залізничного та автомобільного транспорту.

Житлову забудову необхідно відокремлювати від залізничних ліній санітарно-захисною зоною шириною 100 м від осі крайньої залізничної колії за умови забезпечення нормативних рівнів шуму в прилеглих об'єктах та на території забудови.

При розташуванні залізниці у виїмці та при здійсненні спеціальних шумозахисних заходів розміри санітарно-захисної зони встановлюються з урахуванням забезпечення на території житлової забудови нормативних рівнів шуму, але не менше 50 м. При цьому не менше 50% площі санітарно-захисної зони повинно бути озеленено.

Відстань від меж садових ділянок до осі крайньої залізничної колії слід приймати не менше 50 м при обов'язковому використанні шумозахисного озеленення шириною 25-30 м або інших шумозахисних заходів.

Для захисту від шуму і загазованості вздовж автомобільних доріг слід передбачати смуги зелених насаджень шириною не менше 10 м. Відстань від бровки земляного полотна автомобільних доріг загальної мережі I, II і III категорії необхідно приймати не менше 100 м до житлової забудови і садівницьких товариств, для доріг IV категорії – 50 м при забезпеченні на відповідній території гігієнічних нормативів якості атмосферного повітря та рівнів шуму.

В умовах сформованої міської забудови або у разі проходження автомобільної дороги чи залізниці у межах населеного пункту на відстані від житлової забудови, що не забезпечує необхідного зниження шуму, потрібно для захисту прилеглої території від транспортного шуму застосовувати шумозахисні екрани.

Як додатковий засіб захисту сельбищних територій від шуму різних джерел застосовують також зелені насадження. При формуванні шумозахисних смуг зелених насаджень повинно бути забезпечене щільне прилягання густорозгалужених крон дерев між собою з заповненням простору під кронами густим чагарником. Для посадки треба використовувати районовані породи, які пристосовані до умов повітряного середовища в містах та інших населених пунктах. Зниження рівнів звуку смугами зелених насаджень здійснюється відповідно до ДСТУ-Н Б В.1.1-33:2013. Шумозахисна ефективність смуг визначається в залежності від схеми улаштування шумозахисної смуги зелених насаджень з урахуванням вегетаційної зони території України (ДСТУ-Н Б В.1.1-33:2013).

Проектом пропонується озеленення всіх санітарно-захисних зон від підприємств та санітарні зони від доріг та автошляхів.

Основними джерелами випромінювання електромагнітних хвиль є радіопередавальні, радіотелевізійні, радіолокаційні станції, відкриті розподільні установки (ВРУ) енергосистем та високовольтні лінії електропередачі (ЛЕП).

Заходи, направлені на пом'якшення дії електромагнітних випромінювань, наступні:

- забезпечення необхідних територіальних розривів відповідно до наявних містобудівних нормативів;
- встановлення спеціальних охоронних зон уздовж ліній електропередач;
- організація санітарно-захисних зон для телецентрів, станцій ретрансляцій, радіостанцій і радіолокаторів;
- дотримання гранично допустимих наближень житлових споруд до лінії (межі) санітарно-захисної або охоронної зони;

- дотримання в контрольованій зоні спеціального режиму перебування людей або виробництва робіт;
- зміна конструкції антенних пристроїв;
- зниження потужності випромінювання і т. д.;
- екранування житлових територій будівлями з високим вмістом залізобетонних конструкцій (інтенсивність випромінювання знижується в 1,5-2 рази);
- проведення посадок багаторядних зелених насаджень по фронту розповсюдження електромагнітних хвиль (при ширині смуги 15-20 м забезпечується зниження інтенсивності випромінювання на 10-15%).

Повітряні лінії електропередачі напругою 35-110 кВ і вище потрібно розміщувати за межами сельбищної території або проводити їх заміну підземними кабельними лініями. Захист населення від впливу електричного поля повітряних ліній електропередачі напругою 220 кВ і нижче, які задовольняють вимоги Правил будови електроустановок, не потрібен.

З метою захисту населення від дії електричного поля повітряних ліній електропередачі напругою 330 кВ і вище встановлюються санітарно-захисні зони, території яких розташовуються вздовж трас ЛЕП по обидва їх боки. Для ЛЕП напругою 330 кВ встановлюється межа санітарно-захисної зони в одну сторону 30 метрів.

В межах санітарно-захисних зон ЛЕП забороняється розміщувати житлові і громадські будівлі, дачні ділянки та інші місця перебування людей, майданчики для стоянки та зупинки всіх видів транспорту, підприємства з обслуговування автомобілів, а також сховища нафти і нафтопродуктів.

Сільськогосподарські угіддя, що знаходяться на території санітарно-захисних зон ЛЕП, можуть бути використані для вирощування сільськогосподарських культур, що не потребують ручної обробки. Тобто повинні бути виключені умови для тривалого перебування людини в зоні дії електричного поля. При проектуванні у санітарно-захисних зонах сільськогосподарських угідь під вирощування винограду, хмелю і т. ін. з метою запобігання впливу електричного поля на сільськогосподарських працівників необхідно встановлювати шпалерну проводку для підвіски винограду і хмелю перпендикулярно до осі ЛЕП.

Поводження з відходами

З метою недопущення виникнення у населених пунктах стихійних звалищ, комплексного розуміння питання поводження з твердими побутовими відходами та враховуючи те, що пріоритетним напрямком поводження з відходами є їх сортування та переробка, на обласному рівні вперше затверджено Дніпропетровську обласну стратегію поводження з твердими побутовими відходами (в рамках реалізації Дніпропетровської обласної комплексної програми (стратегії) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016-2025 роки).

Стратегією передбачено оптимізацію поводження з ТПВ, в першу чергу 100% забезпечення населення послугами з вивезення ТПВ, а також управління та організація роздільного збору сміття у кожному населеному пункті та районі області. Відтак, у документі розглядається кілька сценаріїв оптимізації системи поводження з ТПВ, з урахуванням впровадження Перспективного плану формування об'єднаних територіальних громад Дніпропетровської області. Також Стратегія передбачає умовний розподіл території області на 6 зон і будівництво 6 регіональних полігонів (по одному у кожній зоні) відповідно до європейських норм.

Головними завданнями даної Стратегії є впровадження роздільного збору ТПВ; забезпечення населення якісною послугою з вивезення сміття; зменшення кількості полігонів до 6-ти регіональних; оптимізація витрат при транспортуванні сміття; оновлення парку техніки для вивезення сміття.

Питання поводження з твердими побутовими відходами є одним з ключових проблемних питань житлово-комунального господарства громади, як і в цілому галузі.

Виходячи із основних проблем регіону Схемою планування території пропонується:

- активне впровадження роздільного збирання та сортування відходів з метою використання їх компонентів, як вторинної сировини, запобігання безповоротним втратам під час захоронення відходів, унеможливлення потрапляння у навколишнє природне середовище небезпечних речовин, що в них містяться, та зменшення площі земельних ділянок, необхідних для розміщення полігонів;

- удосконалення технології збирання та перевезення відходів шляхом технічного переоснащення контейнерного господарства та парку спеціально обладнаних транспортних засобів;

- розроблення сучасних технологій утилізації відходів, що відповідають вимогам енергоефективності та екологічної безпеки, застосування яких гарантує зниження рівня забруднення навколишнього природного середовища, забезпечує використання відходів як енергетичних і матеріальних ресурсів (за умови надання державної підтримки);

- удосконалення технології захоронення залишків відходів, що не можуть бути перероблені або утилізовані, з метою запобігання їх негативному впливу на навколишнє природне середовище;

- проведення роз'яснювальної роботи, спрямованої на підвищення рівня екологічної свідомості населення.

Розв'язати основні проблеми громади по знешкодженню ТПВ можливо за такими напрямками:

- будівництво сміттесортувальної станції;
- спорудження контрольних свердловин з метою контролю забруднення підземних вод;

- розроблення схеми санітарного очищення територій населених пунктів громади;

- впровадження новітніх технологій щодо переробки ТПВ;

- поліпшення якості обслуговування населених пунктів у сфері поводження з побутовими відходами.

Санітарне очищення територій населених місць повинно бути планово-регулярним і включати раціональне та своєчасне збирання, зберігання, перевезення та видалення, надійне знешкодження, економічно доцільну утилізацію побутових відходів і екологічно безпечне захоронення побутових відходів, що утворюються на території населеного пункту та у місцях перебування людей за його межами, відповідно до схеми санітарного очищення погодженої державною санітарно-епідеміологічною службою відповідної адміністративної території та затвердженої у встановленому законодавством порядку.

Санітарне очищення територій населених місць здійснюється спеціалізованими підприємствами незалежно від форми власності та підпорядкування на договірних засадах у встановленому законодавством порядку.

Видалення побутових відходів обов'язково повинно включати їх оброблення (перероблення) шляхом промислового сортування з подальшим перевезенням вторинної сировини, небезпечних відходів, органічної складової та складової побутових відходів, що не підлягає утилізації (після її глибокого пресування до щільності природних ґрунтів (більше 1 т/куб.м) і подальшого брикетування), до місць чи об'єктів утилізації, знешкодження або захоронення відповідно до вимог законодавства про відходи та санітарного законодавства.

Виконання намічених заходів забезпечить:

- поліпшення санітарного стану населених пунктів громади;
- зменшення шкідливого впливу твердих побутових відходів на навколишнє природне середовище і здоров'я людини;

- поліпшення якості обслуговування населених пунктів у сфері поводження з побутовими відходами;

- започаткування впровадження роздільного збору твердих побутових відходів з метою використання ресурсоцінних компонентів відходів;

- впровадження нових технологій переробки, сортування відходів.

Керуючись ст. 21 Закону України «Про відходи», варіанти розміщення на своїй території сміттєпереробних підприємств, організацію полігонів для захоронення залишкових відходів, створення системи сміттєсортувальних станцій вирішуються органами самоврядування.

Нормативний розрахунок річного обсягу ТПВ для населення Слобожанської ОТГ (зважаючи на демографічний прогноз) складає: $17310 \times 0,35 = 6058,5$ т. Планування сміттєпереробних заводів, полігонів для захоронення залишкових ТПВ розраховується відповідно до розрахованого щорічного обсягу відходів.

Нормативні обсяги ТПВ на прогнозний стан (ДБН Б.2.2-12:2019, п. 11.2.1) представлено нижче у таблиці (Табл. 5.7.2).

Таблиця 5.7.2.

**Розрахункові обсяги утворення ТПВ
на території Слобожанської ОТГ**

Пор. №	Населений пункт	Перспективне населення, тис. осіб (розрахунковий період)	Нормативний обсяг накопичення ТПВ, тис. т /рік
1.	смт. Слобожанське	16,05	5,62
2.	с. Степове	1,26	0,44
	Разом по громаді	17,31	6,06

Для створення ефективної системи поводження з відходами планується будівництво сміттєсортувальної станції. Розміщення станції передбачається у промисловій зоні села Степове. Площа виділеної території становить 2,7 га. Необхідна площа для розміщення сміттєсортувальної станції для задоволення потреб Слобожанської ОТГ складає 0,55 га. Додатково станція може обладнуватися дільницею пресування, компостування, дробаркою для подрібнення великих габаритних відходів та ремонтних відходів, складом для зберігання вторсировини. У цілому площа виділеної території дозволяє потенційно збільшувати потужність сміттєсортувальної станції і таким чином задовольняти потреби не лише Слобожанської ОТГ, а й інших громад та/або населених пунктів. Фракції, непридатні для сортування та переробки після пресування, підлягатимуть захороненню на найближчому полігоні відповідно до Регіонального плану управління відходами Дніпропетровської області на період до 2030 року.

Ефективне управління твердими побутовими відходами у громаді, районі та області загалом повинно узгоджуватися з відповідними документами, одним із яких є власне Регіональний план управління відходами у Дніпропетровській області до 2030 року, який розробляється згідно з Національною стратегією управління відходами в Україні до 2030 року. Регіональний план спрямований на досягнення національних цілей управління відходами на території області з урахуванням місцевих особливостей, а також вирішення наявних та попередження виникнення нових проблем області, що мають відношення до сфери управління відходами.

Регіональний план управління відходами у Дніпропетровській області до 2030 року включає завдання та заходи щодо створення та розвитку інституційної структури регіональної системи управління відходами, а також стосовно управління окремими потоками відходів. Основні завдання документа стосуються таких аспектів: вдосконалення системи інформаційного забезпечення сфери управління відходами; підвищення обізнаності населення щодо управління відходами; організації діяльності щодо зниження навантаження на довкілля від існуючих об'єктів оброблення та видалення відходів; вдосконалення та підтримання регіональної системи управління муніципальними відходами; розвитку інфраструктури збирання, оброблення, видалення (захоронення) муніципальних відходів; управління небезпечними відходами; промисловими відходами,

відходами будівництва та знесення, відходами сільського господарства, медичними відходами, знятими з експлуатації транспортними засобами, осадами стічних вод.

З метою організації належного функціонування системи управління відходами на території Слобожанської громади, яка забезпечить мінімізацію навантаження на довкілля шляхом дотримання ієрархії управління відходами, пропонується скоординувати поводження з ТПВ із Регіональним планом управління відходами у Дніпропетровській області до 2030 року, який наразі знаходиться у процесі розроблення.

Окремо варто розглянути питання **біологічно-безпечних методів знешкодження трупів тварин**, що є одним із самих актуальних з точки зору біологічної безпеки.

Відповідно до «Правил облаштування і утримання діючих (існуючих) худобомогильників та біотермічних ям для захоронення трупів тварин у населених пунктах України», які забороняють розміщення нових худобомогильників, на перспективу не передбачається створення нових худобомогильників.

При утворенні поточних біологічних відходів проектом передбачається їх утилізація на Хорольській філії ДП «Укрветсанзавод».

Щодо вирішення питання поводження з відходами тваринного походження в перспективі – найбільш ефективним і економічно вигідним є метод знищення трупів тварин шляхом високотемпературного спалювання в спеціальних печах (інсінераторах), перевагами якого є те, що:

- відходи знищуються безпосередньо на місці їх утворення за короткий проміжок часу;
- побічними продуктами спалювання є в основному вода, вуглекислий газ і до 5% сухого залишку у вигляді солей трикальційфосфату;
- при згорянні повністю відсутній дим та запах;
- дозволяється встановлювати всього за 6 м від будь-якої будівлі або потенційно займистої споруди;
- економічність;
- енергія, що виробляється при згорянні, може бути цінним побічним продуктом.

Застосування даного методу дозволить покращити епізоотичний та санітарний стан у Слобожанській громаді, оскільки таким чином виключається транспортування відходів за межі підприємств і передбачається утилізація їх на місці утворення.

Отже, проектним рішенням передбачається обладнання сільськогосподарських підприємств інсінераторами.

Не менш небезпечною є проблема **накопичення гнойових відходів тваринницьких комплексів**. На існуючих тваринницьких комплексах громади з прив'язним і безприв'язним, вигульним і безвигульним утриманням тварин утворюються різні види гною: підстилковий (твердий), безпідстилковий (напіврідкий або рідкий) і гноєві стоки, розбавлені технічною водою.

На 90% сільськогосподарських підприємств відсутні засоби зберігання, знезараження, утилізації, переробки гною та підготовки його до використання. Гній вважається головним органічним добривом при вирощування рослин. В більшості господарств отриманий від тварин гній з приміщень транспортується на поле, де складається у бурти. Потім з цих буртів гній вноситься без підготовки у ґрунт.

Зважаючи на те, що господарства часто знаходяться в межах населених пунктів, при наявності великої кількості гною створюються антисанітарні умови не тільки безпосередньо на території ферми, а й на значній відстані від неї, що загрожує забрудненням ґрунту, водних джерел і повітряного басейну.

Крім того, реальну загрозу гній створює насамперед як джерело інфекції та інвазії. Вся маса гною на 14-18% складається з мікроорганізмів, яких при цьому налічується до 30 різних видів. Збудники інфекційних та інвазійних хвороб (сальмонельозу, бруцельозу, туберкульозу, ящуру, яєць гельмінтів, сибірки, паратифозних інфекцій тощо) у масі гною зберігаються досить тривалий час. Гній також є джерелом поширення дерматомікозів та іншої грибною мікрофлори. Особливо небезпечним є гній як джерело глистяних хвороб:

аскаридозу, трихоцефальозу та ін. Епідеміологічна та епізоотична небезпечність гною проявляється і в тому, що він у багатьох випадках є місцем розмноження мух і середовищем для гризунів, які є переносниками багатьох інфекційних та інвазійних хвороб (дизинтерії, паратифу, бешихи, лептоспірозу тощо).

Загроза від гною пов'язується з можливою наявністю у ньому отруйних хімічних сполук як мінерального, так і органічного походження. Досить специфічний неприємний запах гноевих мас, зумовлений вмістом деяких хімічних сполук (амінів, сірки, меркаптанів, сірководню, органічних кислот тощо), створює сморід навколо ферми у радіусі кількох кілометрів. До того ж, у масі гною можуть бути солі важких металів (внаслідок корозії устаткування), залишки пестицидів, антибіотиків (після специфічних обробок тварин), радіонуклідів. Всі ці сполуки в розчиненому і суспензованому стані призводять при потраплянні їх у водоймища до загибелі риби, сповільнення росту рослин та зниження врожаю.

Схемою планування території ОТГ пропонується:

- забезпечити безпечне зберігання гноєвідходів на тваринницьких фермах для запобігання забрудненню навколишнього середовища та погіршенню санітарно-епідеміологічної ситуації в громаді шляхом контролю за дотриманням діючих санітарних та екологічних норм;

- надавати перевагу переробці тваринних відходів шляхом будівництва спеціальних переробних комплексів.

При цьому слід врахувати наступні переваги:

- максимальне повернення поживних речовин з гною в ґрунти;
- скорочення витрат на зберігання й утилізацію гною;
- вироблення екологічно безпечних і ринково-придатних органічних добрив;
- мінімізація негативних екологічних впливів і наслідків (запобігання виділенню шкідливих газів, зниження запахів, інактивація патогенної мікрофлори та проростання насіння бур'янів);

- отримання додаткового енергетичного ресурсу – біогазу.

Одним із перспективних напрямів розв'язання проблем охорони навколишнього середовища та одержання додаткових енергоресурсів і водночас комплексного використання відходів індустриального тваринництва можна вважати виробництво з них біогазу. Останній є продуктом переробки органічних відходів тваринництва за допомогою так званих метанових мікроорганізмів. Цей газ можна використовувати для підігрівання води та приготування кормів. При одержанні біогазу без доступу повітря перероблюваний гній повністю зберігає азот в органічному добриві (тоді як при компостуванні його майже половина азоту втрачається). Крім того, за таких умов насіння бур'янів, що міститься у відходах тваринництва, втрачає свою схожість, а хвороботворні мікроби, яйця гельмінтів тощо знешкоджуються.

5.8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки).

Законодавство України та передова міжнародна практика передбачають оцінку альтернативних варіантів як частину екологічної оцінки конкретного регіону. У контексті стратегічної екологічної оцінки Схеми планування території з метою розгляду альтернативних проектних рішень і їх альтернативних наслідків було розглянуто «нульовий» сценарій (за відсутності проекту розвитку території).

При гіпотетичному «нульовому» сценарії не розробляється і не затверджується Схема планування території Слобожанської ОТГ Дніпропетровської області. Цей сценарій може розглядатися як продовження поточних (найчастіше несприятливих) тенденцій щодо стану довкілля, в тому числі здоров'я населення. Отже, приходимо до висновку, що при «нульовому» варіанті подальший стабільний розвиток громади є очевидно

проблематичним, і ця альтернатива веде до погіршення екологічної ситуації, погіршення стану здоров'я населення, неефективного використання земельних ресурсів.

При «базовому» сценарії документ державного планування затверджується. У такому випадку громада має створене підґрунтя для подальшого її сталого розвитку, що означає узгодження між економічним, соціальним та екологічним благополуччям. У випадку громади – це розвиток з врахуванням існуючих та майбутніх потреб населення, державних, громадських і приватних інтересів щодо напрямків використання території ОТГ, враховуючи аспекти охорони навколишнього середовища, збереження здоров'я населення та формування безпечного для життя довкілля. Таким чином, затвердження документа державного планування є передумовою покращення існуючого стану природного середовища громади, а також здоров'я людей. Для Слобожанської ОТГ реалізація затвердженої схеми планування території сприяє: встановленню прибережних захисних смуг, залуження та заліснення прибережних смуг, недопущенню забруднення водних об'єктів завдяки влаштуванню каналізаційної мережі та очисних споруд, поліпшенню санітарного стану громади внаслідок розроблення санітарної схеми очищення, ліквідації стихійних сміттєзвалищ, будівництву сміттесортувальної станції та впровадження роздільного збору ТПВ, забезпеченню санітарного благополуччя шляхом закриття кладовищ, які розташовані в житловій зоні з порушенням санітарних норм, створенню рекреаційних зон, покращенню автотранспортної мережі тощо.

Проблеми здійснення СЕО

При здійсненні процесу СЕО зіткнулися з низкою перешкод і труднощів внаслідок нестачі законодавчих та інституційних механізмів, а також практичного досвіду всіх зацікавлених сторін.

Основні проблеми здійснення СЕО:

- відсутність або обмежений доступ до даних на рівні частини району, населеного пункту з основних проблемних питань (стан та охорона довкілля, стан здоров'я населення);
- невизначеність механізму визначення потенційних факторів впливу на довкілля, брак створення єдиної системи прийняття управлінських рішень;
- інституційні та організаційні труднощі, які обумовлюють необхідність ефективної координації між відповідними органами управління та всередині їх структури;
- відсутність оперативного та всебічного моніторингу стану довкілля.

5.9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

З метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків реалізації Схеми планування території і вжиття заходів щодо їх усунення необхідно проведення моніторингу значного впливу на довкілля. Моніторинг наслідків виконання документа державного планування передбачає здійснення спостереження за станом довкілля та факторами, що впливають на його компоненти, оцінювання та аналіз фактичного стану всіх компонентів довкілля, прогнозування стану довкілля та забезпечення науково-інформаційної підтримки прийняття управлінських рішень.

Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи. Рекомендується вибирати методи моніторингу, які доступні і найкращим чином пристосовані для перевірки того, чи відповідає той вплив на довкілля та здоров'я населення, який спостерігається, припущенням і висновкам, зробленим в процесі СЕО. Крім того, важливим критерієм для вибору методів є можливість раннього виявлення непередбаченого негативного впливу від реалізації Схеми планування території, що дозволить вжити своєчасні заходи щодо виправлення ситуації. Для подальшого моніторингу наслідків виконання Проекту пропонується визначити 2020 рік базовим.

Моніторинг базується на розгляді та аналізі відібраних показників (індикаторів) за кожним зі стратегічних напрямів та аналізі досягнення запланованих результатів. Система

запропонованих в рамках проекту внесення змін до схеми планування території включає екологічні індикатори, які представлені у таблиці (Табл. 5.9.1).

Таблиця 5.9.1.

**Екологічні індикатори для моніторингу виконання
Схеми планування території Слобожанської ОТГ**

Індикатор	Базовий рік (2020 р.)	Цільові показники на перспективний період (2040 р.)
Вміст забруднюючих речовин в атмосферному повітрі	Вміст речовини (мкг/м ³) (пост у м. Дніпро, вул Батумська, 20А, Дніпровський р-н) станом на 19.11.2020 15:40: H ₂ S – 8,0; CO – 2,45; O ₃ – 225; NH ₃ – 86; PM 2.5 – 9,0; PM 10 – 12,0	Відповідність нормативним значенням ГДК
Загальні обсяги викидів парникових газів	8563,32 т CO ₂ екв.	7983,56 т CO ₂ екв.
Кількість утворених відходів на території громади	Дані щодо обсягу зібраних ТПВ відсутні	Близько 6,06 тис. т/рік
Частка використаних відходів у якості вторинної сировини (папір, скло, пластик і т.д.)	Дані відсутні	10% (згідно з Національною стратегією управління відходами в Україні до 2030 року)
Кількість населених пунктів з впровадженням роздільним збором ТПВ	0	Всі населені пункти ОТГ
Кількість стихійних сміттєзвалищ	Точні дані відсутні	0
Кількість населених пунктів, забезпечених централізованим водопостачанням	1	Всі населені пункти ОТГ
Якість питної води	Результати досліджень відсутні	Відповідність якості питної води санітарно-гігієнічним вимогам
Протяжність каналізаційних мереж (км), пов'язаних зі станцією очищення стічних вод	Дані відсутні	Відповідно до затверджених генеральних планів населених пунктів
Показник лісистості території громади	Площа земель лісгосподарського призначення складає 276,5 га або 1,7% території громади	8% (відповідно до Наказу Держкомлісгоспу України (№371 від 29.12.2008 року) у Дніпропетровській області)

Затвердження проектів і встановлення в натурі водоохоронних зон та прибережних захисних смуг

Проекти відсутні

Затверджені проекти і встановлені в натурі водоохоронні зони та прибережні захисні смуги для всіх водних об'єктів громади

Організація моніторингу покладається на виконавчий комітет Слобожанської селищної ради. На підставі аналізу визначених індикаторів щорічно оприлюднюються основні показники та фактичні наслідки реалізації проекту на офіційному веб-сайті Слобожанської селищної ради у мережі Інтернет. У разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, селищна рада вживає заходів для їх усунення. Таким чином, запропоновані і узгоджені показники допоможуть місцевим органам влади, а також громадськості, відстежувати вплив на стан довкілля реалізації містобудівної документації, що допоможе зберегти орієнтованість на вирішенні пріоритетних екологічних проблем громади і, як наслідок, поліпшити здоров'я населення.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Для моніторингу впливу ДДП на довкілля має бути створений робочий орган, до його складу можуть увійти співробітники виконавчого комітету Слобожанської селищної ради, а також представники громадськості.

5.10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності).

Транскордонний вплив під час реалізації планованої діяльності відсутній.

5.11. Резюме.

Схема планування території Слобожанської ОТГ є містобудівною документацією регіонального рівня, яка призначена для обґрунтування довгострокової стратегії планування, забудови та іншого використання території, на якій реалізуються повноваження Слобожанської селищної ради.

Стан навколишнього природного середовища обумовлюється впливом на нього усіх суб'єктів природокористування. Аналіз загального стану довкілля Слобожанської ОТГ показує, що в цілому ситуація на її території краща, ніж на більшості території країни, екологічні показники життєдіяльності знаходять на високому рівні. Але водночас наявні екологічні ризики і проблеми щодо стану повітряного басейну, водних об'єктів, забезпеченості населення питною водою, поводження з твердими побутовими відходами тощо. Наявність на території громади кладовищ з невитриманою санітарно-захисною зоною створює необхідність здійснення ряду заходів з метою запобігання виникненню та поширенню інфекційних хвороб.

Таким чином, аналіз існуючої ситуації щодо стану навколишнього природного середовища, у тому числі здоров'я населення, дав змогу виявити наступні основні екологічні проблеми, що наявні на території Слобожанської громади:

- забруднення повітря викидами від стаціонарних джерел і транспортних засобів;
- забруднення водних ресурсів внаслідок скидів неочищених каналізаційних вод;
- інтенсивне сільськогосподарське використання земель;
- недостатнє забезпечення населення громади централізованою системою водопостачання та водовідведення;
- недостатній рівень забезпечення населення якісною питною водою;
- розміщення кладовищ у житловій зоні з порушенням санітарних норм;
- низький рівень лісистості території громади;
- відсутність ефективної системи поводження з ТПВ;

- відсутність роздільного збору ТПВ;
- виникнення стихійних сміттєзвалищ.

В результаті реалізації схеми планування території Слобожанської громади передбачаються наступні фактори впливу на складові довкілля:

- атмосферне повітря – здійснення заходів охорони атмосферного повітря шляхом озеленення санітарно-захисних зон навколо підприємств, оптимізація схем дорожнього руху, планування охоронних та захисних лісових насаджень сприятиме покращенню стану атмосферного басейну; розвиток промислових підприємств, а також будівництво національної автодороги збільшуватиме надходження забруднюючих речовин;

- водні ресурси – влаштування доступу населення до системи каналізації, що дозволить знизити рівень забруднення ґрунтових вод; встановлення водоохоронних та прибережних захисних смуг забезпечить створення сприятливого режиму водних об'єктів, попередження їх забруднення; влаштування очисних споруд дозволить зменшити рівень забруднення вод поверхневих водних об'єктів;

- лісові ресурси – підвищення лісистості території громади до оптимальних показників дозволить покращити стан атмосферного повітря, якість вод та стан сільськогосподарських угідь, збільшить екологічну та біологічну ємкість території (чисельність і склад живих організмів);

- природно-заповідний фонд – розширення існуючих територій та створення нового об'єкту природно-заповідного фонду, організація та винесення меж природно-заповідних об'єктів в натуру, встановлення охоронних зон, що дозволить забезпечити їх збереження та цільове використання;

- відходи – вилучення ресурсоцінних компонентів твердих побутових відходів надасть можливість знизити обсяги захоронених відходів, сприятиме раціональному використанню ресурсів; ліквідація стихійних сміттєзвалищ та забезпечення санітарного очищення усіх населених пунктів громади призведе до покращення загального стану навколишнього середовища;

- здоров'я населення – розвиток рекреаційних зон забезпечить загальнооздоровчий відпочинок і дозвілля населення; прийняття належних заходів щодо поліпшення водопостачання сприятиме зменшенню ризику на стан здоров'я людей; покращення санітарно-епідеміологічних умов шляхом закриття кладовищ, які розташовані в межах житлової забудови.

Узагальнені результати оцінки факторів ризику кумулятивного впливу засвідчили, що реалізація схеми планування території Слобожанської ОТГ не має супроводжуватися появою нових значних негативних наслідків для довкілля. Документ державного планування не передбачає негативних наслідків для здоров'я населення. Разом із тим реалізація багатьох проектних рішень Схеми може призвести до покращення екологічної та соціально-економічної ситуації у громаді.

Транскордонний вплив під час реалізації схеми планування території Слобожанської громади відсутній.

Оцінка відповідності основних заходів документа державного планування щодо охорони навколишнього природного середовища, у тому числі здоров'я населення, добре узгоджується із завданнями природоохоронної політики.

Рекомендації СЕО

Оцінка проводилась паралельно з підготовкою Схеми планування території Слобожанської ОТГ Дніпропетровської області, тому проведені в рамках СЕО консультації і виконаний аналіз використано для оптимізації Схеми з точки зору впливу на довкілля, у тому числі на здоров'я населення громади.

За підсумками СЕО були запропоновані заходи щодо покращення стану навколишнього природного середовища. З метою визначення потенційного негативного впливу на стан довкілля планової діяльності, а також можливих конфліктів з цілями екологічної політики, зазначеними в інших документах стратегічного характеру, були

проаналізовані окремі розділи Схеми планування території. Така оцінка дозволила сформулювати ряд пріоритетних заходів щодо попередження, скорочення або зниження передбачуваних наслідків негативного впливу на стан довкілля, у тому числі здоров'я населення.

Таким чином, Слобожанська селищна рада повинна забезпечити реалізацію наступних заходів:

- влаштування систем водопостачання та водовідведення для розширення доступу населення до джерел якісної води, поліпшення стану його здоров'я, доступу населення, підприємств і організацій до систем каналізації;
- будівництво системи дощової каналізації;
- розроблення, затвердження проектів і власне встановлення в натурі водоохоронних зон та прибережних захисних смуг;
- вдосконалення інфраструктури поводження з твердими побутовими відходами (розроблення схем санітарного очищення територій усіх населених пунктів громади, впровадження роздільного збирання твердих побутових відходів, ліквідація стихійних сміттєзвалищ, будівництво сміттесортувальної станції);
- модернізація дорожньої інфраструктури (розвиток автодорожньої мережі, реконструкція та ремонтні роботи автомобільних доріг тощо);
- створення лісових захисних насаджень на еродованих землях, вздовж водних об'єктів та полезахисних смуг;
- створення санітарно-захисних зон та їх озеленення;
- закриття кладовищ, санітарно-захисна зона яких не відповідає санітарним вимогам;
- здійснення процедури оцінки впливу на довкілля для планованої діяльності, яка відповідає критеріям Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Моніторинг наслідків виконання документа державного планування передбачає здійснення спостереження за станом довкілля та факторами, що впливають на його компоненти, оцінювання та аналіз фактичного стану всіх компонентів довкілля, прогнозування стану довкілля та забезпечення науково-інформаційної підтримки прийняття управлінських рішень.

Об'єктами екологічного контролю, що підлягає регулярному спостереженню і оцінці при виконанні документа державного планування є:

- джерела викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- обсяги утворення побутових відходів;
- якість питної води та рівень забезпечення нею населення;
- об'єкти поводження з твердими побутовими відходами;
- каналізаційна мережа;
- водоохоронні зони та прибережні захисні смуги.

Отже, запропоновані і узгоджені показники допоможуть відстежувати вплив на стан довкілля реалізації схеми планування території. Проведення моніторингу допоможе зберегти орієнтованість на вирішенні пріоритетних екологічних питань проблем громади, і як наслідок, зменшити вплив антропогенних факторів при виконанні планованої діяльності на стан довкілля, у тому числі на здоров'я населення

6. КОМПЛЕКС ЗАХОДІВ ІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ РІШЕНЬ СХЕМИ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ ГРОМАДИ

Реалізацію рішень схеми планування території громади передбачається здійснити до 2040 р.

Реалізація схеми планування території ОТГ повинна здійснюватись шляхом розроблення, затвердження і виконання програм (планів) соціально-економічного розвитку, передбачених наказом Мінрегіону від 30.03.2016 № 75.

Політика місцевої влади має спрямовуватись на забезпечення сприятливих умов життєдіяльності населення ОТГ та на стимулювання інвестицій, перш за все, за рахунок розвитку конкурентних переваг її території. В схемі планування території ОТГ були визначені ці переваги та пріоритети розвитку територій громади.

Пропонуються наступні механізми реалізації схеми планування території ОТГ:

1. Врахування рішень схеми планування території громади з визначеними пріоритетами їх реалізації та результатами моніторингу при розробленні щорічних програм економічного і соціального розвитку громади та місцевого бюджету;

2. Розроблення та виконання відповідно до Бюджетного кодексу України бюджетних програм на плановий та наступні два роки для реалізації рішень схеми планування території громади та заходів з їх реалізації;

3. Забезпечення постійної участі громадських організацій та бізнес-структур в реалізації схеми планування території громади.

При обґрунтуванні заходів з реалізації схеми планування території ОТГ враховувались визначені пріоритетні завдання, а також необхідність включення до їх переліку тих, які забезпечуватимуть багатосторонній ефект, синергію розвитку, що дозволить прискорити та здешевити досягнення мети.

Виходячи з цього, для реалізації пропозицій схеми планування території громади орган місцевого самоврядування забезпечує виконання наступних заходів:

1. Оприлюднює через засоби масової інформації рішення про затвердження схеми планування території ОТГ.

2. Проводить роботи по внесенню змін в існуючі та розробку нових генеральних планів населених пунктів, що дозволить деталізувати рішення щодо найбільш ефективного використання територій.

3. Розробляє детальні плани території, передбачених для об'єктів виробництва, інженерної та транспортної інфраструктури, дорожнього автосервісу.

4. Забезпечує контроль за відповідністю рішень іншої містобудівної та проектної документації (генеральних планів населених пунктів, детальних планів території, проектів розміщення окремих об'єктів) рішенням схеми планування території ОТГ.

5. Здійснює ведення містобудівного моніторингу реалізації схеми планування території ОТГ та проведення її коригування (в разі необхідності) для постійної актуалізації в містобудівному кадастрі інформації щодо використання територій та підготовки щорічних доповідей з цих питань перед депутатами ради ОТГ.

6. Для встановлення режимів використання земель різних категорій відповідно до законодавства замовляє спеціалізованим організаціям роботи із розроблення: проектів охоронних зон пам'яток культурної спадщини на території ОТГ; проектів землеустрою щодо встановлення меж прибережних захисних смуг та водоохоронних зон об'єктів водного фонду.

7. Розробляє та реалізує програму екологічного оздоровлення території, зокрема, заліснення територій.

8. Реформує мережі освітніх та медичних закладів.

9. Укладає угоди про співробітництво із суміжними адміністративно-територіальними одиницями, які мають спільні проблеми розвитку, для вирішення зазначених проблем.

10. Складає (з урахуванням схеми планування території громади та генеральних планів населених пунктів) каталоги інвестиційно-привабливих та проблемних територій (в

тому числі й тих, які потребують зміни функціонального використання) з визначенням юридичних, екологічних, соціальних, економічних та інших умов їх використання.

11. Здійснює комплекс заходів із забезпечення природно-техногенної безпеки, створення та впорядкування водоохоронних зон і прибережних захисних смуг, забезпечення охорони та раціонального використання історико-культурного потенціалу території громади тощо.

12. Розбудовує сучасну комунальну інфраструктуру: виділення та облашування території нового кладовища, створення пожежно-рятувальних підрозділів (частин).

**7. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ СХЕМИ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ
СЛОБОЖАНСЬКОЇ ОТГ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Таблиця 7.1

Назва показника	Одиниця виміру	Значення показників	
		Станом на вихідний рік	Станом на розрахунковий строк
1	2	3	4
Площа території в межах проекту	га	17245,05	17245,05
у тому числі:			
- землі сільськогосподарського призначення	га/%	9024,40	8643,60
- ліси та інші лісовкриті площі	га/%	436,40	436,40
- забудовані землі	га/%	1742,75	2123,55
- відкриті землі	га/%	582,80	582,80
- внутрішні води	га/%	5458,70	5458,70
З усіх земель:			
- земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного призначення	га	0,11	4347,44
- виробничого призначення	га	425,79	469,94
- комунального призначення	га	190,86	206,59
- житлової забудови	га	1522,80	1725,65
- громадської забудови	га	131,26	142,08
Кількість населених пунктів	од.	2	2
- міст (районного значення)	од.	-	-
- селищ міського типу	од.	1	1
- сільських населених пунктів	од.	1	1
Населення, у тому числі:	осіб	15282	17310
- міське	осіб	13889	16050
- сільське	осіб	1393	1260
Житловий фонд	м. кв.	200,852	242,852
Заклади обслуговування			
- шкільні навчальні заклади	місць	1877	2020
- дошкільні заклади	місць	837	1000
- навчально-виховні комплекси	місць	-	-
- лікарня	ліжок	-	--
- поліклініка	відв./зміну	-	-

- амбулаторії (АЗПСМ)	відв./зміну	-	-
- фельдшерсько-акушерські пункти (пункти здоров'я)	відв./зміну	100	190
- пункт постійного базування ЕМД	автомобілів	-	-
- станції невідкладної медичної допомоги	автомобілів	-	-
- Соціальний заклад	об'єктів місць	-	-
- пожежні депо (підрозділи)	об'єктів автомашин	-	3
- Будинки культури, клуби, центри дозвілля	місць	408	408
Споживання електроенергії	млн кВт год/рік	-	19,64
Споживання тепла	МВт	-	80,52
Споживання природного газу	млн. м ³ / рік	-	22,08
Загальний обсяг водоспоживання	тис м ³ /добу	-	5,95
Загальний обсяг водовідведення	тис.м ³ /добу	-	5,95